

Veera Hintala

**LIKUNNAN VERKKOYHTEISÖT OSANA POSTMODERNIA
LIKUNTAKULTTUURIA**

Tapaustutkimus Relaa.com

Jyväskylän yliopisto
Liikuntakasvatuksen laitos
Liikunnan yhteiskuntatieteiden
pro gradu -tutkielma
Kevät 2013

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Liikuntakasvatuksen laitos / liikuntatieteellinen tiedekunta

HINTALA, VEERA: Liikunnan verkkoyhteisöt osana postmodernia liikuntakulttuuria.

Tapaustutkimus Relaa.com.

Pro gradu -tutkielma, 78 s.

Liikunnan yhteiskuntatieteet

2013

Liikuntayhteisöt ovat perinteisesti järjestäytyneet tietyssä tilassa ja ajassa: seurojen majoilla, jääkiekkohalleilla ja urheilukentillä. Viime vuosikymmenten aikana tapahtuneet yhteiskunnalliset muutokset ovat toisaalta luoneet mahdollisuuksia myös uusille, tavanomaisten ajan ja paikan rajojen ylittävien yhteisöjen syntymiselle. Sosiaalistuneen median pohjalta syntyneet verkostot ja yhteenliittymät ovat väistämättä yhä keskeisemmässä asemassa tämän päivän yhteiskunnassa. Tällaiset yhteisölliset ryhmittymät on tarpeellista ottaa nykyistä paremmin huomioon myös liikuntatieteissä, ja niiden vaikutusta liikuntakulttuuriin tulee pohtia.

Käsittelen pro gradu -tutkielmassani liikunnan verkkoyhteisöjen asemaa osana postmodernia liikuntakulttuuria. Tapaustutkimukseni kohde on ulkoilijoiden internet-foorumi Relaa.com. Peilaan sivuston toimintaa verkkoyhteisöjä, liikuntakulttuurin muutossuuntia ja organisoitumisen muotoja käsittelevään teoriaan. Tutkimustehtäväni mukaisesti jäsennän verkkoyhteisöjen roolia muuttuvassa liikuntakulttuurissa kuvaamalla Relaa-yhteisön ilmenemistä, sen toiminnan reunaehdoja ja yhteisön jäsenten toimintaan liittämiä merkityksiä. Tutkimusmetodologiani pohjautuu netnografiaan. Metodeina käytän haastatteluja, puolistrukturoitua verkkoyhteisöjen jäsenille suunnattua kyselyä sekä omaa havainnointia.

Tulokseni osoittavat, että Relaa.com -sivusto haluaa identifioitua ennen kaikkea ajan hengessä mukana olevana ulkoilijoiden yhteisönä. Sivuston takana oleva taustayhteisö, sivuston käyttäjien sosiaaliset verkostot ja Relaan yhteistyökumppanit muodostavat yhteisön toiminnan pääasialliset reunaehdot. Relaan toiminnasta löytyy monia yhteisöllisyyttä tukevia elementtejä. Relaa jäsenet liittävät yhteisöön erilaisia tiedonjakoon, ajanviettoon ja yhteisöllisyyteen kytkeytyviä merkityksiä.

Liikunnan verkkoyhteisöjen muotoutumisen taustalla ovat laajemmin erilaiset yhteiskunnalliset ilmiöt. Näistä ilmiöistä eritoten teknologian kehittyminen, kaupallisuus ja globalisaatio ovat vaikuttaneet liikuntakulttuuriin, järjestäytymisen muotoihin sekä internetin merkittävään asemaan osana tämän päivän yhteiskuntaa. Internet on tuonut sosiaaliset verkostot keskeiseksi osaksi liikunnan ja urheilun maailmaa ja täten osaltaan ohjannut liikuntakulttuuria kohti verkostoitumisen aikakautta.

Asiasanat:

verkkoyhteisöt, sosiaalinen media, liikuntakulttuuri, postmodernismi

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUKSEN KULKU JA TUTKIMUSMETODIT	7
2.1 Teoriasta yhteisön valintaan	8
2.2 Tutkimustehtävästä tutkimuskysymyksiin	9
2.3 Metodiksi netnografia.....	10
2.4 Aineiston kerääminen ja analysointi	11
2.5 Teorian ja aineiston vuoropuhelun kuvaaminen.....	16
3 RELAA YHTEISÖNÄ.....	18
3.1 Mitä sivustolla tapahtuu ja keitä siellä käy?.....	18
3.2 Osallistuminen ja aktiivisuus.....	22
3.3 Miten niin yhteisö?.....	26
3.4 Yhteisö yhteisön takana.....	28
3.5 Yhteisön identiteetti ja imago.....	31
4 YHTEISÖN MERKITYS KÄYTTÄJILLEEN	35
4.1 Tietoa ja fiilistelyä.....	35
4.2 Yhteisöön kiinnittyminen	38
4.3 Suhde muihin käyttäjiin ja yhteisöihin	39
5 YHTEISÖN PAIKKA OSANA POSTMODERNIA LIIKUNTAKULTTUURIA.....	43
5.1 Liikuntakulttuurin uudet tuulet.....	43
5.2 Liikkuvat yksilöt heimomaisissa yhteisöissä.....	46
5.3 Elämä on ulkona – Relaa netissä!.....	49
5.4 Liikunnan verkkoyhteisöjen paikantaminen.....	51

6 HYPYSTÄ TUNTEMATTOMAAN – POHDINTAA, ARVIOINTIA JA YHTEENVETOA	54
6.1 Tehdyt valinnat ja tutkimuksen luotettavuus.....	54
6.2 Verkkoyhteisöt liikuntatieteissä ja -kulttuurissa	57
LÄHTEET	61
LIITTEET	67
Liite 1 Helsinki Adventure Night -tapahtumassa käytetty haastattelulomake	67
Liite 2 Puolistrukturoitu kyselylomake	68
Liite 3 Verkkokyselyn markkinointi sosiaalisessa mediassa.....	73
Liite 4: Verkkokyselyn tuloksia	74

1 JOHDANTO

Skinnaailusta Rukalla, hauskoista retkipäiväkirjoista, tulivuorikiipeilystä, alamäkiajosta Alpeilla, kevyistä vaelluskengistä, seikkailumelonnasta, surffifiilistelystä ja naisista Jukolassa. Niistä ja monesta muusta on Relaa tehty.

Relaa on vuonna 2003 perustettu liikunnallinen verkkoyhteisö. Rakka.net -sivuston paikalle lanseerattu Relaa.com on omien sanojensa mukaan ”Suomen suosituin ulkoilijoiden internetfoorumi”. Sivustolla on noin 16 000 rekisteröitynyttä käyttäjää ja kuukausittain siellä vierailee yhteensä noin 70 000 kävijää. Sivustoa ylläpidetään mainosrahoitteisesti. Sivustoa ylläpitää Ulko Oy, kollektiivi, joka pyrkii toiminnallaan ”edistämään suomalaista ulkoiluharrastamista ja -kulttuuria”. Käyttäjille yhteisöön rekisteröityminen ja toiminnassa mukanaolo on täysin maksutonta. (Relaa 2013a.)

Pro gradu -tutkielmassani käsittelen tapaustutkimuskohteeni Relaa.comin kautta liikunnan verkkoyhteisöjen asemaa osana postmodernia liikuntakulttuuria. Peilaan sivuston toimintaa verkkoyhteisöjä, liikuntakulttuurin muutossuuntia ja organisoitumisen muotoja käsittelevään teoriaan. Liikuntasosiologi Hannu Itkosen (1996) mukaan perinteisen liikunnan järjestäytymisen muodot ovat riippuvaisia tilasta ja ajasta (Itkonen 1996, 78). Teknologian kehityksen myötä ajan kuin myös paikan merkitys hälvenee. Mielenkiinnon kohteenani on selvittää, mitä tapahtuu kun liikuntakulttuurin muodoista tulee ajasta ja paikasta riippumattomia.

Liikunnan verkkoyhteisöt on tutkimusaiheena suhteellisen uusi. Erilaisia internet-yhteisöjä on tutkittu jo 1980-luvulta lähtien, mutta laaja-alaista tutkimusta juuri liikunnan virtuaaliyhteisöistä ei ole vielä olemassa. Tarvetta tutkimukselle on, sillä verkon yhteisölliset palvelut kasvattavat suosiotaan vuosi vuodelta. Tällä hetkellä 16–74-vuotiaista suomalaisista 49 prosenttia ja 16–24-vuotiaista peräti 86 prosenttia seuraa säännöllisesti jotain yhteisöpalvelua (Tilastokeskus 2012, 19). Internetin keskeinen asema tämän päivän viestintävälineenä ja sosiaalisen kanssakäymisen ympäristönä vaikuttaa vääjäämättä myös liikuntakulttuuriin.

Liikuntakulttuurin tilasta ja muutossuunnista saatu tieto on tärkeää, jotta liikunnan harrastajien tarpeet voidaan ottaa huomioon liikuntasuunnittelussa ja -hallinnossa (Itkonen 1996, 60). Verkkoyhteisöjen toiminnan kuvaaminen on yksi mahdollisuus

hahmottaa liikuntakulttuurin uusia suuntia. Verkossa järjestäytyneiden yhteisöjen ymmärtäminen luo pohjaa tulevaisuuden liikuntasosiologiselle tutkimukselle sekä toimii toisaalta välineenä liikuntasuunnittelussa ja -hallinnossa, niin paikallisella kuin kansainvälisellä tasolla.

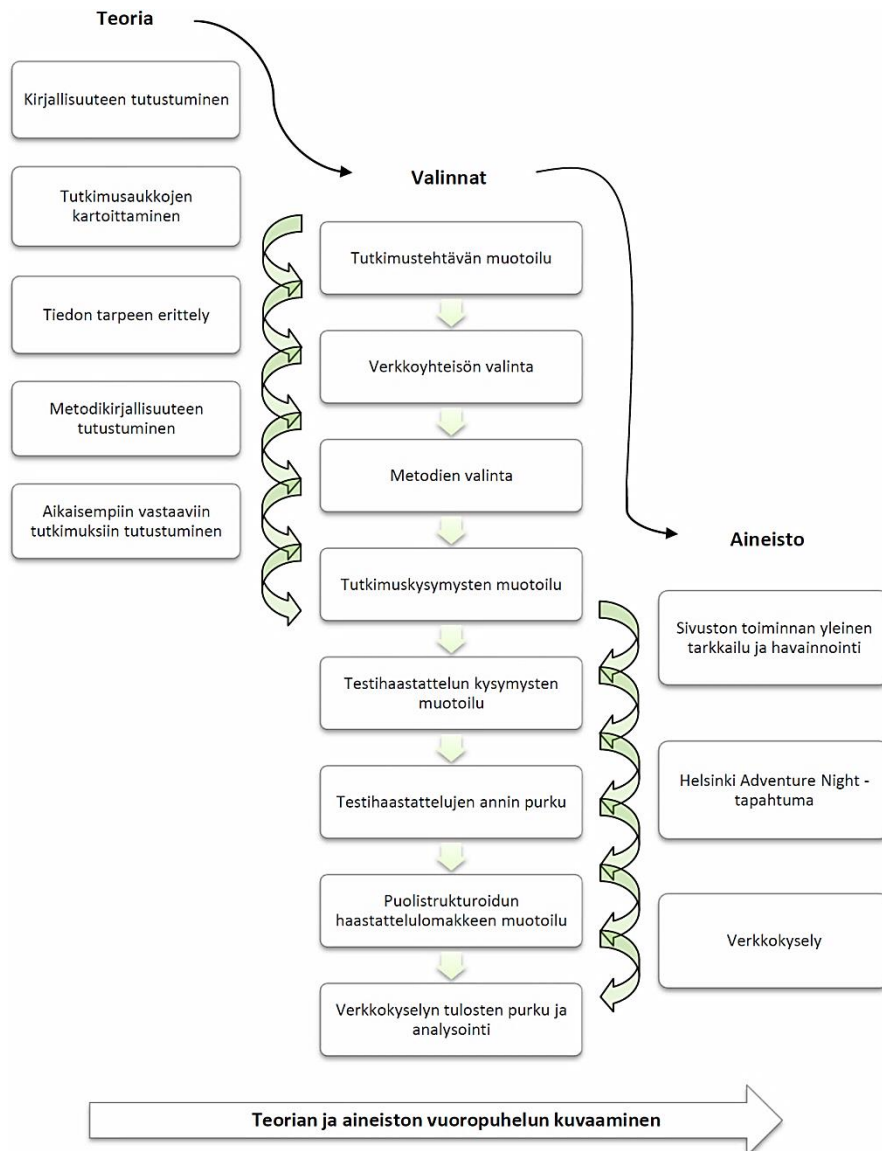
Tämä tutkielma on tulkinnallinen kuvaus siitä, mitä liikunnallinen verkkoyhteisö voi olla. Kerron narratiivisin ottein sivuston ilmenemisestä, käyttäjistä ja sen toiminnan reunaehdoista. Lisäksi annan äänen yhteisön jäsenille. Haluan tietää, miten yksittäiset käyttäjät suhteuttavat yhteisön osaksi elämäänsä ja mitä se heille merkitsee. Kokevatko käyttäjät ylipäättään kuuluvansa yhteisöön olemalla mukana sivuston toiminnassa? Voiko virtuaalinen liikuntayhteisö koskaan tarjota yhtä vahvaa, tunteikasta ja pitkäaikaista kiinnittymisen kohdetta kuin mitä perinteinen liikuntaseura tarjoaa?

Mielenkiintoni aiheeseen on herännyt sivuaineopintojeni, yhteisöviestinnän ja mediatutkimuksen myötä. Tässä tutkielmassa sovellan viestintätieteiden opiskelussa saamiani tietoja ja taitoja liikuntasosiologiseen tutkimukseen. Asetelmasta tekee mielenkiintoisen se, että en itse toimi aktiivisesti kovin monessa verkkoyhteisössä tai osallistu eri foorumeilla käytyyn keskusteluun. Tämä on varmasti vaikuttanut jossain määrin työtapoihini, esille nostamiini asioihin ja tekemiini tulkintoihin. Opinnäytetyöni myötä olen täten sukeltanut maailmaan, joka on itselleni entuudestaan jokseenkin vieras mutta mielestäni erityisen kiehtova.

Tutkielmani poikkeaa lähestymistapansa ja rakenteensa vuoksi monin tavoin tavanomaisesta opinnäytetyöstä. Olen valinnut aiheen, jota ei ole vielä tutkittu paljoa ja joka ei siten kiinnity vahvasti mihinkään yhteen teoriaan. Yhdistelen siksi eri tieteenaloilla luotuja näkemyksiä ja sovellan erilaisia tutkimusmenetelmiä. Teen tässä tutkimuksessa tulkintoja ja kirjoitan tarinaa vahvasti omista lähtökohdistani. Hannu Heikkinen (2010) kuvaa tämän kaltaisen konstruktivisen tiedekäsityksen muodostamista yhtenä postmodernin tieteen olennaisista piirteistä. Heikkisen sanoin postmoderni mielentila, tyyppiesimerkkinään pro gradu -tutkielmani, on olemukseltaan ”paitsi yhdistelyä, kerroksellisuutta ja moniäänisyyttä myös epämääräisyyttä, epäkoherenssia ja ristiriitaisuutta, jota modernistinen tiede on aina karttanut”. (Heikkinen 2010, 151.)

2 TUTKIMUKSEN KULKU JA TUTKIMUSMETODIT

Tässä tutkimuksessa olen pelkistetysti edennyt teoreettisesta taustasta aineistonkeruuseen ja lopuksi peilannut aineistoa uudelleen teoriaan (kuvio 1). Lävitse käymäni kirjallisuus on täten ohjannut tutkimusongelmiini, käyttämiini metodeihin ja tutkimuskohteeseeni liittyviä valintoja. Aineisto tähän työhön on edelleen muodostunut näiden valintojen pohjalta. Prosessi ei kuitenkaan ole edennyt täysin suoraviivaisesti. Käytännössä olen palannut aikaisempiin vaiheisiin useaan otteeseen, tarkentanut teoreettista viitekehystäni ja kyseenalaistanut tekemiäni valintoja. Seuraavissa alaluvuissa kerron tarkemmin tutkimukseni eri vaiheista.

Kuvio 1 Tutkimuksen kulku

2.1 Teoriasta yhteisön valintaan

Pro gradu -tutkielmani on jatkoa kandidaatintutkielmallani, joka valmistui keväällä 2012. Kandidaatintutkimuksessani tutustuin laaja-alaisesti verkkoyhteisöjä käsittelevään kirjallisuuteen. Etsin materiaalia järjestäytymisen muutoksesta ja verkkoyhteisöistä ja sovelsin löytämiäni ajatusmalleja liikuntakulttuuriin. Kokosin yhteen vallitsevia näkökulmia niin liikunnan yhteiskuntatieteistä kuin myös sosiologiasta ja viestintätieteistä. Lisäksi kartoitin liikunnan verkkoyhteisöjen yleistä kirjoa. Yhdistelemällä eri tieteenalojen näkemyksiä verkkoyhteisöistä ja liikuntakulttuurin muutossuunnista rakensin tässä tutkimuksessa käyttämäni teoreettisen viitekehyksen.

Muodostamalla kokonaiskäsityksen siitä, mitä liikunnan verkkoyhteisöjen saralla on aikaisemmin tutkittu pääsin käsiksi aiheesta kumpuaviin tutkimusaukkoihin. Koska sosiaalista mediaa ei ole liiemmin käsitelty liikuntakulttuurin näkökulmasta, havaitsin että tutkimuskentällä olisi ensisijaisesti tarvetta ja tilaa kuvailevalle tapaus-tutkimukselle. Päätin täten valita tutkimukseni kohteeksi jonkin liikunnallisen verkkoyhteisön ja tarkastella tämän yhteisön rakennetta ja paikkaa, yhteisöön kiinnittymistä sekä siihen liitettyjä merkityksiä.

Aloitin prosessin tutustumalla vastaavanlaisiin eri verkkoyhteisöistä tehtyihin tapaus-tutkimuksiin sekä niissä käytettyihin metodeihin. Kartoitukseni tuloksena havaitsin, että verkkoyhteisöjen tutkimisessa voidaan käyttää hyvin erilaisia menetelmiä. Kirjasin ylös kussakin eri tutkimuksessa käytettyjen menetelmien hyviä ja huonoja puolia, sillä koin tämän antavan itselleni perusteita omassa tutkimuksessani käyttämäni menetelmien valitsemiseen. Kesän 2012 aikana tutustuin laajemmin verkkoyhteisöjä käsittelevään metodikirjallisuuteen.

Kerättyäni tietoa eri metodeista koin itse mielekkäimmäksi ja hyödyllisimmäksi vaihtoehdoksi sen, että syventyisin yhden yhteisön toimintaan erilaisten tutkimusmenetelmien keinoin. Aloin sen seurauksena etsiä tutkimukseeni hyvin istuvaa verkkoyhteisöä. Lähtökohtana tutkimuskohteeni valitsemiselle käytin 2000-luvun verkkoyhteisöjen tutkimisen pioneerin Robert Kozinetsin (2010) luomia kriteereitä tutkimukseen hyvin soveltuvasta verkkoyhteisöstä. Kozinetsin mukaan sopiva verkkoyhteisö on luonteeltaan aktiivinen, vuorovaikutteinen ja heterogeeninen. Sen tulee lisäksi olla tutkimuksen kannalta relevantti ja riittävän suuri sekä antaa tutkijalle

yksityiskohtaista tai hedelmällisen kuvailevaa tietoa. (Kozinets 2010, 89.) Edellä mainittujen kriteerien lisäksi koin itse tärkeäksi, että tutkimani yhteisö olisi puhtaasti liikuntakulttuurin alle istuva ryhmittymä, ja että itselläni olisi sivuston ylläpitäjien lupa tutkia kyseistä yhteisöä.

Syyskuussa 2012 seurasin eräällä liikunta-aiheisella keskustelupalstalla käytyä keskustelua erilaisista liikunnallisista verkkoyhteisöistä, kunnes vastaan tuli Relaa.com -sivusto. Kiinnostuin sivustosta, koska se vaikutti aktiiviselta, ja koska yhteisön toiminnassa oli mukana monien eri lajien edustajia. Tutustuttuani yhteisöön muutaman päivän ajan otin yhteyttä sivuston ylläpitäjiin ja tiedustelin heidän yhteistyöhalukkuuttaan tutkimukseeni liittyen. Tapasin sivustoa ylläpitävän Ulko Oy:n markkinointivastaavan Markku Jussilan ensimmäisen kerran syyskuussa 2012. Koska intressimme Ulko Oy:n edustajan kanssa kohtasivat, päädyin valitsemaan Relaa.com -yhteisön pro gradu -tutkielmani tapaustutkimuskohteeksi.

2.2 Tutkimustehtävästä tutkimuskysymyksiin

Perehtyessäni syvällisemmin yhteisön toimintaan tein samanaikaisesti tarkempaa aiheeseen liittyvää tiedon tarpeen erittelyä. Tiedon tarpeen erittely pohjautui käyttämäni teoreettiseen viitekehykseen sekä määrittelemäni tutkimustehtävään. Tiedon tarpeen erittelyn kautta hahmotin kolme keskeistä teemaa, joiden pohjalta muodostin tämän tutkimuksen tutkimuskysymykset.

Tutkimustehtäväni, joka on sama kuin mitä se oli kandidaatin tutkielmassani, on kuvata verkkoyhteisöjen roolia muuttuvassa liikuntakulttuurissa. Tässä tapaustutkimuksessa havainnollistan tutkimustehtävääni esimerkin keinoin perehtymällä syvemmin yhden verkkoyhteisön toimintaan. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. *Millainen yhteisö Relaa on?*
2. *Mitä merkityksiä yksilöt liittävät Relaa-verkkoyhteisöön ja sen toimintaan?*
3. *Miten Relaa-verkkoyhteisön paikka jäsentyy osana postmodernia liikuntakulttuuria?*

Jatkoin tutkimuskysymysten työstämistä syksyllä 2012 siten, että listasin kunkin kysymyksen alle joukon alakysymyksiä. Nämä alakysymykset antoivat puolestaan viitteitä siitä, millä metodeilla tutkimuskysymyksiin oli mahdollista saada vastauksia. Karsin alakysymyksistä kaikki yksiselitteiset kyllä/ei -kysymykset, sillä halusin tarkastella yhteisöä ja sen toimintaa ennen kaikkea laadullisesta näkökulmasta. Yhtenä merkittävänä erona laadullisen ja määrällisen tutkimusotteen välillä voidaan pitää sitä, että siinä missä määrällinen näkökulma keskittyy teorioiden testaamiseen, pyrkii laadullinen tarkastelutapa havainnoimaan ja ymmärtämään tutkimuskohteeseen liitettyjä merkityksiä (Creswell 2009, 4). Koska pyrkimykseni ei ollut varsinaisesti testata luomaani viitekehystä tai yleistää saamiani tuloksia koskevaksi kaikkia liikunnan verkkoyhteisöjä, koin luontevaksi valita laadullisen tutkimustavan ja sen antamat mahdollisuudet yksityiskohtaisempien kokemusten ja merkitysten keräämiseen.

2.3 Metodiksi netnografia

Käydessäni lävitse laadulliseen tutkimukseen liittyvää metodikirjallisuutta törmäsin verkkoyhteisöjen kuvaamiseen kehitettyyn tutkimustapaan, netnografiaan. Netnografia on etnografiaan pohjautuva tutkimusmetodologia, joka kattaa alleen useita laadullisia menetelmiä. Se tutkii tietokonevälitteistä viestintää ja siihen liittyviä yhteisöllisiä ja kulttuurisia ilmiöitä. (Kozinets 2010, 59–60.) Metodologiana netnografia sopi omaan tutkimukseeni hyvin, sillä pystyükseni vastaamaan kaikkiin asettamiini tutkimuskysymyksiin oli minun mielekästä kerätä aineistoa sekä oman havainnoinnin että yhteisön jäsenten käyttäjäkokemusten kautta.

Netnografisessa tutkimuksessa korostetaan tutkijan omaa osallisuutta ja tietynlaista subjektiivisuutta tutkimuskohteeseensa nähden. Aineistonkeruu netnografisin menetelmin edellyttää vuorovaikutusta yhteisön kanssa. Vuorovaikutuksen ja osallistumisen kautta taataan se, että tutkija pääsee kosketuksiin verkkoyhteisön käyttäjien, oikeiden ihmisten kanssa sen sijaan, että tutkisi vain kasvotonta verkkoyhteisöpalvelua tai nettisivustoa. (Kozinets 2010, 95–95.)

Pääsin itse vuorovaikutukseen verkkoyhteisön jäsenten kanssa tapaamalla heitä kasvokkain aineistonkeruuvaiheessa. Yhdistin täten netnografiseen tutkimukseeni etnografisen tutkimuksen elementtejä. Tutkimusprosessin myötä toin lisäksi esille omaa

subjektiivisuuttani kirjaamalla jatkuvasti ylös omia tuntemuksiani ja mielikuviani yhteisöstä. Aineiston analyysivaiheessa hyödynsin tekemiäni muistiinpanoja osittain erottaakseni omat kokemukseni muiden metodien tuottamasta aineistosta ja osittain rikastuttaakseni muun aineiston pohjalta tekemääni analyysia. Tuon työn myöhemmässä vaiheessa esille omia mielikuviani ja tuntemuksiani otteina tutkimuspäiväkirjasta.

2.4 Aineiston kerääminen ja analysointi

Käytän tässä netnografisessa tutkimuksessa menetelminä haastattelua ja havainnointia. Päämetodini on puolistrukturoituna verkkokyselynä toteutettu haastattelu, josta saatavaa aineistoa olen täydentänyt muilla menetelmillä. Tutkimuksessani on täten triangulaarinen eli monimetodinen lähestymistapa. Karkeasti ajateltuna vastaan ensimmäiseen asettamaani tutkimuskysymykseen oman havainnointini ja yhteisöstä saatavilla olevien tietojen pohjalta ja toiseen kysymykseen verkkokyselyn ja muiden haastattelujen pohjalta. Kolmanteen tutkimuskysymykseen vastaan puolestaan käymällä teorian ja aineiston välistä vuoropuhelua. Käytännössä olen kuitenkin käsitellyt koko keräämäni aineistoa yhtenä kokonaisuutena ja nostanut esiin niitä teemoja, jotka toistuvat aineiston eri osissa.

Kozinetsin (2010, 43–45) mukaan verkkoyhteisöjen jäsenille suunnatulla kyselyllä on mahdollista saada tietoa siitä, miten ihmiset käyttävät verkkoyhteisöjä, minkälainen suhtautuminen heillä on yhteisöön sekä miten yhteisö näkyy ja vaikuttaa heidän arkielämässään. Olin itse kiinnostunut käyttäjien omakohtaisista kokemuksista ja tuntemuksista ja päätin siksi kysyä niistä suoraan yhteisön jäseniltä sen sijaan, että olisin vain tyytynyt yhteisön toiminnan ulkopuoliseen tarkkailuun. Valitsemalla päämenetelmäksi kyselyn vältyin lisäksi monilta verkkoyhteisöjen tutkimiseen liittyviltä eettisiltä ongelmilta. Kyselyn kautta tutkimuksessa mukanaolo oli täysin tietoista, vapaaehtoista ja anonymia. Haastattelumenetelmistä verkkokysely oli mielestäni parhaiten soveltuva, sillä halusin koota yhteen useiden yhteisön jäsenten näkemyksiä, ja koska kyselyn vieminen yhteisön toiminnan ytimeen, verkkoon, oli mielestäni luontevaa.

En kuitenkaan aloittanut aineiston keruuta verkkokyselyllä vaan Relaa.com -sivuston toiminnan yleisellä havainnoinnilla. Kirjasin ylös niitä asioita, joihin kiinnitin huomiota

tutustuessani yhteisön toimintaan ja jatkoin vastaavanlaista havainnointia säännöllisin väliajoin koko tutkimusprosessin ajan. Kozinetsin (2010) mukaan havaintojen tulee kohdentua kaikkiin yhteisön toiminnassa näkyviin asioihin, kuten tuotettuun tekstiin, käytyyn keskusteluun, visuaalisuuteen ja graafiseen ilmeeseen. Havainnoinnin lisäksi tutkijan on netnografisessa tutkimuksessa pystyttävä reflektoimaan tekemiään huomioita (Kozinets 2010, 114, 133.) Omaa havainnointiani ovat jossain määrin ohjanneet käyttämäni teoreettisen viitekehyksen alla olevat asiat ja käsitteet. Toisaalta olen pyrkinyt tarkastelemaan, löytyykö tapaustutkimuskohteestani joitain teorialleni ristiriitaisia elementtejä. Kirjaamani muistiinpanot ovat sekoitus havainnointia, ajatuksiani ja tuntemuksiani prosessin eri vaiheista sekä pohdintaa siitä, mikä on ohjannut tarkkaavaisuuteni juuri tiettyihin asioihin.

Havainnointi tässä tutkimuksessa ei jäänyt pelkästään verkkosivuston tarkastelun tasolle vaan pääsin myös tekemään huomioita siitä, miten verkkoyhteisö näyttäytyy ja toimii reaali maailmassa. Lokakuussa 2012 vierailin Relaa-yhteisön järjestämässä Helsinki Adventure Night -tapahtumassa, johon osallistui yli 600 ulkoilun harrastajaa. Osallistujista osa oli mukana Relaa.com -sivuston toiminnassa ja osa oli tullut tapahtumaan jotain muuta kautta. Tapahtuma järjestettiin Bio Rex -elokuvateatterissa Helsingin Lasipalatsissa, ja se rakentui seikkailu-, ulkoilu- ja extremeurheilu-aiheisista elokuvista sekä elokuvien välisestä vapaamuotoisesta ajanvietosta. Tein tapahtuman aikana havaintoja muun muassa osallistujista, ohjelmasta ja yleisestä tunnelmasta sekä haastattelin yksittäisiä Relaa-yhteisön jäseniä.

Haastatteluissa tarkoitukseni oli toisaalta tutustua yhteisön jäseniin ja sitä kautta yhteisön toimintaan sekä toisaalta luoda käsitys siitä, mitä asioita minun on tarkoituksenmukaista kysyä laajemmalla joukolla yhteisön jäseniä verkkoon laitettavaa haastattelulomaketta käyttäen. Halusin kartoittaa alustavasti yhteisön jäsenten tuntemuksia, kokemuksia ja suhtautumista yhteisöön. Testihaastatteluissa en käyttänyt lainkaan valmiita vastausvaihtoehtoja, vaan annoin ihmisten kertoa tuntemuksistaan omin sanoin. Eri ihmisten vastaukset olivat kuitenkin hyvin samankaltaisia, minkä vuoksi pystyin muodostamaan testihaastattelujen perusteella valmiita vastausvaihtoehtoja puolistrukturoituun kyselyyn.

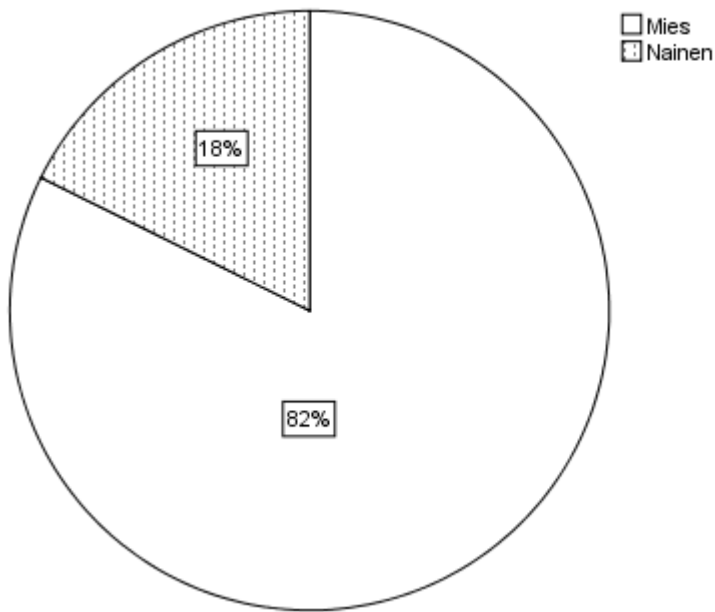
Tein yhteensä kymmenen testihaastattelua, joissa osassa haastateltavani oli samanaikaisesti kaksi ihmistä. Puolet haastateltavista oli naisia ja puolet miehiä. Haastattelut

olivat lyhyitä, keskimääräisesti viisi minuuttia kestäviä luonteeltaan epämuodollisia keskustelutilanteita. Nauhoitin kaikki haastattelut ja tein niistä tarkat muistiinpanot. Käyttämäni haastattelulomake löytyy tämän työn liiteosiesta (liite 1).

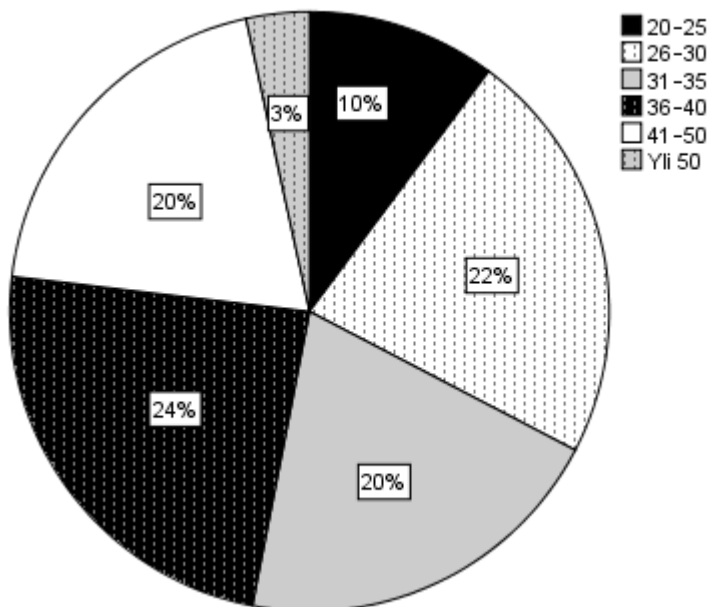
Testihaastattelujen lisäksi tein tapahtuman aikana yhden pidemmän haastattelun, jossa haastateltavanani oli kokenut ulkoilukulttuurin toimija Jarkko Henttonen. Henttonen oli ollut perustamassa Relaa.com -sivuston edeltäjää Rakka.net -verkkosivustoa ja oli edelleen mukana Relaa-yhteisön toiminnassa. Käytin Henttosen haastattelussa pohjana samaa kyselylomaketta kuin mitä käytin testihaastatteluissa. Haastattelu oli luonteeltaan hyvin vapaamuotoinen, ja se kesti noin 20 minuuttia. Nauhoitin ja litteroin haastattelun sekä tein muistiinpanoja haastattelutilanteen aikana.

Helsinki Adventure Night -tapahtuman annin pohjalta ryhdyin muokkaamaan jo aiemmin hahmottelemani puolistrukturoitua kyselylomaketta. Halusin tehdä haastattelulomakkeesta selkeän, monipuolisen ja nopeassa ajassa vastattavan, jotta kyselyyn vastaaminen koettaisiin helpoksi ja jotta saisin kattavan määrän vastauksia. Otin siksi kyselyyn elementtejä strukturoidusta kyselystä ja käytin monissa kysymyksissä erilaisia valmiita testihaastattelujen pohjalta luotuja vastausvaihtoehtoja. Pidin kuitenkin tärkeänä sitä, että kyselyssä oli strukturoitujen kysymysten lisäksi mukana myös avoimia ja tarkentavia kysymyksiä, joissa vastaaja pystyi vapaammin ilmaisemaan omia tuntemuksiaan. Hyödynsin tekemiäni testihaastatteluja sekä kysymysten sisällön että kyselyssä käytetyn kielen ja yksittäisten sanavalintojen muokkaamisessa.

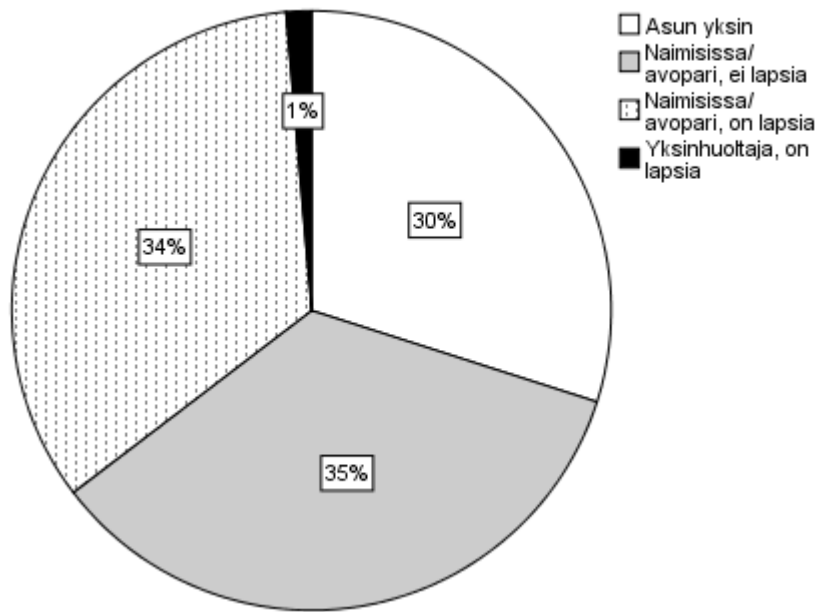
Puolistrukturoitu haastattelu avautui Relaa.com -yhteisön sivulle sekä sinne rekisteröityneiden että rekisteröitymättömien jäsenten vastattavaksi tammikuun 2013 alussa. Kyselylomake löytyy tämän työn liiteosiesta (liite 2). Vastausaika kyselyssä oli kaksi viikkoa. Tutkimusta markkinoitiin Relaa.comin lisäksi yhteisön Facebook-sivulla ja Twitter-tilillä (liite 3). Kyselyyn vastasi yhteensä 147 Relaa.comin käyttäjää. Heistä 82 prosenttia oli miehiä ja 86 prosenttia iältään 26–50-vuotiaita. Verkkokyselyn tuottamaa havaintoaineistoa voidaan pitää pienoiskuvana perusjoukosta, sillä vastanneiden ikä-, sukupuoli-, elämäntilannejakaumat (kuviot 2–4) ovat yhteneväisiä Relaa.comista vuonna 2011 laaditun kävijäprofiilin kanssa.

KUVIO 2 Vastaajien sukupuolijakauma

KUVIO 3 Vastaajien ikäjakauma

KUVIO 4 Vastaajien elämäntilannejakauma

Verkkokyselyyn vastasivat pääosin Relaa.comin aktiiviset käyttäjät. Vastaajista 44 prosenttia ilmoitti vierailevansa sivustolla päivittäin ja 39 prosenttia muutaman kerran viikossa. Heistä 91 prosenttia oli ollut mukana Relaa.comin toiminnassa yli vuoden. Vastaajien ajallisesta perspektiivistä kerryttämä kokemus yhteisöstä ja aktiivisuus sivuston käytössä vaikuttivat jossain määrin kyselyn tulosten validiteettiin. Kokeneet ja aktiiviset käyttäjät mieltävät todennäköisesti yhteisön toiminnan erilaiseksi ja liittävät siihen erilaisia merkityksiä kuin mitä sivuston satunnaisemmat käyttäjät. Toisaalta miellän itse sivuston aktiiviset käyttäjät tämän tutkimuksen ensisijaiseksi kohderyhmäksi, sillä heillä on aiheesta eniten kerrottavaa. Kyselystä saadun aineiston vinoutta kokonaisaineistossa tasapainottaa se, että käytän toisena metodina omia havaintojani. Sivuston uutena jäsenenä ja ulkopuolisena tarkkailijana näen yhteisön varmasti erilaisena kuin mitä aktiiviset, pitkään toiminnassa mukana olleet ihmiset.

Saatuani kyselyn tulokset tammikuussa 2013 aloitin aineiston analyysin. Kokonaisuudessaan keräämäni aineisto koostui puolistrukturoidun kyselyn tuloksista, aikaisemmista testihaastatteluista, Jarkko Henttosen haastattelusta sekä tekemistäni havainnoista. Pertti Alasuutaria (2011) mukaillen tein analyysia kahdessa eri vaiheessa: ensin pelkistin keräämäni aineiston raakahavainnoiksi, minkä jälkeen aloin muodostaa kokonaiskuvaa saatavilla olevista johtolangoista. Alasuutarin mukaan pelkistämis-

vaiheessa lähtökohtina käytetään teoreettista viitekehystä ja kysymyksenasettelua. (Alasuutari 2011, 39–40.) Tarkastelin täten aineistoa yleisesti teoreettisen esiyymmärrykseni pohjalta mutta kiinnitin huomiota erityisesti niihin teemoihin ja asioihin, jotka nousivat esiin aineistosta.

Puolistrukturoidun kyselyn tuloksia analysoin sekä laadullisesti että määrällisesti. Tässä tutkimuksessa käytän määrällisinä kuvailu- ja analysointimenetelminä frekvenssi-jakaumia, ristiintaulukoita ja korrelaatioanalyysia. Määrällisessä analyysissa johtolankoja ovat erilaiset tilastolliset tunnusluvut, jotka kuvaavat keskivertoja ja yhteyksiä aineiston eri osien välillä. Analyysin toisessa vaiheessa määrällisen analyysin pohjalta aineistosta voidaan tehdä yleistyksiä kun taas laadullisen analyysin pohjalta aineistosta voidaan nostaa esiin yksityiskohtaisia seikkoja. (Alasuutari 2011, 52.) Kyselystä keräämäni johtolangat muodostuvat täten strukturoitujen kysymysten vastausten tunnusluvuista ja avointen kysymysten vastausten yksittäisistä sitaateista. Poimin merkityksellisiä sitaatteja myös aiemmin tekemistäni haastatteluista. Käyttämällä sitaatteja illustroin omia tulkintojani, annan äänen yhteisön jäsenille ja tuon esiin yhteisössä tyypillisesti käytettyjä kielellisiä ilmaisuja.

Kerättyäni riittävän määrän johtolankoja siirryin analyysin toiseen vaiheeseen, arvoituksen ratkaisemiseen. Alasuutarin (2011, 39) mukaan analyysin kaksi eri vaihetta kulkevat aina toisiinsa nivoutuen. Muodostin täten kokonaiskuvaa keräämistäni johtolangoista ja täydensin tulkintaa aina uusilla yksityiskohtaisilla vihjeillä. Analyysini oli luonteeltaan narratiivista. Hannu Heikkisen (2010, 149) oppeja mukaillen en täten erityisemmin luokitellut aineistosta esiin nousevien teemoja vaan tuotin uutta suurta kertomusta aineiston pienten kertomusten kautta. Pienet, niin kutsutut tyyppi-kertomukset muodostuivat keräämistäni johtolangoista. Pienet kertomukset ovat välttämättömiä suuren kertomuksen muodostamiseksi, sillä niistä kukin kätkee alleen oman tarinansa tai osan juonta (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

2.5 Teorian ja aineiston vuoropuhelun kuvaaminen

Tuottaessani aineiston pohjalta uutta suurta kertomusta etsin aineistosta yhtymäkohtia keräämääni teoriaan ja aikaisempiin tutkimuksiin. Tästä muodostui vuoropuhelu, jonka kuvaan seuraavissa luvuissa. Vuoropuhelussa hyödynnän keräämääni aineistoa

kokonaisuudessaan ja yksityiskohtaisuudessaan. Peilaan sitä käyttämäni teoreettiseen viitekehykseen ja muodostan yksittäisten palojen kautta kokonaiskuvan yhteisöstä ja sen toiminnan reunaehdoista. Analyysivaihe ja vuoropuhelun auki kirjoittaminen kesti kokonaisuudessaan joulukuun 2012 lopulta helmikuuhun 2013.

Käyttämäni narratiivisen kuvaustavan on tarkoitus johdattaa lukija yhteisön maailmaan toisaalta yhteisön jäsenten ja toisaalta omien kokemusten kautta. Omat kokemukseni ovat niin ikään tyyppikertomuksia, jotka muodostavat osan suuresta kertomuksesta. Sosiologi Matti Hyvärinen (2006) kuvaa kertomusta tapana ”ymmärtää kokemusta ja inhimillistä toimintaa”. Hyvärisen mukaan narratiivinen kuvaustapa auttaa kertojaa kuin myös lukijaa jäsentämään tutkimuksen kohteen, tässä tapauksessa yhteisön, identiteettiä. Kertomuksessa on oleellista se, että asioiden välille muodostuu kausaalisia yhteyksiä. (Hyvärinen 2006, 3–6, 16.) Kausaalisuus eli eri johtolankojen yhdenmukaisuus vaikuttaa myös tutkimuksen validiteettiin ja reliabiliteettiin (Alasuutari 2011, 214). En kuitenkaan ole sivuttanut toisiinsa nähden ristiriitaisia johtolankoja tutkimuksen validiteetin tai reliabiliteetin takaamiseksi. Pidän tämän tutkimuksen hedelmällisenä antina juuri sitä pohdintaa, miksi jotkin johtolangat, kuten omat huomioni ja yhteisön jäsenten näkemykset eroavat jossain määrin toisistaan.

Työni rakentuu kolmesta eri pääluvusta, joista kukin käsittelee yhtä tutkimuskysymystä. Pääluvuista ensimmäisessä kuvaan yleisesti Relaa-yhteisöä ja sen toimintaa. Toisessa luvussa tarkastelen lähemmin sitä, miten yhteisön jäsenet kokevat yhteisön sekä mitä merkityksiä he siihen liittävät. Kolmannessa pääluvussa esitän käsitykseni siitä, miten Relaan kaltaisen liikunnallisen verkkoyhteisön paikka jäsentyy osana postmodernia liikuntakulttuuria. Lopuksi arvioin tutkimustapaani ja käyttämiäni menetelmiä, teen vertailua muihin liikunnallisiin yhteisöihin ja esitän aiheeseen liittyviä jatkotutkimusehdotuksia.

3 RELAA YHTEISÖNÄ

Sanastokeskuksen (2010, 21) määritelmän mukaan verkkoyhteisö on ”yhteisö, jonka jäsenten välinen vuorovaikutus tapahtuu pääasiallisesti tietoverkon välityksellä”. Käytän tutkielmassani rinnakkain termejä verkko-, virtuaali-, online- ja internetyhteisö. Tässä luvussa käsittelen pintaa syvemältä sitä, millainen verkkoyhteisö Relaa on. Tarkastelen yhteisöllisyyden eri piirteitä, toiminnan keskeisiä päämääriä, toimintaa ohjaavia tekijöitä, yhteisön identiteetin ja imagon muodostumista, toiminnan aktiivisuutta, jäsenten osallistumista ja osallistumisen mahdollisuuksia. Lisäksi esitän näkemykseni siitä, millä perusteilla Relaa.com -sivustoa voidaan ylipäättään nimittää yhteisöksi.

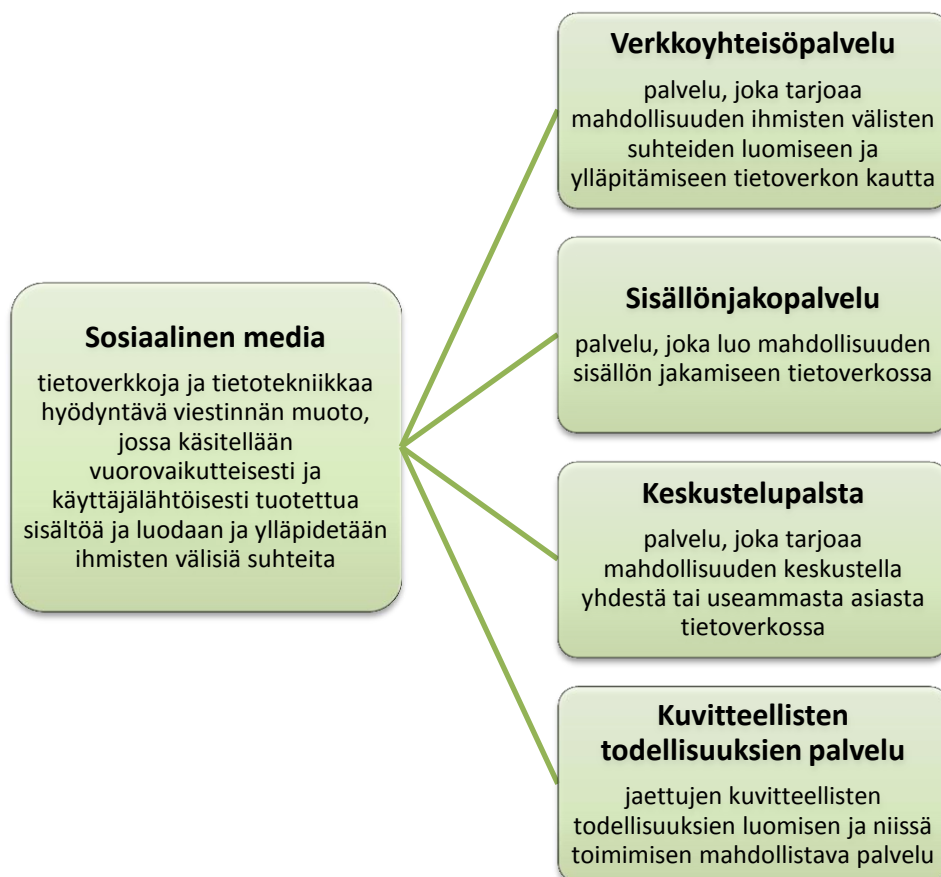
3.1 Mitä sivustolla tapahtuu ja keitä siellä käy?

Relaa.com -sivusto on yksi sosiaalisen median palveluista. Sosiaalisella medialla tarkoitetaan verkkosovelluksia, joissa käyttäjillä on keskeinen rooli sisällön tuottajina. Kari Hintikka (2007) määrittelee sosiaalisen median olennaisina elementteinä 1) tiedon jakamisen ja 2) yhteisöllisyyden. Viestintä sosiaalisessa mediassa tapahtuu horisontaalisesti käyttäjien välillä, eivätkä yhteisön jäsenet ole riippuvaisia ylhäältä alaspäin suuntautuvasta viestinnästä, kuten joukkomediasta tai viranomaisviestinnästä. Verkkoyhteisössä jaettavan tiedon ja tuen voidaan katsoa olevan byrokraattiseen ylhäältä alas suuntautuvaan tukeen verrattuna tehokkaampaa, edullisempaa, joustavampaa ja henkilökohtaisempaa. (Hintikka 2007, 25; Hintikka 2010, 140–141; Wellman 2001, 28.)

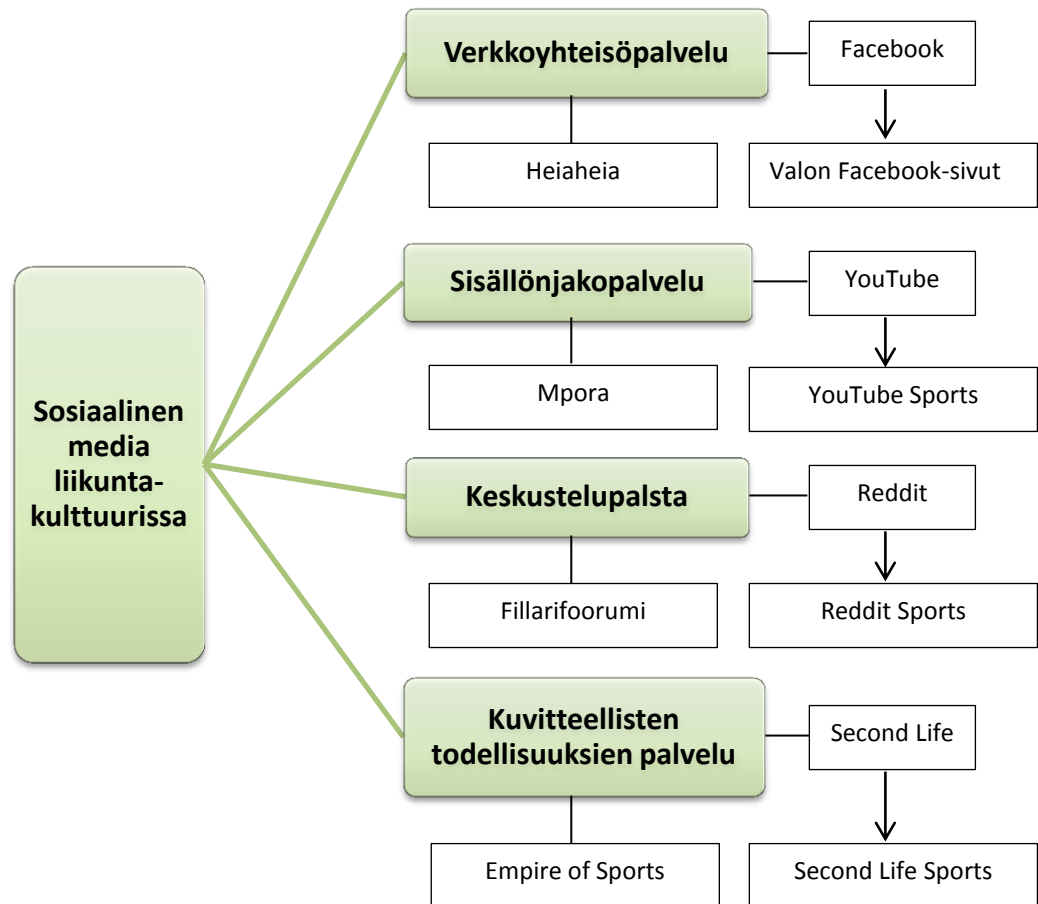
Sisällöltään sosiaalinen media voidaan jakaa neljään eri alaluokkaan: verkkoyhteisöpalveluihin, sisällönjakopalveluihin, keskustelupalstoihin ja kuvitteellisten todellisuuksien palveluihin (kuvio 5). Kustakin luokasta löytyy sekä liikuntakulttuuriin erikoistuneita yhteisöjä että muiden suurten verkkoyhteisöjen alla olevia liikunnallisia ryhmittymiä (kuvio 6). Sisällöntuotanto sosiaalisessa mediassa tarkoittaa käytännössä materiaalin tuotantoa, jakamista, luokittelua ja arviointia (Hintikka 2007, 25). Sisällöntuotantoa leimaa konvergenssi eli eri viestintävälineiden ja mediasisältöjen lähentyminen, risteäminen ja vuorovaikutteisuus. Teksti, kuvat, videot, äänitiedostot ja

ohjelmistot sukuloivat sivustoilla sekä linkittyvät, limittyvät ja rakentuvat toistensa päälle ennennäkemättömällä tavalla. (Jenkins 2006, 259–260; Panteli 2009, 8.)

Konvergenssi-ilmio on vahvasti läsnä Relaa.com -sivustolla. Tämän takia sivusto ei asetu yksinomaan minkään sosiaalisen median kategorian alle. Sivustolta löytyy niin keskustelupalstoille kuin verkkoyhteisö- ja sisällönjakopalveluille kuuluvia tyypillisiä elementtejä. Relaa.comia kannattelee monipuolinen keskustelufoorumi, johon on luotu omat osionsa eri ulkoilulajeille ja keskusteluteemoille. Foorumin lisäksi sivustolta löytyy paljon toimitettua sisältöä artikkeleiden ja blogitekstien muodossa sekä ilmeisen suosittu käytettyjen ulkoilutarvikkeiden osta ja myy -palsta. Suosittuja lajeja sivustolla ovat etenkin vaellus, retkeily, kalliokiipeily, pyöräily, melonta, vapaalasku, laskettelu, lumilautailu, erähihto ja retkiluistelu. Relaassa on edustettuna pitkälti koko ulkoilun skaala, ja näin ollen toiminnassa on mukana useiden eri ulkoilulajien harrastajia.

KUVIO 5 Sosiaalisen median palvelut (muokattu Sosiaalisen median sanastosta, Sanastokeskus 2010, 25)

KUVIO 6 Sosiaalinen media liikuntakulttuurissa

Verkkoyhteisöt voidaan nähdä yhtäältä samankaltaisuutta ja toisaalta erilaisuutta edistävinä yhteenliittyminä. Tietyn kiinnostuksen kohteen ympärille rakennettu verkkoyhteisö ohjaa tietynlaisia samankaltaisia ihmisiä yhteisön käyttäjiksi. Toisaalta taas vuorovaikutus internetissä voi tapahtua hyvinkin erilaisten ja erilaisista lähtökohdista ja elämäntilanteessa olevien ihmisten välillä. (Wellman 2001, 55–56.) Relaa.comin toiminnallinen laajuus ja monipuolinen lajivalikoima houkuttelevat erilaisia käyttäjiä sivuston pariin. Tarkastellessa sivuston kävijäprofiilia esiin nousevat kuitenkin selkeästi tietyt ihmisryhmät. Kävijäprofiilista käy ilmi, että käyttäjäkunta sivustolla on miesvoittoista. Naisten osuus rekisteröityneistä jäsenistä on vain hieman yli 20 prosenttia. Suurin osa käyttäjistä on työelämään siirtyneitä aikuisia, ja heistä lähes puolet asuu pääkaupunkiseudulla. (Relaa 2011a.)

Verkkokyselyyni vastanneet Relaa.comin käyttäjät ovat tiiviisti mukana ulkoilu-kulttuurin tapahtumissa sekä reaali- että online-maailmassa. Keskimääräinen vastaaja on 31–35-vuotias mies, joka elää avo- tai avioliitossa ja jolla ei ole lapsia. Hän on

suorittanut alemman korkeakoulututkinnon ja hänen taloutensa yhteenlasketut kuukausitulot ovat 4 000–7 500 euroa. Hän on ollut mukana Relaa.comin toiminnassa 4–6 vuotta ja vierailee sivustolla muutaman kerran viikossa.

Sekä verkkokyselyn tulokset että Relaa.comin kävijäprofiili kertovat, että sivuston käyttäjät ovat aktiivisia liikkujia. Verkkokyselyyn vastanneista Relaa.comin käyttäjistä 38 prosenttia liikkuu päivittäin ja 55 prosenttia muutaman kerran viikossa. Kyselyn perusteella suosittuja lajeja ovat etenkin laskettelu, pyöräily, maastohiihto ja vaeltaminen (ks. lisää liite 4). Harrastejakauma noudattelee suurin piirtein kävijäprofiilin jakaamaa, tosin vuodenajan vaikutus on havaittavissa verkkokyselyn tuloksissa. Kävijäprofiilista käy lisäksi ilmi, että Relaa.comin käyttäjillä on tavanomaisesti yksi tai kaksi ulkoilulajia, joita he harrastavat säännöllisesti. Jäsenet panostavat säännöllisin väliajoin harrastustarvikkeiden hankintaan ja matkusteleivat tiheään harrastustensa vuoksi sekä kotimaassa että ulkomailla. (Relaa 2011a.)

Relaa.comin kävijäprofiilista kerrotaan avoimesti sivustolla. Profiilin tietojen valossa tein itse ensimmäiset tulkintani yhteisöstä. Seurattuani yhteisön toimintaan muutaman päivän ajan ja tavattuani Relaan edustajan ensimmäisen kerran kirjasin tutkimuspäiväkirjaani seuraavaa:

”Relaa-yhteisö näyttää edustavan urbaania, kaupallista ja postmodernia liikuntakulttuuria. Omien rajojen etsiminen ja luonnonläheiset arvot vaikuttavat suuntaavan yhteisön jäsenten toimintaa. Luonnossa liikkuminen näyttää olevan yhteisön jäsenille enemmän elämäntapa kuin harrastus. Luontoon ei kuitenkaan mennä ilman hyviä varusteita. Liikkumisen edellytyksistä ja saaduista kokemuksista ollaan valmiita maksamaan. Kokemuksia halutaan jakaa yhteisöllisesti monin eri tavoin keskustelun, videoiden, kuvien ja blogitekstien kautta. Onko jakamisen tarkoitus kenties pönkittää omaa sosiaalista statusta ja kerryttää omaa sosiaalista pääomaa?

Vaikka yhteisö edustaa perimmiltään luontoliikuntaa, ovat luonnonmukaiset arvot jokseenkin ristiriitaisia yhteisön jäsenten kulutuskeskeisyyden ja matkustusvalmiuden kanssa. Toisaalta yhteisö edistää esimerkiksi kierrätyskulttuuria osta ja myy -palstan kautta. Vaikuttaa siltä, että yhteisön jäsenet haluavat panostaa määrän sijaan enemmän laatuun hankinnoissaan ja matkustuskohteiden valinnoissa. Ja miksipä ei. Jos on varaa, on ainoastaan järkevää satsata hyvään laatuun.” (Tutkimuspäiväkirja 28.9.2012)

Ensimmäisten havaintokertojen jälkeen rekisteröidyin itse Relaa.comin käyttäjäksi. Huomasin, että yhteisön jäseneksi liittyminen, uuden keskusteluaiheen aloittaminen, viestiketjuun vastaaminen ja oman blogin liittäminen osaksi Relaa.com -sivustoa on

tottumattomallekin nettifoorumin käyttäjälle helppoa. Rekisteröidytyäni yhteisön viralliseksi jäseneksi aloin tarkemmin havainnoida, mitä ulkoilijat ylipäätään tekevät Relaa.comissa sekä millaista vuorovaikutusta sivustolta löytyy.

3.2 Osallistuminen ja aktiivisuus

Verkko mahdollistaa samasta asiasta kiinnostuneiden ihmisten kohtaamisen helpolla tavalla. Siinä missä modernit yhteenliittymät syntyvät aina tietyille alueille, pystyvät postmodernit verkkoyhteisöt rikkomaan aikaisempia maantieteellisiä rajoituksia. Online-ryhmittymät muodostuvat tunnesiteiden pohjalta sinne, missä ihmiset huomaavat jakavansa joitakin yhteisiä tavoitteita, arvoja ja kiinnostuksen kohteita. (Hersberger, Murray & Rioux 2007, 137.) Jaetut intressit ja elämäntyylliset valinnat muodostavat myös Relaa-yhteisön perustan ja ohjaavat sivustolla tapahtuvaa sosiaalista kanssakäymistä.

Internetyhteisöissä tapahtuvan tiedon jakamisen tuloksellisuuden voidaan katsoa perustuvan kolmeen eri tekijään: 1) osallistumiseen, 2) yhteisymmärrykseen ja yhteistyöhön sekä 3) tyytyväisyyteen ryhmän prosesseista. Jos yhteisön jäsenet ovat tyytymättömiä muiden ryhmän jäsenten tai sivuston ylläpitäjien toimintaan, on tiedonjako usein tehotonta, ja osallistuminen sekä laadullisesti että määrällisesti heikompaa. (Langerak, Verhoef, Verlegh & de Valck 2003, 26; Tiwana & Bush 2001, 242–243.)

Osallistuminen eli vuorovaikutus Relaa.comin keskustelufoorumilla on lukujen valossa aktiivista. Yhteisön jäsenet luovat sivustolle uusia keskustelunaloituksia sekä kommentoivat vanhempia viestiketjuja päivittäin. Uusia aiheita ilmaantuu sivustolle päivässä keskimäärin 9 ja viestejä 49 kappaletta (Relaa 2013b). Relaa.comin vakituisia käyttäjiä ja satunnaisia kävijöitä vierailee sivustolla tasaiseen tahtiin. Marras-joulukuun 2012 aikana pitämästäni kirjanpidosta selviää, että sivustolla on päiväsaikaan jatkuvasti noin 15 rekisteröitynyttä ja noin 100 rekisteröitymätöntä jäsentä päivästä tai kellonajasta riippumatta.

Relaan jäsenet jaetaan keskusteluaktiivisuuden perusteella viiteen eri luokkaan: perusjäseniin, aktiiveihin, vilkkaisiin, tuotteliasiin ja runsaudensarviin. Perusjäseniä on yhteisössä 97 prosenttia kaikista jäsenistä. Heistä kukin on kirjoittanut sivustolle alle 50

viestiä. (Relaa 2013c.) Erityisen aktiivisia keskustelijoita löytyy täten sivustolta rekisteröityneiden käyttäjien määrään suhteutettuna melko vähän. Tarkkaillessani käyttäjien osallistumisen aktiivisuutta havaitsin itse seuraavaa:

”Törmään keskusteluissa usein samoihin nimimerkkeihin. Suuri osa käyttäjistä päätyy täten vain lukemaan sivuston juttuja joko tietoisesti tai täysin sattumanvaraisesti jonkun linkin kautta. Sivuston ylläpitäjät pyrkivät aktivoimaan käyttäjiä keskustelun virittämisen lisäksi muun muassa luomalla mahdollisuuksia omien reissublogien linkittämiseen osaksi sivustoa. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että suuri osa käyttäjistä tyytyy tällä hetkellä passiivisen havainnoivaan rooliin. Sivuston passiivinen seuraaminen voi toki olla hyvin aktiivista.” (Tutkimuspäiväkirja 15.11.2012)

Omat havaintoni ovat jossain määrin ristiriitaisia verkkokyselyn tulosten kanssa. Verkkokyselyyn vastanneista 92 prosenttia kertoo seuranneensa ja 65 prosenttia osallistuneensa foorumilla käytyyn keskusteluun. Kyselyn tulosten ja havaintojeni ristiriitaisuutta selittää todennäköisesti se, että kyselyyn vastaajista suurin osa on aktiivisia sivuston käyttäjiä. Verkkoyhteisöissä yksilö voi kuitenkin tuntea olevansa osa yhteisöä, vaikka hän olisi mukana ryhmässä täysin anonyymisti tai passiivisesti. Erityisesti keskustelupalstojen toimintaa on helppo seurata olematta itse keskustelujen aktiivinen osapuoli.

Relaa ei sitouduta osallistumaan tai vaadi yksilöä paljastamaan itsestään sen enempää kuin mitä hän haluaa. Käyttäjät voivat itse säädellä profiilinsa asetuksissa sitä, mitä henkilökohtaisia tietoja he haluavat jakaa itsestään sivustolla muiden käyttäjien kanssa. Suurin osa käyttäjistä ei edes paljasta muille jäsenille oikeaa nimeään vaan esiintyy yhteisössä nimimerkillä. Yksilö pystyy täten toimimaan täysin anonyymisti nimimerkin takana. Muiden sivuston lukijoiden on kuitenkin helppo seurata tietyn nimimerkin aktiivisuutta. Yhteisön jäsenenä minun on esimerkiksi mahdollista ottaa selville, milloin joku henkilö on rekisteröitynyt jäseneksi, koska hän ollut viimeksi paikalla, millaisia viestejä hän on kirjoittanut tai miten hän on ollut muuten aktiivinen yhteisön toiminnassa.

Liikuntakulttuurin kannalta anonymiteetin suojan ja yksilöllisen toimintatilan voidaan katsoa merkitsevän yleisesti laajempia osallistumismahdollisuuksia. Liikkujien kynnys hakea tietoa, aloittaa uusi harrastus tai tulla mukaan jonkin lajin toimintaan saattaa olla pienempi, mikäli yksilö löytää lajin ympärille kiinnittyneen yhteisön internetistä.

Lukiessani Relaa.comin keskustelupalstalla käytyä keskustelua havaitsin tähän liittyen seuraavaa:

”Vaikka Relaa.comin keskustelua vaikuttavat hallitsevan ulkoilukulttuurin konkarit, ei aloittelijoihin suhtauduta foorumilla alentuvasti. Silloin tällöin joku uusi lajin harrastaja uskaltautuu kysymään neuvoa kokeneimmilta lajitaitureilta. Mielipidettä tiedustellaan erityisesti aloittelijoille sopivista välineistä ja retkeilykohteista. Kysymyksiin vastataan usein hyvin asiallisesti ja avuliaasti.” (Tutkimuspäiväkirja 15.12.2012)

Tiedon haun matala kynnyks tulee esiin myös erään yhteisön jäsenen kommentissa:

”Ehkä sitä nettimaailmassa tulee helpommin kyselyä asioista, joita ei reaali maailmassa kysyisi.”

Toimivan ja avoimen keskustelukulttuurin ylläpitäminen vaatii yhteisön jäseniltä yhteisymmärrystä ja yhteistyötä. Tiedon jakamisen tuloksellisuuteen vaikuttavat siten paitsi määrälliset myös ennen kaikkea laadulliset tekijät. Seuratessani foorumilla käydyn keskustelun sisältöä havaitsin, että pääosa Relaan jäsenistä on valmis panostamaan keskustelun laatuun:

”Keskusteluissa on usein kepeä mutta asiallinen luonne. Ajatuksia vaihdetaan milloin mistäkin. Suosittuja aiheita ovat esimerkiksi ”Eksyilevät gepsiläiset”, ”Ensi kertaa huipulle”, ”Pienet kaasukeittimet” ja ”Onko susilla oikeus elämään?”. Ammattimainen terminologia vilisee puheessa varsinkin silloin, kun keskustelua käydään Varusteet-osion alla. Olin kuitenkin väärässä kuvitellessani aiemmin, että keskustelu on luonteeltaan tärkeilevää, ja että ihmiset osallistuvat siihen lähinnä pönkittääkseen omaa statustaan, omia kokemuksiaan ja tietotaitojaan. Näkyvä elementti keskusteluissa on toisten tsemppaaminen sekä aito halu jakaa tietoa ja auttaa muita. Besserwisserit eivät jostain syystä ole löytäneet tietään Relaaseen.

Keskustelu pohjautuu faktoihin, kokemuksiin ja mielipiteisiin. Usein se on olemukseltaan hyvähenkistä ja rakentavaa. Tosin välillä tekstiä tuotetaan hampaat irvessä, ja mielipiteistä otetaan tosissaan mittaa. Arvokeskustelua käydään etenkin luonnosta ja sen suojelusta, ekologisesta jalanjäljestä sekä eettisistä valinnoista.” (Tutkimuspäiväkirja 15.11.2012)

Havaintoihini ja lukuihin perustuen sekä osallistumisen että yhteisymmärryksen ja yhteistyön vaatimusten voidaan katsoa täyttyvän Relaa.comin keskusteluforumilla. Kolmas tiedonjaon tuloksellisuuteen liittyvä elementti, tyytyväisyys ryhmän prosesseista, tulee foorumilla esille silloin, kun yhteisön jäsenet ottavat kantaa muiden keskustelijoiden asiattomaan käytökseen. Jokaisella keskustelualueella on omat

moderaattorinsa, joiden tarkoitus on valvoa keskustelun asiallisuutta. Eräässä keskustelussa Relaa.comin ylläpitäjät kertovat, kuinka ”moderaattorit toimivat itsenäisesti oman harrastusasiantuntemuksensa ja kokemuksensa pohjalta” ja että ”Relaa ei jatkuvasti ohjeista tai vahdi moderaattoreita vaan luottaa heihin” (Relaa 2012). Käydessäni lävitse Relaa.comin viestiketjuja tein havaintoja moderoinnista foorumilla:

”Olen muutaman kerran törmännyt sellaiseen viestiketjuun, jossa moderaattori on puuttunut keskustelun asiallisuuteen ja jossain tapauksessa jopa sulkenut koko keskustelun. Tällaisissa tapauksissa keskustelu on yleensä ajautunut yhden nimimerkin toiminnan ruotimiseen tai eri väestöryhmiin kohdistuvaan rasistiseen kommentointiin. Pystyn silti edelleen lukemaan foorumin suljettuja keskusteluja.

Moderaattoreiden lisäksi keskustelun asiallisuutta ja asiassa pysymistä valvovat muut käyttäjät. Jos joku innokas kirjoitteli eksyy kauas aiheesta, saa hän siitä usein nopeasti palautetta muilta keskustelijoilta. Ulkoilufoorumilla halutaan käydä keskustelua ulkoiluun liittyvistä aiheista. Muista aiheista kiinnostuneita pyydetään usein siirtymään netin muille foorumeille.

Vaikka yhteisön toimintaa valvotaan ylhäältäpäin, on foorumilla lupa käydä myös sivuston toimintaan kohdistuvaa kriittistä keskustelua. Esimerkiksi vuonna 2008 käydyssä ”Relaa on kuollut” -viestiketjussa yhteisön hyviä ja huonoja puolia punnitaan tarkasti. Vuoden 2011 uudistuksen jälkeen sivuston ylläpitäjät ovat jopa alkaneet itse yhä aktiivisemmin kerätä palautetta sivuston toiminnasta ja pyrkineet herättämään aiheesta rakentavaa keskustelua.” (Tutkimuspäiväkirja 7.12.2012)

Havaintojeni perusteella sivuston jäsenet ovat itse pääosin tyytyväisiä muiden ryhmän jäsenten ja sivuston ylläpitäjien toimintaan, eli he pitävät tiedonjakoa tuloksellisena. Tekemäni huomiot ja Relaan jäsenten antama palaute kertovat molemmat samaa: sivuston keskustelupalsta tarjoaa suomalaisille ulkoilijoille poikkeuksellisen hyvin toimivan viestintäkanavan. Relaa.com on valtakunnallinen, ja se kokoaa yhteen eri ulkoilulajeja, toisin kuin lajispesifit liikunta- ja ulkoilufoorumit. Luonnossa liikkujan on usein olosuhteidenkin johdattelemana kyettävä harrastamaan monipuolisesti. Relassa ihmiset voivat kommunikoida muiden sellaisten ihmisten kanssa, jotka ymmärtävät ulkoilukulttuuria laajemmin kuin vain tietyn lajin näkökulmasta. Sivuston monipuolisuus on nähdäkseni vaikuttanut Relaan suosioon ja käyttäjien osallistumisen aktiivisuuteen.

Verkkoyhteisölle on usein tyypillistä se, että ne eivät tyydy pelkästään verkkomaailman valmiisiin rakenteisiin, tarjontaan ja puitteisiin vaan luovat jatkuvasti itselleen uusia

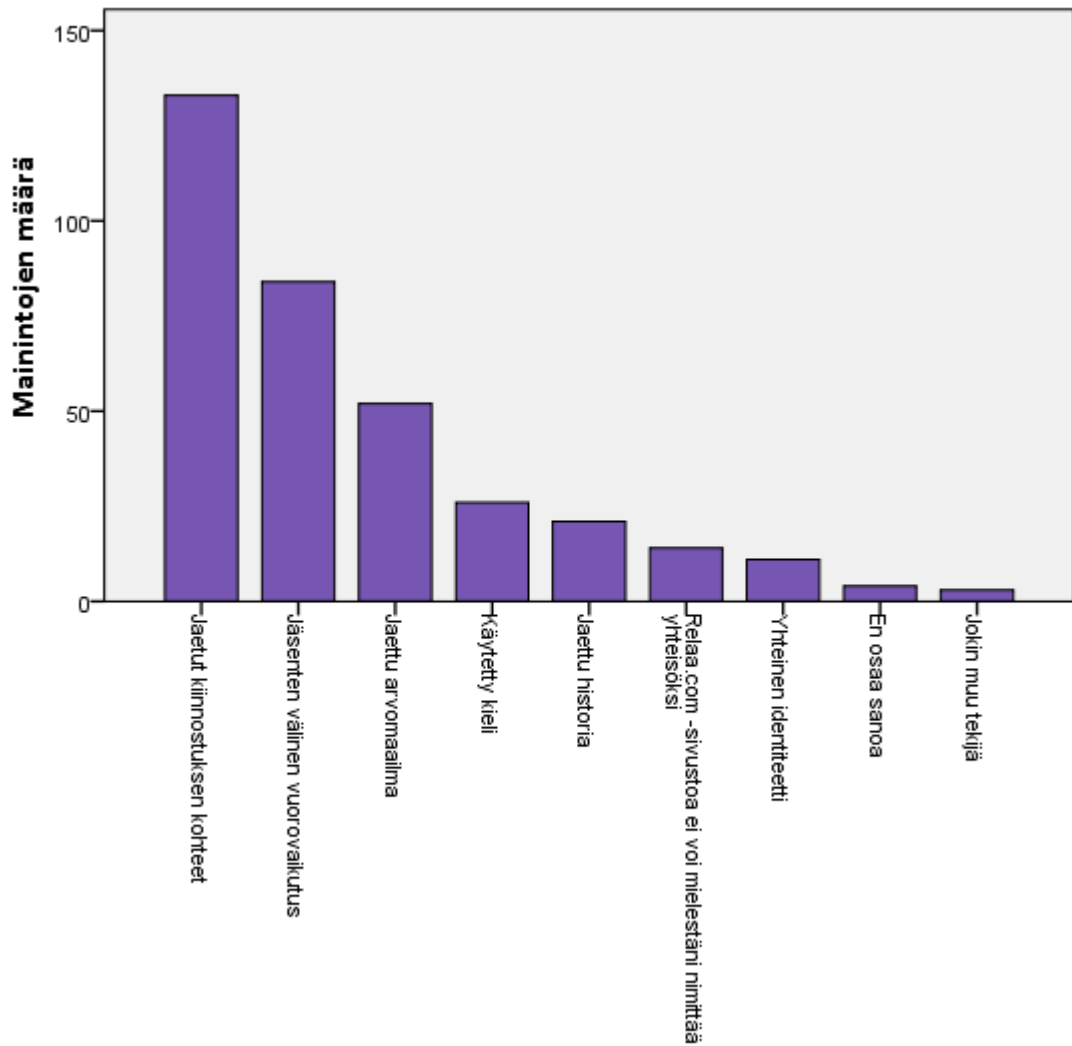
toiminnallisia mahdollisuuksia (Konttinen & Peltokoski 2010, 10). Nämä mahdollisuudet ovat sidoksissa kunkin yhteisön toiminnan reunaehtoihin. Jatkan Relaa.com -sivuston rakenteen ja reunaehtojen tarkastelua tulevissa luvuissa. Tähän tarkasteluun liittyy käyttämäni käsite yhteisö, jota määrittelen seuraavassa alaluvussa.

3.3 Miten niin yhteisö?

Tässä tutkimuksessa käsittelen Relaa.com -verkkosivustoa yhteisönä. Seuraavassa esitän perusteluja sille, miksi kutsun sivustoa yhteisöksi. Peilaan käsitteitä yhteisö ja verkkoyhteisö Relaan toimintaan sekä itseni ja sivuston käyttäjien tuottamiin näkemyksiin Relaasta yhteisönä.

Yhteisöt syntyvät tavanomaisesti organisoidun toiminnan pohjalta. Sosiologit Esa Konttinen ja Jukka Peltokoski (2010, 12–13) viittaavat organisoitumisen käsitteellä ”ihmisryhmien pyrkimykseen kehittää – tarjolla olevaa teknologista välineistöä, organisoitumisen malleja sekä muita resursseja hyväksi käyttäen – sellaisia toimintajärjestelmiä, joissa jäsenet voivat edistää yhteisesti jakamiaan toiminnallisia sisältöjä ja päämääriä”. Pidän tätä määrittelyä lähtökohtana tutkielmalleni.

Relaan toimintaa voidaan selkeästi pitää organisoituneena. Sivuston ylläpitäjät luovat toiminnalle puitteet, ja sivuston käyttäjät ovat puolestaan itse toimijoita. Hyvin organisoitunut ryhmä ihmisiä ei kuitenkaan sinällään ole automaattisesti yhteisö. Nimensä mukaisesti yhteisö vaatii toimijoiltaan jotain yhteistä. Sosiologi Barry Wellman (2001, 7) listaa yhteisön keskeisinä piirteinä yhteisen paikan, vuorovaikutteisen kanssakäymisen sekä jaetut arvot, normit ja kiinnostuksen kohteet. Kuten edellisen luvun havainnot osoittavat, kaikki Wellmanin mainitsevat elementit löytyvät Relaan toiminnasta. Verkkokyselyyn vastanneet Relaa.comin jäsenet kokevat etenkin jaettujen kiinnostusten kohteiden, jäsenten välisen vuorovaikutuksen ja jaetun arvomaailman tekevän sivustosta yhteisön (kuvio 7). Yhteisön tärkeimpinä tehtävinä kyselyyn vastaajat pitivät puolestaan lajitietouden jakamista ja ulkoilun harrastajien yhteen kokoamista (ks. lisää liite 4).

KUVIO 7 Mikä tekee Relaa.com -sivustosta yhteisön?

Ulkoisten puitteiden lisäksi yhteisön muodostuminen vaatii taustalleen kokemuksen yhteisöllisyydestä (Blanchard & Markus 2002). Tunteet ryhmään kuulumisesta, vaikuttamisesta, tarpeiden täyttymisestä ja tunneperäisistä siteistä ovat niitä elementtejä, jotka tekevät yhteisöstä yhteisön (McMillian & Chavis 1986, 15). Viitaten vahvojen yhteisöllisyyttä tuottavien kokemusten puutteeseen Relaa.comia edeltäneen Rakka.netin perustajajäsen, ulkoilukulttuurin aktiivitoimija Jarkko Henttonen ei koe Relaan olevan erityisen vahva yhteisö:

”Siinä mielessä kun urheiluseura, jos sitä vertaisi siihen niin ei kyllä ole. Ei se semmoista korvaa. Toisaalta tämä porukka on sellaista, että se ei kaipaa sitä urheiluseuraa. Mikä ei tarkoita sitä, että ne eivät kaipaisi sosiaalisia suhteita.” (Henttonen, haastattelu 13.10.2012)

Verkkoyhteisöjen kriitikoiden mielestä internetympäristössä ei ylipäättäen voida havaita vahvaa kokemusta yhteisöllisyydestä. Esimerkiksi sosiologi Shanyang Zhao (2004) pitää online-ympäristössä tapahtuvia kohtaamisia vajavaisina fyysisen ympäristön kohtaamisiin verrattuna. Zhao ottaa esille, kuinka ihminen on internetympäristössä tyypillisesti yksin yhteisössä. Hän ei kuitenkaan pidä tätä piirrettä välttämättä huonona seikkana yksilön kannalta. Yksinolo yhteisössä ei Zhaon mielestä tarkoita samaa kuin yksinäisyys. Yksinolo ja anonymiteetti antavat ihmiselle paremmat edellytykset kokea yhteisöllisyyttä sellaisissa ympäristöissä, missä hän ei muuten sitä niin kutsutun offline-elämänsä puitteissa kokisi. (Zhao 2004, 101–102.)

Relaan toiminnassa on toisaalta havaittavissa tietynlaista yhteisöllisyyttä pelkästään sen kautta, että yhteisön jäsenet ovat hyvin samanhenkisiä. Vaikka jäsenet toimivat sivustolla yksin, luovat jaetut intressit ja niiden ympärille kietoutunut antoisa keskustelu yhteisöllisyyttä yhteisössä. Seuratessani sivuston toimintaa kiinnitin huomiota keskustelun luonteen vaikutuksesta yhteisöllisyyden muodostumiseen:

”Relaan julkisella foorumilla keskustelua käydään harvoin kovin henkilökohtaisella tasolla. Mielipiteitä ja kokemuksia vaihdetaan avoimesti, mutta tunteista ei juuri puhuta. Tämä johtuu varmasti osittain foorumin luonteesta ja keskustelun aihepiireistä. Se vaikuttaa kuitenkin uskoakseni jollain tavalla siihen, millaisia yhteisöllisyyden tunteita keskustelijoissa herää. Henkilökohtaiset tarinat auttavat kuulijaa samaistumaan vertaisiinsa. Voiko samaistumisen tunne, tai sen puute, olla ratkaiseva yhteisöllisyyttä tuottava elementti?” (Tutkimuspäiväkirja 12.12.2012)

Yhteisöllisyyden toisen puolen, tarpeiden täyttymisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksien, voidaan katsoa täytyvän Relaa-yhteisössä. Sen sijaan yhteisöön liitettyjä tunneperäisiä siteitä ja tunteita ryhmään kuulumisesta tulee vielä tarkastella syvemmin. Palaan tähän pohdintaan käsitellessäni yhteisön jäsenten yhteisöön liittämiä merkityksiä. Pohdintaa edeltäen tarkastelen lähemmin sitä, millaisena yhteisö näyttää ja kuka tai mikä sen takana oikeastaan on.

3.4 Yhteisö yhteisön takana

Relaa.com -verkkosivusto uudistui lokakuussa 2011. Uudistus tapahtui reilun yhdeksän kuukauden päästä siitä, kun yhteisön takana vaikuttava Ulko Oy rekisteröitiin. Osakeyhtiö perustettiin Relaan uudeksi taustaorganisaatioksi sivuston toimintaa

aikaisemmin hallinnoineen kahden ylläpitäjän toiveesta. Muutoksen taustalla oli kolme eri syytä: 1) vanhanaikainen järjestelmä ja sitä seuranneet sivuston toimintaa hankaloittaneet tekniset ongelmat, 2) tahto kehittää palvelua niin teknisesti kuin sisällöllisesti sekä 3) toive luoda Relalle oma identiteetti ja virallinen ilmenemismuoto ja sen seurauksena välttää liiallista henkilöitymistä yhteisön taustalla. Uudistuksen seurauksena sivuston ylläpidosta alkoivat vastata Ulko Oy:n seitsemän omistajaa. Resurssien kasvun myötä keskustelufoorumien ohelle alkoi vähitellen ilmestyä toimitettua sisältöä sekä uusia yhteisölähtöisiä sisältöelementtejä, kuten blogitekstejä ja tapahtumia. (Jussila 2012, Relaa 2011b, Patentti- ja rekisterihallitus 2013.)

Ulko Oy:n perustamisen myötä Relaan hallinnollinen kuin myös taloudellinen toiminta helpottui. Relaan markkinointivastaava Markku Jussila kertoo, että osakeyhtiön kautta Relaan on aikaisempaa helpompi myydä mainostilaa eri yrityksille. Jussilan mukaan ”Ulko Oy:n tavoitteena on saada tuottoja niin paljon, että Relaan tekninen ylläpito ja jatkokehitys olisi varmallalla pohjalla”. (Jussila 2012.) Relalla on kolme suurta yhteistyökumppania: Ruka ja Pyhä, Trekki Oy ja Adventure Partners Oy. Yhteistyökumppaneiden lisäksi myös muiden yritysten on mahdollista ostaa sivustolta mainostilaa. (Relaa.com 2013d.)

Koska Ulko Oy ylläpitää sivustoa mainosrahoitteisesti, lasketaan Relaa.com kaupalliseksi verkkosivustoksi. Mainostaja löytää sivustolta helposti tietoa Relaa.comin kumppanuudesta. Sivustolla ilmoitetaan mediatiedot, mainospaikat ja mainosten hinnat. Näkyvin sivuston yläreunassa sijaitseva mainos kustantaa yritykselle 140–1 100 euroa ja sivuston reunustalla sijaitseva pienempi mainos 25–900 euroa viikossa. Mainoksen hinta riippuu sijaintinsa lisäksi siitä, kuinka usein se tulee näkyville ja missä sivuston osiossa sitä esitetään. (Relaa 2013d.) Eräällä havainnointikerralla kiinnitin huomiota kaupallisuuden rooliin sivuston toiminnassa:

”Havaitsen etusivulla viisi mainosta. Juuri nyt minulle promotaan tv:n kanavapakettia, luonto-ohjaajan ammattiin valmistavaa opinahjoa, retki-kuntamatkaa, majoituspakettia laskettelukohteeseen sekä ulkoiluväestöiden verkkokauppaa. Päivittämällä sivua näkyvimmän mainosbannerin mainostaja vaihtuu. Etusivun firmat näyttävät mainostavan myös sivuston muissa osioissa. Jokaisella sivulla on sama määrä mainoksia. Sivun reunassa sijaitsevat pysyvät mainokset on selkeästi kohdennettu sivuston käyttäjille. Yläreunan suuri vaihtuva mainos vaikuttaa puolestaan vähemmän kohdennetulta, joskin kaikki mainostavat yritykset ovat varmasti tuttuja sivuston keskivertokäyttäjille.

Yritysmainosten lisäksi Relaa mainostaa sivustolla itse itseään. Yhteisö hakee selkeästi näkyvyyttä, sillä se on linkittänyt etusivulle ne sosiaalisen median palvelut, joissa se on mukana aktiivisesti. Relaan toiminta ei täten rajoitu vaan yhteisön omalle sivustolle, vaan sitä voi seurata esimerkiksi Facebookin ja Twitterin kautta. Sivuston alalaidasta löytyy yhteistyökumppaneiden logot sekä itselleni aiemmin tuntematon 1% for the Planet -logo. Klikkaan logoa ja selvitän mistä on kyse. Saan tietää, että seitsemän muun suomalaisyrityksen tavoin Relaa lahjoittaa prosentin vuosittaisesta voitostaan jollekin kansainväliseen 1% for the Planet -liikkeeseen kuuluvalla ympäristöjärjestölle.

Sivustolla pyöriviä mainoksia lukuun ottamatta kaupallisuus ei puske lävitse sivuston toiminnassa. Kaupallisuus näkyy oikeastaan vain siinä, että sivustolla on motivoituneet ylläpitäjät. He kirjoittavat sivustolle mielenkiintoisia artikkeleita, lisäävät tapahtumarikkaita kuvia ja videoita ja linkittävät materiaalia muilta sivustoilta. Kaupallisuuden takia ylläpitäjillä on resursseja panostaa sivuston laatuun. Aivan kuten urheiluseurojen palkatuilla valmentajilla on resursseja suunnitella E-junnujen harjoitukset himpun verran paremmiksi.” (Tutkimuspäiväkirja 3.12.2012)

Relaan ylläpitäjät tuottavat sivustolle jatkuvasti uutta materiaalia ja herättelevät keskustelua yhteisön jäsenten välillä. Havaintojeni mukaan Relaa-yhteisön aktiivinen toiminta on pitkälti riippuvaista sivuston ylläpitäjistä:

”Huomaan usein, että eritoten sivuston ylläpitäjät tuovat esille me-henkeä. Vaikuttaa siis siltä, että sivusto on ylläpitäjille tärkeämpi kuin mitä se on yhteisön jäsenille. Toisaalta hyvä niin; tuolloin ylläpitäjillä riittää motivaatiota kehittää sivustoa entisestään. Käsitykseni mukaan Ulko Oy:n toimijat näkevät ja kokevat perustamansa yhteisön elämäntyönään, eivät niinkään rahakirstuna.

Ylläpitäjät ovat luoneet yhteisölle hyvät raamit. Yksilöiden vastuulle jää täyttää nämä raamit ja tehdä sivustosta yhteisö. Ilman yhteisölle omistautuneita ihmisiä yhteisöä ei voi olla olemassa.” (Tutkimuspäiväkirja 11.12.2012)

Relaa ei toimi kuten perinteinen liikuntayhteisö. Ulko Oy, yhteisö yhteisön takana, tuottaa palvelun eli ylläpitää sivuston toimintaa ja takaa yhteisön olemassaolon. Sivuston seuraaja on puolestaan sekä palvelun käyttäjä että yhteisön jäsen. Relaan käyttäjiltä ei edellytetä minkäänlaista sitoutumista yhteisöön ja sen toimintaan. Kuka tahansa voi liittyä yhteisöön tai irtautua siitä koska tahansa. Omaehtoinen sitoutuminen voidaan nähdä samanaikaisesti sekä verkkoyhteisön mahdollisuutena että haasteena. Joillekin ihmisille sitoutumattomuus näyttäytyy yksilön vapautena ja täten etuna, mutta kaikille tämän kaltainen yksilönä yhteisössä toimiminen ei varmasti sovi. Tällaiset henkilöt saattavat kokea verkossa lähinnä yksinäisyyden tunteita, eikä yhteisöissä

mukana olosta muodostu heille millään lailla merkityksellistä. Seuraavassa pääluvussa jatkan aiheeseen liittyvää pohdintaa. Sitä ennen tarkastelen kuitenkin vielä lähemmin, miten Relaan identiteetti ja imago näyttäytyvät sivustolla.

3.5 Yhteisön identiteetti ja imago

Sivuston ylläpitäjät ja sen käyttäjät luovat Relaalalle identiteetin. Yhteisön identiteetillä tarkoitetaan yhteisön tapaa ilmaista omaa persoonallisuuttaan (Wood & Somerville 2012, 127). Verkkoyhteisöjen identiteetin voidaan katsoa muodostuvan organisaation rakenteesta, käytetystä sovelluksesta, yhteisön jäsenten välisestä vuorovaikutuksesta, yhteisestä kielestä, tuotetusta diskurssista, jaetusta historiasta ja vaalituista rituaaleista (Stanoevska-Slabeva & Schmid 2001, 1).

Identiteettitarkastelu linkittyy osittain aikaisempien lukujen toiminnan reunaehtojen ja vuorovaikutuksen luonteen havainnointiin. Relaan toiminnan reunaehdoja muodostavat yhteisön takana oleva taustayhteisö sekä sivuston yhteistyökumppanit ja mainostajat. Nämä puitteet luovat puolestaan mahdollisuuksia osallistumiseen ja vuorovaikutukseen sivustolla. Aktiivinen sosiaalinen kanssakäyminen luo perustan Relaan toiminnalle ja identiteetille. Analysoidessani sivustolla käytyä vuorovaikutusta kiinnitin eräällä havainnointikerralla huomiota erityisesti yhteisössä käytettyyn kieleen:

”Yhteisössä käytetty kieli on hyvin samankaltaista sekä artikkeleissa ja blogiteksteissä kuin myös itse Keskustelut-osiossa. Sivustolla kirjoitetaan selkeää suomea: ytimekkäitä virkkeitä, yleiskieltä puhekielisillä ilmauksilla sävytettynä. Tekstiä tuotetaan usein rennon humoristisella, välillä myös ironisella otteella. Silloin tällöin viestiketjujen seassa vilahtaa iloinen hymiö.” (Tutkimuspäiväkirja 6.12.2012)

Yhteisen puhutavan lisäksi yhteisön toiminnassa on mahdollista havaita joitakin vaalittuja rituaaleja eli toistuvia elementtejä. Asiallinen mutta särmikäs kielenkäyttö ja vuorovaikutus kulkevat samassa linjassa rituaalien kanssa:

”Näkyvin sivustolla toistuva elementti on Relaan logo. Pieni violetti ärrä osuu silmiin sivuston eri osioissa kuin myös Relaan Facebook-ryhmässä ja Twitter-tilillä. Toinen havaittavissa oleva rituaali on ylläpitäjien sivustolle kirjoittamat artikkelit. Muutaman päivän välein sivustolle ilmestyy uusi artikkeli kuvituksineen, mikä muuttaa aina sivuston ulkonäköä ja pitää sen eläväisenä. Artikkeleista etenkin ylläpitäjien tekemät tuotetestit ovat varmasti tulleet tunnetuiksi monille relaalaisille.

Artikkeleiden lisäksi tapahtumakalenteria päivitetään sivustolla säännöllisesti. Vuosittain järjestettävät tapahtumat kuuluvat niin ikään yhteisön rituaaleihin. Ylläpitäjät kehittävät sivustolle usein myös erilaisia kilpailuja, kyselyjä ja mielipidemittauksia. Tuorein näistä on ”Postia outdoor-pukille: mitä sinä haluaisit joululahjaksi?” Vastaajien kesken ylläpitäjät arpovat mielellään pipoja.

Yhteisön jäsenten mielipiteitä udellaan usein myös keskustelufoorumilla. Erilaisten jäseniltä jäsenille toteutettujen gallupien lisäksi keskusteluissa tyypillisesti toistuvia elementtejä ovat erilaiset vertailut tuotteen tai kohteen hinnan, laadun ja toimivuuden suhteen, onnentoivotukset seikkailulle lähdeittäessä ja haasteiden voittamisesta sekä raportointi ja siitä kumpuava pohdinta harrastusympäristössä tapahtuneista onnettomuuksista.” (Tutkimuspäiväkirja 7.12.2012)

Näkemykseni mukaan Relaa haluaa identifioitua ennen kaikkea ajan hengessä mukana olevana ulkoilijoiden yhteisönä. Yhteisön identiteetti ei kuitenkaan kulje välttämättä käsi kädessä organisaation imagon kanssa. Siinä missä identiteetti kertoo mitä yhteisö kokee itse olevansa, kuvaa imago millaisena yhteisö näyttäytyy muille. Imago rakentuu kaikista niistä kokemuksista, vaikutelmista, uskomuksista, tunteista ja tiedoista joita ihmiset liittävät yhteisöön (Worcester 2009, 578).

Haastatellessani Relaan jäseniä he kuvasivat yhteisöä sanoilla asiallinen, laaja, rento, luotettava, aktiivinen, lämminhenkinen, avoin, mielenkiintoinen, markkinahenkinen, pinnallinen ja viihteellinen. Verkkokyselyssä nousivat edellisten lisäksi esille adjektiivit monipuolinen, nuorekas, informatiivinen, extreme, etäinen, raikas ja välitön. Omat mielikuvani yhteisöstä ovat hyvin samankaltaisia. On mielenkiintoista havaita, että koen itse yhteisön olevan samanaikaisesti markkinahenkinen mutta luotettava kuin myös asiallinen mutta viihteellinen.

Yhteisöön liitetyt mielikuvat perustuvat pitkälti erilaisiin visuaalisiin elementteihin (kuvio 8). Tarkastellessani sivuston visuaalista puolta kiinnitin itse huomiota seuraaviin seikkoihin:

”Sivusto on värikäs mutta ei liian sekava. Se on ammattimaisesti tuotetun näköinen. Harmoniseen värimaailmaan on taidettu hakea elementtejä luontoympäristöstä. Väreinä käytetään sammaleenvihreää, taivaansineä ja maantieruskeutta. Yhteisön logo on poikkeuksellisesti kirkkaan violetti. Se erottuu selkeästi sivustolta samoin kuin huomiovärein markkinoitu testilainaamo.

Sivuston ylä- ja alareunassa kulkee aaltoviiva, joka luo yleisilmeeseen kepeyttä ja toimii toisaalta eri osioiden erottajana. Aaltoviiva tuo mieleen

veden, luonnon. Fontit sivuston kaikissa osissa ovat selkeitä ja yhtenäisiä. Väreinä käytetään lähinnä valkoista ja mustaa. Etusivulla pyörii kuvainkkeitä uusimpiin artikkeleihin, ja oikeassa reunassa vilkkuvat mainostajien mainokset. Etusivun kokonaisvaikutelma on eläväinen mutta hieman levoton.

Relaa.com on kaiken kaikkiaan hyvin visuaalinen. Kuvia ja videoita on esillä kaikissa sivuston osioissa. Kuvamaailma on vauhdikas, värikäs, iloinen ja inspiroiva. Kuvissa on usein punaposkisia leveästi virnistäviä ihmisiä ja taustalla kaunis maisema.” (Tutkimuspäiväkirja 17.11.2012)

relaa.com

KESKUSTELUT PUOTI ARTIKKELIT SEIKKAILUT KEOT TEATTERI BLOGIT TAPAHTUMAT

Kirjaudu Rekisteröidy

Google™-tasmähaku Hae

KESKUSTELUT

[Varusteiden vuokraus Slovakia/Jasna miraaaz Lumi](#)

[Laskukamojen päivittäminen on myös turvallisuus... Henkka Lumi](#)

[Nuoremman sukupolven Alppiblogi Stilgar Lumi](#)

[Lumilaudalla Raisiossa \(Planetskier\) Relaa Artikkelit, jutut ja blogikirjoitukset](#)

[Arizona \(Planetskier\) Relaa Artikkelit, jutut ja blogikirjoitukset](#)

[Hiihtoleffasäie \(... trailerit, vidkut, SUOSI... alpukka Lumi](#)

[Skinnausträkillä vierailevat muut tamppaajat, ... toke Lumi](#)

[Ulkoilu- ja harrastusseuraa pk-seudulta Aurora Treffit](#)

PUOTI

[Naisten tellusetti jungle Myydään](#)

[M: Haglöfs, Peak Performance, Flow svantee Myydään](#)

[Kahdet tunturisukset Pelkomi Myydään](#)

[K2 Apache Chief ja Linken -tellut Pelkomi Myydään](#)

Halti hike & hike 3 telta

RELAAN TUOREET

Kurkistus ensi talveen – Kevyitä ja leikkisiä suksia Ispo-messuilta
15.02.2013 - 12:00
Relaan toisessa Ispo-messuraportissa vuorossa ovat kauden 13–14 vapaalaskukset.

K2 Free'kendissä vakuuttava osanottolista – naislaskijoita
15.02.2013 - 11:25
K2 Free'kentin kilpailuihin on osallistumassa tukku nimekkäitä kotimaisia laskijoita. Kisaaminen on kuitenkin vain osa tapahtumaa.

Uutinen: Suomessa voi nyt tavata iloisen polkupyöräilijän

Helsingistä Tahkolle

89 €
ALK. HIIHTOPÄIVÄ 12 VÄ

KUVIO 8 Relaa.com -sivusto

Sivuston visuaalisuus rakentuu pitkälti värien, kuvien ja videoiden välityksellä. Videoanalyysin kautta koin itse pääseväni Relaan imagon ja identiteetin juurille:

”Katselen sivuston Teatteri-osioon linkitettyjä lyhytelokuvia. Seuraan samanaikaisesti neljää eri videota, kutakin omalta pieneltä ruudultaan.

Ensimmäinen leffoista vie lumilautailun, toinen skeittauksen, kolmas surffauksen ja neljäs kiipeilyn maailmaan. Videoissa vilisee auringonpaistetta, puuterilunta, kallionseinämiä, aallonharjoja ja betonia. Taustalla soi musiikki. Teatteri-sivulle linkitetyt elokuvat käsittelevät monipuolisesti eri ulkoilulajeja. Mukaan mahtuu niin base-hyppyjä, vapaalaskua ja koskimelontaa kuin myös perhokalastusta ja retkeilyä Lemmenjoella.

Elokuviissa ei korostu niinkään lajitekniikka vaan tunnelma. Videot eivät siten ehkä juurikaan kehitä lajia vaan ylläpitävät ja vievät eteenpäin lajn ympärille rakentunutta kulttuuria. Ne tuovat sivustolle jotain hyvin konkreettista. Niiden kautta liikunnan ja ulkoilun online- ja offline-maailmat kohtaavat oivallisesti.” (Tutkimuspäiväkirja 16.12.2012)

Relaan identiteetti rentona ulkoilijoiden yhteisönä heijastuu ulospäin kirjavan värikkäänä imagona. Yhteisöllä on mielestäni havaittavissa oleva selkeä identiteetti, mikä osaltaan vahvistaa Relaan olemusta yhteisönä. Verkkokyselyyn vastanneiden yhteisön jäsenten näkemys ei kuitenkaan tue tätä käsitystä. Ainoastaan kahdeksan prosenttia kyselyyn vastanneista kokee, että yhteinen identiteetti tekee Relaa.comista yhteisön. On mahdollista, että sivuston laajuuden takia käyttäjien on vaikea hahmottaa yhteisön jäseniä yhdistävää identiteettiä. Yhden lajin liikunnallisessa verkkoyhteisössä jaettu identiteetti on todennäköisesti vahvempi kuin mitä se on Relaassa.

Eri jäsenet mieltävät lisäksi yhteisön identiteetin eri tavoin. Hieman yli puolet kyselyyn vastanneista kokee kuuluvansa Relaan kautta yleiseen ulkoilun yhteisöön, kun taas toinen vajaa puolisko lajispesifiin yhteisöön. Kokemukset yhteisöstä ja sen identiteetistä vaikuttavat varmasti siihen, minkälaisia merkityksiä jäsenet liittävät yhteisöön. Seuraavassa luvussa siirryn tarkastelemaan lähemmin sitä, mitä sivusto merkitsee käyttäjilleen.

4 YHTEISÖN MERKITYS KÄYTTÄJILLEEN

Joulukuun 2012 puolessavälissä muodostin päättelyketjun, jonka ansiosta pääsin askeleen lähemmäksi arvoituksen ratkaisua:

”Relaa.com on verkkosivusto. Siellä käy tietynlaisia ihmisiä, jotka tekevät siellä tiettyjä asioita. He osallistuvat toimintaan tietyllä aktiivisuudella. Sivusto näyttäytyy kävijöilleen tietyllä lailla (imago).

Sivuston takana on yhteisö, Ulko Oy. Sillä on omat, kaupalliset ja muut intressinsä sivustoa kohtaan. Se haluaa Relaan olevan yhteisö, sillä yhteisö on aina enemmän kuin pelkkä sivusto. Se luo yhteisön toiminnalle raamit (identiteetti).

Relaasta löytyy kaikki yhteisöllisyyden elementit. Ollakseen yhteisö, se tarvitsee kuitenkin raameilleen täytettä. Relaa.comin tulee olla käyttäjilleen enemmän kuin pelkkä palvelu. Sen tulee merkitä jotain. Jäsenet tulee olla jollain tasolla kiinnittyneitä Relaaseen.” (Tutkimuspäiväkirja 17.12.2012)

Tässä luvussa käyn lävitse eri johtolankoja siitä, mitä sivusto merkitsee käyttäjilleen. Selvitän, mitä jäsenet hakevat yhteisöstä sekä kuinka tärkeänä he pitävät sitä kysymällä asiasta suoraan heiltä. Peilaan yhteisön jäsenten näkemyksiä omiin havaintoihini ja teoreettiseen taustaan. Lisäksi otan selvää siitä, mikä suhde sivuston käyttäjillä on muihin käyttäjiin sekä yhteisöllä muihin vastaaviin verkkoyhteisöihin.

4.1 Tietoa ja fiilistelyä

Relaa.com antaa eri käyttäjilleen erilaisia asioita. Joillekin Relaa näyttöytyy ennen kaikkea tieto-, kun taas toisille viihteellisenä tai sosiaalisena ympäristönä. Testihaastattelussa yhteisön jäsenet kuvasivat Relaa.comin keskustelua ja ammattimaisesti tuotettua sisältöä asialliseksi ja tarkoitustaan palvelevaksi. Sivuston koetaan tarjoavan paikan etsiä tietoa monipuolisesti ulkoiluun liittyvistä aiheista. Tuotetun materiaalin laadukkuudesta kertoo lisäksi se, millä aktiivisuudella sivustoa seurataan. Verkkokyselystä selviää, että 91 prosenttia eli lähes jokainen vastaajista on lukenut sivustolla ilmestyviä blogitekstejä ja artikkeleita. Tiedonjaon merkitys Relaan toiminnassa painottuu myös Henttosen kommentissa:

”Oletan että aika iso osa seuraa sitä [sivustoa] jonkun itselle hyödyllisen käytännön syyn takia. Pitkälti harrastamiseen liittyvää tai sitten jotain niin

sanottua teknistä tietoutta. – – Tästä palvelusta on sikäli iso hyöty harrastajalle silloin, jos on kiinnostunut ja haluaa tietää mitä omassa urheilulajissa tapahtuu. – – Se vaikuttaa sitten taas siihen, miten tämä urheilugene näiden lajien puitteissa on kehittynyt. Ja miten se liittyy muuhunkin nettiin. Ei ainoastaan Relaa.comiin.” (Henttonen, haastattelu 13.10.2012)

Relaa.comin keskustelufoorumi tarjoaa väylän ennen kaikkea tiedon kollektiiviselle tuottamiselle ja levittämislle. Verkkokyselyyn vastanneista jäsenistä 93 prosenttia kertoo sivuston tarjoavan heille tietoa ja käyttäjäkokemuksia. Useat yhteisön jäsenet kertovat Relaa.comin käyttäjäkokemusten olevan ensisijainen tiedon lähde, kun kyse on ulkoiluun liittyvistä varusteista tai harrastuskohteista. Vastauksissa korostetaan erityisesti kollektiivisen tiedon ja kokemusten asiantuntemusta, ajankohtaisuutta, laajuutta, monipuolisuutta ja vertailtavuutta. Kuten eräs yhteisön jäsen kertoo, voi verkkoyhteisön välityksellä päästä kosketuksiin sellaisten ihmisten kanssa, joiden kanssa ei olisi välttämättä muuten tekemisissä:

”Relaan kautta tavoittaa suuren määrän ihmisiä, esimerkiksi aivan Suomen parhaimpia vapaalaskijoita.”

Relaaseen mennään hakemaan paitsi tietoa myös inspiraatiota ja iloa. Vastaaajista 80 prosenttia kokee sivuston tarjoavan heille viihteellistä ajanvietettä. Liikkuajat nauttivat lajistaan ja käyttävät vapaa-aikaansa seuraten sen ympärillä tapahtuvia asioita myös silloin, kun eivät ole itse fyysisessä harrasteympäristössä. Relaa.com -sivuston viihteellinen merkitys kiteytyy osuvasti erään käyttäjän kuvaukseen:

”Se on sellainen fiilistelypaikka.”

Verkkoyhteisöjen tutkijat esittävät usein ristiriitaisia näkemyksiä siitä, miten online-ympäristössä tapahtuva vuorovaikutus vaikuttaa viestimiskulttuuriin tämän päivän yhteiskunnassa. Yleinen näkemys on, että internet lisää viestinnän määrää, sekä online-yhteisöissä että niiden ulkopuolella. Kriitikot ovat toisaalta huolissaan siitä, että online-viestintä vähentää kasvokkaisuviestintää, ja täten ihmiset kadottavat otteensa ”todellisesta elämästä”. (Wellman 2001, 45.) Internetmaailman virtuaaliset kohtaamiset koetaan usein vastakohtana tai jopa anarkistisena vastareaktion fyysisissä ympäristössä tapahtuville tapaamisille (Robins 2000, 86).

Viestintätieteilijä Susan Barnes (2001) ei näe internet- ja kasvokkaisviestintää toistensa vastakohtina vaan havaitsee niissä pikemminkin monia toisiinsa verrattavissa olevia piirteitä. Tapa viestiä sekä internetissä että kasvokkaisviestinnässä on kaksisuuntaista eli vuorovaikutteista, toisin kuin yksisuuntaisessa massaviestinnässä. Viestiessään internetissä ihmiset käyttäytyvät ikään kuin he olisivat fyysisesti samassa tilassa. Tämä näkyy esimerkiksi ihmisten käyttämissä ilmaisuissa ja kasvoniilmeitä symboloivissa hymiöissä. Lisäksi internet mahdollistaa kirjallisten viestien lähettämisen ilman aikaviivettä, yhtä lailla kuin viestintä kasvokkain mahdollistaa suullisten ilmaisujen välittömän viestinnän. Barnesin mukaan edellä mainitut kasvokkaismaiset viestinnän piirteet vaikuttavat merkittävästi tiedon jakamiseen ja viestimiskulttuuriin verkossa. (Barnes 2001, 10–11.)

Toisaalta verkkosivustot toimivat puhtaina tiedon välittämisen kanavina mutta toisaalta myös paikkoina, joissa yksilön on mahdollisuus saada vertaistukea ja löytää itselleen yhteisö, johon hän tuntee kuuluvansa. Verkkoviestintä ei ole täten vain kollektiivisen älyn kartuttamista vaan palvelee yhtä lailla sosiaalisena yhdessäolon kenttänä, yhteisen identiteetin luoja. (Wellman 2001, 27, 43–44.) Yhteisön toiminnassa alusta asti mukana ollut Henttonen kuvaa Relaan sosiaalista ympäristöä:

”Se sosiaalinen puoli on tietysti arvo sinänsä. Jonkinnäköinen verkottuminen samanhenkisiin tai ainakin samoja asioita tekeviin ihmisiin. Kai se jotenkin rikastuttaa. – – Se ei ole vaan yksi harmaa maasto, vaan siellä on tällaisia blokkeja, ikään kuin joidenkin alakulttuurien edustajia.”
(Henttonen, haastattelu 13.10.2012)

Näyttää siltä, että eri lajien ja alakulttuurien edustajat vievät lajikulttuurien muotoja eteenpäin osittain Relaan kaltaisten verkkoyhteisöjen kautta. Kehitykseen vaikuttavat sekä tiedon ja muun materiaalin kollektiivinen tuotanto, jakaminen, luokittelu ja arviointi että muu sivustolla tapahtuva sosiaalinen ja viihteellinen kanssakäyminen. On perusteltua väittää, että tänä päivänä lajikulttuurit eivät pelkästään kehity vaan osaltaan sijaitsevat verkossa. Kulttuuri on läsnä siellä, missä ihmiset ovat. Sosiaalisen median tapahtumista on täten muodostunut joissain lajeissa tärkeä osa lajikulttuuria. Verkkoyhteisöissä vapaa-aikaansa viettävälle yksilölle liikuntaharrastus voi online-ryhmittymien kautta muodostua jopa uudella tavalla elämäntavaksi. Seuraavassa alaluvussa jatkan yhteisöllisyyteen liittyvien merkitysten lähempää tarkastelua.

4.2 Yhteisöön kiinnittyminen

Yhteisöön kiinnittyminen vaikuttaa ratkaisevasti siihen, kokevatko jäsenet tietyn organisoituneen ryhmän yhteisönä. Tarve olla osa jotakin ja muodostaa ympärilleen turvallinen verkosto on ihmiselle hyvin luontainen. Esimerkiksi Maslow'n tarvehierarkiassa yhteenkuuluvuuden tarve esitetään jo kolmannella askeleella ennen sosiaalisen arvostuksen ja itsensä toteuttamisen tarpeita (Maslow 1943). Pelko yhteisöllisyyden katoamisesta sekä nostalgiset mielikuvat entisajan elinvoimaisista ja vankoista yhteisöistä ovat olleet esillä jokaisen uuden sukupolven ajattelussa (Wellman 2001, 2). Yhteisöllisyys ja tahto rakentaa yhteisöjä ovat täten aina jollakin tapaa läsnä huolimatta siitä, mihin suuntaan yhteiskunta itsessään muuttuu.

Eri käyttäjät kokevat yhteisön merkityksen ja yhteisöllisyyden Relassa eri tavoin. Suurin osa, 65 prosenttia kyselyyn vastanneista Relaan käyttäjistä pitää yhteisöä ainoastaan jokseenkin tärkeänä. Vastaaajista 15 prosentille yhteisö näyttyy puolestaan tärkeänä tai hyvin tärkeänä. Koettu tärkeys korreloi sen kanssa, kuinka aktiivisesti henkilö käyttää sivustoa ($r=0,35$; $p=0,00$, ks. lisää liite 4). Muut tekijät, kuten ikä, sukupuoli, elämäntilanne tai jäsenvuosien määrä eivät vaikuta yhteisön koettuun tärkeyteen. Jäljelle jäävä 20 prosenttia ei pidä yhteisöä lainkaan tärkeänä. Kymmenen prosenttia on jopa sitä mieltä, että sivustoa ei edes tule kutsua yhteisöksi. Joillekin Relaa ei tarjoa ryhmää, johon kiinnittyä. Tämä tulee esille erään käyttäjän kommentissa:

”Relaa on hyvä foorumi, jolta saa tietoa ja jolla voi myydä ja ostaa rojuja. Mielestäni tämä yhteisöllisyyden korostaminen on aivan turhaa.”

Eräs toinen käyttäjä liittyy puolestaan Relaseen selkeitä yhteisöllisiä merkityksiä:

”Relaan kautta olen innostunut uudestaan lajeista, joista en muistanut pitäväni niin kovasti. Minulle yhteisö on tuonut lisämotivaatiota ja kannustusta yrittää ja opetella uutta ja uudestaan.”

Haastattelujen ja kyselyn tulokset osoittavat, että Relaa antaa käyttäjilleen paljon ja hyvin erilaisia asioita. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että sen jäsenet eivät pääosin ole vahvasti kiinnittyneitä itse verkkoyhteisöön. Tietoyhteiskuntatutkija, sosiologi Manuel Castells (2001) luonnehtii uudenlaista yhteisöihin kiinnittymisen muotoa termillä verkottunut yksilöllisyys (networked individualism). Verkottunut yksilöllisyys kuvaa sitä, miten yksilöt rakentavat omat sosiaaliset verkostonsa omien mielenkiinnon

kohteidensa ja sosiaalisten suhteidensa ohjaamana. Castellsin mukaan internet viestintävälineenä tukee ja edistää verkottuneen yksilöllisyyden asemaa vallitsevana sosiaalisen kanssakäymisen muotona. (Castells 2001, 130–131.)

Castellsin ajatuksia tulkiten ihmiset kiinnittyvät internetympäristössä tietyn yhteisön sijaan omiin sosiaalisiin verkostoihinsa. Verkostoajattelu heijastuu myös Henttonen tavassa kuvata Relaa.comin toimintaa ja toimintaan sitoutumista:

”On kyse siitä, että ollaan sitouduttu siihen tekemiseen, mitä se kulloinkin tarkoittaa. On se sitten lajien [sisällä] tai lajirajojen yli. – – Ne on individualistia projekteja aika monelle.” (Henttonen, haastattelu 13.10.2012)

Kiinnittyminen Relaassa vaikuttaa täten kohdistuvan sosiaalisiin verkostoihin ja lajitapahtumiin ja on täten oletettavasti luonteeltaan joustavaa ja osittain hyvin hetkellistä. Seuraavassa alaluvussa tarkastelen lähemmin sitä, minkälaisia Relaan käyttäjien sosiaaliset verkostot ovat. Syvennyn siihen, mikä on jäsenten suhde toisiin Relaan jäseniin sekä muihin reaali maailman yhteisöihin.

4.3 Suhde muihin käyttäjiin ja yhteisöihin

Castellsin mukaan sosiaalisella medially on ihmisille keskeinen merkitys erityisesti heikkojen siteiden (weak ties) ylläpitäjänä. Heikoilla siteillä Castells tarkoittaa lyhytaikaisia ihmisten välisiä suhteita. (Castells 2001, 129.) Luomalla heikkoja siteitä ihmiset kasvattavat omaa sosiaalista pääomaansa eli luottamusta ja arvostusta muiden ihmisten keskuudessa (Rosen, Lafontaine & Hendrickson 2011, 984; Wellman 2001, 27).

Testihaastattelujen valossa Relaa.comin kautta ei liiemmin muodosteta pidempiaikaisia sosiaalisia kontakteja, vaan ne tulevat fyysisestä harrasteympäristöstä. Relaassa muodostetut sosiaaliset kontaktit rajoittuvat täten pääosin heikkoihin siteisiin. Verkkokyselyn tulokset kertovat samaa. Kyselyyn vastanneista 24 prosenttia kertoo, että heillä ei ole minkäänlaista suhdetta muihin Relaa.comin käyttäjiin. Yli puolet, 61 prosenttia ilmoittaa puolestaan tuntevansa muita sivuston käyttäjiä reaali maailman harrasteipiirien kautta. Relaan kohdalla vaikuttaa siis siltä, että siinä missä fyysisessä ympäristössä luodut sosiaaliset suhteet jatkuvat osittain online-ympäristössä, elävät

online-ympäristössä luodut kontaktit pääosin ainoastaan verkkomaailmassa. Henttonen tiivistää:

”Mä aavistelin, että Relaa.comin rekisteröityneet käyttäjät ei kohtaa toisiaan reaali maailmassa, jollei ne tyypit tunne jo entuudestaan toisiaan ja tiedä niiden nettiprofiileja et millaisia ne on.” (Henttonen, haastattelu 13.10.2012)

Valtavirrasta poiketen jotkut vastaajat kertovat muodostaneensa Relaan kautta sekä tuttavuus- että ystävyysuhteita. Monet näistä verkko-ympäristössä tutustuneista ihmisistä ovat myöhemmin tavanneet kasvokkain. Kyselyyn vastanneista 24 prosenttia kokee Relaa.com -sivuston tarjoavan heille mahdollisuuksia tavoittaa muita ihmisiä, joita voi tavata reaali maailmassa esimerkiksi yhteisen harrastuksen merkeissä.

Relaan käyttäjät ovat aktiivisesti mukana myös muiden verkko- ja reaali maailman yhteisöjen toiminnassa. Ilmiö kuvaa hyvin postmodernin yhteiskunnan individualistista arvomaailmaa. Postmodernit yksilöt eivät välttämättä sitoudu mihinkään yhteisöön elinikäisesti, mutta he saattavat olla mukana monien eri ryhmittymien toiminnassa samanaikaisesti (Hurenkamp 2009, 142). Kiinnittyminen useisiin, jopa toisiinsa nähden ristiriitaisiin yhteisöihin on mahdollista eri roolien kautta. Rakentaessaan sidoksia muihin ihmisiin yksilö tuo usein esille jonkin arvon, kyvyn tai osan itsestään mutta harvemmin itseään koko ihmisenä (Wellman 2001, 26).

Verkon ulkopuolella Relaan jäsenet toimivat sekä muodollisesti järjestäytyneissä että sosiaalisten kontaktien pohjalta muodostuneissa, pääosin epämuodollisesti järjestäytyneissä harrasteyhteisöissä (ks. lisää liite 4). Verkkokyselyyn vastanneista 32 prosenttia ilmoittaa olevansa mukana reaali maailman liikunnallisten harrasteyhteisöjen toiminnassa. Usein mainittuja yhteisöjä ovat Suomen Latu, Suomen Alppikerho sekä erilaiset liikunta- ja urheiluseurat. Viralliset reaali maailman yhteisöt eivät kuitenkaan ole Relaa.comin käyttäjille yhtä merkittävässä asemassa kuin mitä epäviralliset ryhmittymät ovat. Peräti 78 prosenttia vastaajista kertoo olevansa mukana kaveripohjaisessa harrasteyhteisössä. Relaa-yhteisön jäsenten liikunnalliset ryhmittymät vaikuttavat täten muodostuvan pitkälti sosiaalisten verkostojen kautta.

Erilaisten verkko-yhteisöpalvelujen välityksellä muodollisten ja etenkin epämuodollisempien harrasteyhteisöjen jäsenten on helppo viestiä sekä ylläpitää ja laajentaa omia sosiaalisia verkostojaan. Relaan jäsenet käyttävät aktiivisesti monia

sosiaalisen median palveluja. Verkkokyselyyn vastanneista 40 prosenttia ilmoittaa olevansa mukana muiden verkkoyhteisöjen ja 27 prosenttia muiden liikunnallisten verkkoyhteisöjen toiminnassa. Suosituimmiksi yhteisöllisiksi sivustoiksi mainitaan Slouppi.net, Fillarifoorumi.fi, Juoksufoorumi.fi ja Heiaheia.com. Nämä yhteisöt ovat usein esillä Relaa.com-sivustolla:

”Monet yhteisön jäsenet näyttävät suosivan myös muita internetin yhteisöllisiä palveluita. Relaan Facebook-sivustolla on lähemmäs 3 000 tykkääjää ja Twitter-tilillä yli 1 000 seuraajaa. Keskusteluissa viitataan säännöllisin väliajoin muihin samankaltaisiin verkkoyhteisöihin, kuten Slouppiin, Lumitykkiin tai Fillarifoorumiin. Muista yhteisöistä puhuminen ja niiden toiminnassa mukanaolo on Relaassa sallittua.” (Tutkimuspäiväkirja 11.12.2012)

Verkkokyselyyn vastanneet löytävät sekä offline- että online-yhteisöistä toisiinsa nähden verrattavissa olevia etuja. Vastaajista 62 prosenttia kokee liikunnan verkkoyhteisön tarjoavan jotain sellaista, mitä reaali maailman liikuntayhteisö ei pysty tarjoamaan. Kollektiivisen tiedon tuottamisen rooli korostuu monessa vastauksessa verkkoyhteisöjen vahvuutena:

”Tietolähteenä Relaa.com on laajempi kuin oma sosiaalinen piiri.”

”Ei reaali maailmassa voi ja ehdi tavata kaikkia, joilta voisit kysyä mitä tarvitsee tai tavata juuri sen asian tietäjiä.”

Vastaajista 72 prosenttia havaitsee ainutlaatuisia piirteitä myös reaali maailman liikuntayhteisöjen toiminnassa. Reaali maailman harrasteyhteisöjä pidetään monella tapaa aidoimpina ja yhteisöllisyyttä tuottavina. Vastauksissa korostetaan fyysisen maailman todellisia ihmiskontakteja. Myös toiminnan fyysisyys ja sen kokemuksen jakaminen tuodaan luonnollisesti esille offline-maailman liikuntayhteisöjen etuna. Relaan käyttäjät kokevat reaali maailman liikuntayhteisöjen tarjoavan ennen kaikkea:

”Ystävyyttä, reissukavereita, perusteltuja mielipiteitä.”

”Sanattoman viestinnän, tulkinnan tarkkuuden, luottamuksen.”

”Aidon kanssakäymisen ja elämysten ja kokemusten jakamisen tilanteessa.”

”Hikeä ja happea.”

”Onnistumisen tunteen.”

Sekä reaali- että verkkomaailman liikunnallisilla yhteisöillä näyttää olevan oma roolinsa postmodernissa liikuntakulttuurissa. Keskiössä on yksilö, joka rakentaa ympärilleen oman sosiaalisen verkostonsa. Sosiaaliset verkostot ulottuvat moniin eri yhteisöihin ja elävät limittäin online- ja offline-maailmoissa. Henttonen painottaa reaali- ja verkkoyhteisöjen symbioosia:

”Jos sitä [reaalimaailman] yhteisöä ei olisi, ei olisi tätä nettiyhteisöäkään. Ne on tavallaan riippuvaisia ihan täysin toisistaan. – – Siksi niiden erottaminen on mun mielestä hankalaa.” (Henttonen, haastattelu 13.10.2012)

Liikunnallisten verkkoyhteisöjen paikka vaikuttaa jäsenyvän suhteessa harrasteympäristön tapahtumiin, yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin ilmiöihin, reaali- ja verkkoyhteisöihin ja sosiaalisiin verkostoihin. Seuraavassa luvussa käyn lävitse näitä suhteita sekä paikannan Relaan ja muiden sen kaltaisten verkkoyhteisöjen asemaa osana postmodernia liikuntakulttuuria.

5 YHTEISÖN PAIKKA OSANA POSTMODERNIA LIIKUNTAKULTTUURIA

Tammikuun 2013 lopulla jatkoin päättelyketjua ja etenin kohti loppuratkaisua:

”Relaa jäsenet liittävät yhteisöön erilaisia tiedonjakoon, ajanviettoon ja yhteisöllisyyteen kytkeytyviä merkityksiä. He pitävät yhteisöä pääosin tärkeänä. He eivät kuitenkaan ole kiinnittyneitä niinkään verkkoyhteisöön vaan omiin sosiaalisiin verkostoihinsa.

Nämä verkostot ulottuvat moniin yhteisöihin ja toimivat limittäin online- ja offline-maailmoissa. Relaa asemoituu jollakin lailla suhteessa ihmisten muodostamiin sosiaalisiin verkostoihin. Verkkoyhteisöillä on jokin paikka liikunnan järjestömaailmassa ja tämän päivän liikuntakulttuurissa. Liikunnan järjestömaailman ilmentyminen kytkeytyy puolestaan jollain tavalla yhteiskunnallisiin muutoksiin ja ilmiöihin.” (Tutkimuspäiväkirja 25.1.2013)

Edellisissä luvuissa olen käynyt lävitse sitä, mitä Relaa.com on ja pitää tänä päivänä sisällään sekä miten Relaan jäsenet suhtautuvat yhteisöön. Alkavassa viimeisessä luvussa paikannan Relaa.comin asemaa osana postmodernia liikuntakulttuuria. Pystyäkseni tekemään tämän on minun suunnattava katseeni menneeseen. Seuraavissa alaluvuissa syvennyn siihen, miten järjestäytymisen muodot ja liikuntakulttuuri ovat aikakausien myötä muuttuneet sekä miten nämä muutokset ovat johtaneet järjestäytymiseen Relaan kaltaisissa liikunnallisissa verkkoyhteisöissä. Paikantamalla Relaan asemaa osana postmodernia liikuntakulttuuria teen hahmotelman siitä, miten yhteisöllisyys näyttäytyy liikunnallisissa verkkoyhteisöissä.

5.1 Liikuntakulttuurin uudet tuulet

Liikunnan järjestötoiminnan juuret juontavat yhteiskunnallisiin aatesuuntiin. Liikuntaa on Suomessa perinteisesti harjoitettu yhteiskunnallisten järjestöjen alaosastoissa. Keskeisiä liikkeitä liikunnan järjestötoiminnan muotoutumisessa ovat olleet raittiusliike, työväenliike, nuorisoseurat ja vapaapalokunnat. (Hentilä 1993, 24.) Liikuntaa ja urheilua on yhteiskunnallisissa järjestöissä käytetty usein liikkeen ideologian vahvistamisessa (Itkonen 1996, 23).

Itkosen (1996) nimeämä 1980-luvulta alkanut eriytyneen toiminnan kausi on hyvä peruslähtökohta kuvaamaan liikuntakulttuurin muutossuuntia. Eriytyneellä toiminnalla Itkonen tarkoittaa liikuntakulttuurin pirstaloitumista ja jatkuvaa haarautumista uusiin suuntiin. (Itkonen 1996, 226–230.) Eriytyneen toiminnan taustalla vaikuttavat epäilemättä muutokset postmodernin yhteiskunnan arvomaailmassa. Postmodernit liikkeet eivät ole yhtä lailla kiinnittyneitä paikallisiin sosiaalisiin olosuhteisiin, kuten modernit liikkeet ovat olleet. Tämä vaikuttaa edelleen järjestäytymisen rakenteisiin. Kansalaiset eivät niinkään ole enää yhtä lailla sitoutuneita ja riippuvaisia jonkin yhteiskunnallisen liikkeen edustamasta ideologiasta. Ihmisten luokittelu ryhmän identiteetin mukaisesti on vähentynyt; postmodernismin aikakaudella korostetaan yksilöllisyyttä, ihmisten omia tarpeita ja ominaispiirteitä. (Meyrowitz 1997, 65.)

Yhteisöjen on tänä päivänä otettava huomioon ihmisten halu toteuttaa itseään yksilöllisesti sekä osaltaan pystyttävä myötäilemään yksilöiden erilaisia elämäntyyplejä (Konttinen & Peltokoski 2010, 12). Individualismin ja uusien löyhien sidosten korostuminen peilautuvat nähdäkseni yhtä lailla liikunnan ja urheilun kentillä. Liikuntakulttuurin eriytyminen näkyy uusissa toiminnan ja organisoitumisen muodoissa, kuten myös uusien lajien kirjona ja medioiden uudenlaisena hyödyntämisenä. Väljien sosiaalisten ryhmittymien tuoma yksilöllinen vapaus mahdollistaa entistä yksilöllisemmän tavan ilmentää liikuntaa.

Itkosen (1996) mukaan uudenlaisten liikuntakulttuurin ilmenemismuotojen syntymisen taustalla on käsite akkulturaatio, kulttuurien sulautuminen (Itkonen 1996, 79). Vaikutteet ympäröivistä kulttuureista ja yhteiskunnan muutoksista muokkaavat täten koko liikuntakulttuuria. Tämän vuoksi suuret yhteiskunnalliset muutokset, kuten teknologian kehittyminen, globalisaatio ja lisääntyvä kaupallisuus koskettavat väistämättä myös liikunnan ja urheilun maailmaa.

Yhteiskunnalliset muutokset luovat uusia toimintaympäristöjä, jotka vaikuttavat osaltaan liikuntakulttuurin muotoutumiseen. Uudet toimintaympäristöt sijaitsevat limittäin vanhojen päällä. Ne ovat segmentoituneita, fyysisestä paikasta irtaantuneita ja kasvavassa määrin teknologiavälitteisiä. (Eichberg 1988, Balen 1994, 168–169 mukaan.) Postmodernin liikuntakulttuurin voidaan täten katsoa sekä heijastavan modernin ajan liikuntakulttuuria että luovan samanaikaisesti uusien toimintaympäristöjen mahdollistamana jotain uutta ja odottamatonta (Bale 1994, 169).

Liikuntasosiologi John Bale (1994) kuvaa Ihab Hassanin luokitteluja myötäillen postmodernia liikuntaa ja urheilua käsitteillä osallistuva, leikkilinen, anarkistinen, uudelleenrakentava, joustava ja sukupuoleton. Näillä käsitteillä Bale haluaa korostaa sitä, miten muodollisen järjestäytymisen, tarkoituksenhakuisuuden, kilpailullisuuden ja totalisaation elementit eivät enää hallitse koko liikunnan ja urheilun maailmaa. (Bale 1994, 168.) Itkosen mukaan organisoitumisen muutos näkyy liikunnassa perinteistä seuratoimintaa korvaavina uudenaikaisina yhteisöinä sekä ei-kilpailullisen sektorin kasvamisena. Osa liikkujista vieraantuu vanhoista järjestöistä ja hakeutuu uusiin yhteisöihin. Uudenaikaisia liikunnan ryhmittymiä voidaan pitää usein vastaiskuna seuratoiminnan ammattimaistumiselle. Autonomiset ryhmät pystyvät irtaantumaan perinteisestä muodollisesta järjestömaailmasta ja jättäytymään vahvan byrokraattisen säätelyn ulkopuolelle. (Itkonen 1996, 24, 31–33.) Tätä tukee myös Henttonen kuvaus:

”Ne [uudet lajit] ei istu järjestelmään. Se [toiminta] on epämuodollisempaa ja järjestäytymättömämpää. Esimerkiksi kiipeilyn puitteissa järjestäytytään vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä. – – Ehkä siinä on semmoinen ero, että näissä lajeissa ei ole kauheasti sääntöjä. – – Tehdään juuri sen verran kuin mitä tarvitaan. Se on säännöttömämpää.” (Henttonen, haastattelu 13.10.2012)

Internetin tulo on osaltaan luonut uusia mahdollisuuksia järjestäytymisen rakenteille, eikä muodollinen järjestömalli ole näin ollen enää ainut vaihtoehto organisoitumiselle liikunnan saralla. Verkkoa, verkostoitumista ja verkkoyhteisöjä näyttävät hyödyntävän ennen kaikkea nuoremmat sukupolvet ja uudemmat lajit. Nähdäkseni yksi syy tähän on se, että perinteisissä lajeissa on varmasti paljon vakiintuneita toimintatapoja ja viestinnällisiä kanavia sekä jotakuinkin pysyvä harrastaja- ja seuraajakunta. Uudemmat lajit pyrkivät puolestaan löytämään ja vakiinnuttamaan paikkansa osana liikuntakulttuuria tarttumalla yhteiskunnan tarjoamiin uusiin toimintaympäristöihin.

Relaa on yhteisönä poikkeuksellisen mielenkiintoinen, sillä sivustolla on edustettuna sekä perinteisiä että uusia liikuntalajeja. Keskustelua sivustolla käydään yhtä lailla maastohiihdosta, kalliokiipeilystä kuin surffauksesta. Sivustolla voi havaita ylläpitäjien tahtotilan tehdä Relasta koko ulkoilumaailman yhteisen yhteisön. Henttonen kommentoi kyseistä tahtotilaa:

”Sehän on sellaista voisi sanoa uutta ulkoilukulttuuria. – – [Ulkoilukulttuurin perinteisiin] suhtaudutaan uudistuneesti. – – Relaa.com ja pari muuta vastaavaa sporttisaittia tekee itse asiassa merkittävää työtä,

koska ne siirtää sellaisia vanhan polven [ulkoilukulttuurin] arvoja netin kautta, mikä on ihan tehokas tapa.” (Henttonen, haastattelu 13.10.2012)

Relaa kokoaa yhteen eri sukupolvia ja eriytyneen liikuntakulttuurin kirjavia muotoja. Eriytyminen on täten eräällä tapaa tullut Relaassa tiensä päähän. Itkosen (2011) mukaan liikuntakulttuurissa onkin jo havaittavissa uusi verkostoitumisen aikakausi. Liikuntakulttuurin verkostoitumiseen johtaviksi syiksi Itkonen mainitsee uudenlaisten yhteistyön muotojen tarpeen, ei-kilpailullisen sektorin ja sen tuoman päämäärätiedottomuuden kasvamisen sekä eriytyneiden liikuntamuotojen resurssien rajallisuuden. (Itkonen 2011, 327–329.)

Liikunnan ja urheilun maailma on muuttunut monin tavoin yhteiskunnan muutosten myötä. Se ei enää rajoitu vain liikuntapaikoille vaan on kulkeutunut virtuaalisille kentille, joissa tapahtumia toistetaan, reflektoidaan ja arvioidaan. Verkkoyhteisöt tarjoavat yhtäältä alustan, jossa voi levittää tietoa ja materiaalia mutta toisaalta myös paikan, jossa yksilö voi jakaa maailmaansa ja kiinnostuksen kohteitaan yhdessä muiden kanssa. Seuraavassa aluvuossa tarkastelen lähemmin sosiaalisten verkostojen asemaa suhteessa postmoderneihin liikuntayhteisöihin.

5.2 Liikkuvat yksilöt heimomaisissa yhteisöissä

Sosiologi Michel Maffesoli (1996) tuo postmodernien yhteisöjen tarkasteluun käsitteen heimot. Maffesoli määrittelee heimot ryhminä, jotka ovat järjestäytyneet tietyn elämäntyylin tai kiinnostuksen kohteen ympärille. Perinteisiin yhteisöihin verrattuna heimot eivät ole yhtä organisoituneita, eivätkä ne välttämättä ole kovin pysyviä tai pitkäaikaisia. Yksilö voi samanaikaisesti olla kiinnittynyt useaan heimoon, joista kukin tarjoaa yksilölle tilapäisen identiteetin rakentamisen kohteen. (Shields 1996, x, xii.)

Maffesoli näkee heimot vastaiskuna postmodernille massakulttuurille ja yksilöllisyyden tavoittelulle. Heimojen taustalla on uudenlainen yhteisöllisyyden kaipuu. Maffesolin mukaan heimojen toiminta saattaa olla jossain määrin tavoitteellista, mutta se ei ole ehto niiden olemassaololle. Heimoissa sosiaalinen kanssakäyminen ja välitön yhdessäolo nähdään itseisarvona eli toiminnan perimmäisenä päämääränä. Kanssakäymisen perustana ovat arvojen, paikkojen, tapojen tai ideaalien sosiaalinen jakaminen.

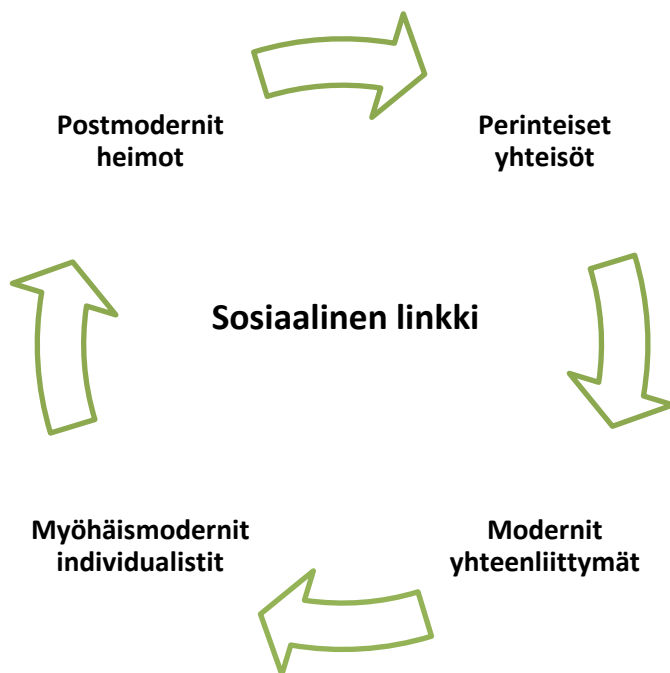
Heimojen suuntaamaton spontaani toiminta tuottaa Maffesolin mukaan uudenlaisia elämäntyyplejä. (Maffesoli 1996, 6, 19, 81, 96.)

Organisoituminen uusissa yhteisöissä on aiempaa vapaamuotoisempaa. Verkostomaisilla liikkeillä ei välttämättä ole minkäänlaista selkeää keskusta, vaan ne toimivat sosiaalisten linkkien eli ihmisten välisten suhteiden varassa. Verkostoajattelussa modernin ajan yhteenliittymille tyypillinen keskushahmo korvataan erilaisilla solmukohdilla. Konttinen ja Peltokoski käsittävät solmukohdilla ”erilaisia konkreettisia tapahtumia, tiloja, tapaamisia ja käytännön projekteja, jotka yhtäältä kasaavat toimijoita yhteen, toisaalta erottavat heitä yhteiskunnan tavanomaisista käytännöistä”. (Konttinen & Peltokoski 2010, 16, 18.) Solmukohdat ovat verkostoille elintärkeitä, sillä ilman niitä verkostojen toiminta olisi vain jatkuvaa ja päämäärätöntä tiedon, materiaalin ja ihmisten virtaa (Bell 2007, 71).

Relaan toiminnassa on havaittavissa monia heimomaisia piirteitä. Organisoituminen ja yksilöllinen toimintatila ovat sivustolla hyvin väljiä. Relaassa yhteisön jäsen saa itse valita, miten hän haluaa olla toiminnassa mukana ja mihin muihin vastaaviin, online- ja offline-maailmoissa sijaitseviin heimomaisiin ryhmittymiin hän haluaa kuulua. Yhteisön toiminta rakentuu pääosin harrasteympäristössä muodostettujen sosiaalisten linkkien varaan. Relaassa erilaiset sosiaaliset verkostot kohtaavat ja ovat vuoro-vaikutuksessa keskenään. Tämä tulee esille myös Henttosen kommentissa:

”[Relaa] perustuu olemassa olevaan systeemiin [ja] se on noussut sosiaalisiksi mediaksi juuri tästä porukasta ja sen porukan tarpeita varten.” (Henttonen, haastattelu 13.10.2012)

Sosiaaliset verkostot korostuvat mutta eivät ole ainutlaatuisia postmodernien heimojen toiminnassa. Kaikki yhteisöt rakentuvat perimmiltään sosiaalisten suhteiden varaan, vaikka organisoituminen yhteisöissä on luonteeltaan erilaista. Taloustieteilijä Bernard Cova (1997) kuvaa Maffesolin teoriaan pohjautuen yhteisöjen muutosta perinteisistä yhteisöistä modernin individualismin kautta postmoderneihin heimoihin. Cova esittää sosiaalisten suhteiden muutoksen eräänlaisena jatkumona, jossa jälkimodernit heimot lähentyvät pohjimmiltaan perinteisiä yhteisöjä (kuvio 9). Covan mukaan yksilö voi tänä päivänä kokea kaikkia syklissä esiintyviä sosiaalisen kanssakäymisen muotoja, eivätkä ne täten sulje toisiaan pois. (Cova 1997, 302.)

KUVIO 9 Sosiaalisten suhteiden muutos (Cova 1997, 302)

Mukanaolo postmoderneissa liikunnallisissa ryhmittymissä ei täten tarkoita sitä, etteikö yksilö voisi olla samanaikaisesti kiinnittynyt myös muihin perinteisempiin yhteisöihin, kuten liikunta- ja urheiluseuroihin. Kuten verkkokyselystä käy ilmi, monet Relaan jäsenet ovatkin mukana reaali maailman liikuntayhteisöjen toiminnassa. Sekä moderneilla liikuntayhteisöillä että postmoderneilla heimoilla on sijansa tämän päivän liikuntakulttuurissa. Näitä kahta eri tavoin organisoitunutta yhteisön muotoa yhdistävät samat tekijät: halu jakaa asioita ja tarve kokea yhteisöllisyyttä muiden ihmisten kanssa. Verkkoyhteisöissä yhteisöllisyyden kokemus linkittyy sosiaalisten verkostojen toimintaan. Henttonen tiivistää:

”Se yhteisöllisyys on olemassa. – – Se tulee niistä porukoista.” (Henttonen, haastattelu 13.10.2012)

Wellman (2001; ks. myös Robins 2000) painottaa internetin ryhmittymien ja muiden sosiaalisten verkostojen limittäisyyttä. Hän ei näe verkkoyhteisöjä millään tavalla esteenä tai uhkana muille sosiaalisille verkostoille. Päinvastoin internet tulee Wellmanin mukaan omaksua osaksi arkielämän rytmejä, ja online-elämä tulee nähdä ikään kuin jatkeena fyysisen elämän tapahtumille ja aktiviteeteille. (Wellman 2001, 43, 46.) Seuraavassa alaluvussa käsitellään tarkemmin sitä, miten fyysinen harrasteympäristö ja reaali maailman tapahtumat näkyvät Relaa-yhteisön toiminnassa.

5.3 Elämä on ulkona – Relaa netissä!

Vuorovaikutuksen offline- ja online-elämän välillä voidaan katsoa kehittävän ja synnyttävän yhteisöihin entisestään uusia muotoja. Ihmiset tuovat sosiaaliseen mediaan niitä ongelmia, puheenaiheita ja tapahtumia, joita he kohtaavat arkielämässään. (Wellman 2001, 43–44.) Verkkoyhteisöissä luodut merkitykset saavat puolestaan uusia vivahteita offline-elämän sosiaalisissa ja kulttuurisissa prosesseissa ja konteksteissa (Forte 2005, 94).

Liikuntakulttuurissa online- ja offline-elämän limittäisyys on hyvin ilmeistä. Fyysisen elämän aktiviteetteja tuodaan verkkoon keskusteltavaksi, ja niihin voidaan eläytyä tekstien, kuvien, videoiden ja pelien kautta. Offline-elämän tapahtumista, lajisuorituksista, kisailuista ja tempuista voidaan täten katsoa muodostuvan liikunnan verkkoyhteisöjen toimintaa jäsentäviä ja ylläpitäviä solmukohtia. Relaa-yhteisön lokakuussa järjestämää Helsinki Adventure Nightia voidaan pitää yhtenä yhteisön toimintaa jäsentävänä solmukohtana. Osallistuessani tapahtumaan omat tunnelmani olivat seuraavanlaiset:

”Paikalla on paljon ihmisiä: tapahtuman osallistujia, Relaa.comin väkeä, vapaaehtoisia työntekijöitä ja yhteistyökumppaneiden edustajia. Edustajat tuotteineen ja esitteineen seisovat salin reunoilla. He eivät tyrkytä mitään mutta ovat hyvin esillä. Myös Relaa.comin logo erottuu ihmismassasta. Monet ihmisistä seuraavat kiinnostuneina epävirallisia hakuissaroikkumisen SM-kisoja. DJ soittaa taustalla musiikkia ja tunnelma on leppoisa.

Ihmiset ovat iältään 20–40-vuotiaita. Naisia ja miehiä näyttäisi olevan paikalla suurin piirtein yhtä paljon. Mielenkiintoista, jos vertaa Relaa.comin miesvoittoiseen käyttäjäprofiiliin. Kysyessäni ihmisiä haastateltaviksi selviää, että vain noin joka toinen jututtamani henkilö on mukana Relaan toiminnassa. Suuri osa ihmisistä on tullut tapahtumaan yhdessä kaverin kanssa. Monilla vaikuttaa olevan lisäksi tuttuja, joiden kanssa he pysähtyvät vaihtamaan muutaman sanan.

Vaikuttaa siltä, että kukaan ei ole tullut tapahtumaan näyttäytymään vaan viettämään aidosti aikaa. Ihmiset ovat pukeutuneet urbaanin rennosti. Elokuvien välissä ihmiset seurustelevat keskenään ja ostavat baarista ruokaa ja juomaa. Alkoholinkulutus vaikuttaa yllättävän pieneltä; onhan kyseessä lauantai-ilta. Lähes kaikki osallistujat katsovat elokuvasalin puolella esitettäviä elokuvia. Syytä onkin, sillä maksoihan pääsylippu tapahtumaan osallistujilta 17 euroa. Elokuvat ovat mukaansatempaavia. Tekisi itse mieli lähteä seikkailemaan.”(Tutkimuspäiväkirja13.10.2012)

Helsinki Adventure Night -tapahtuma on ilmeisen suosittu sekä Relaan jäsenten että yhteisön ulkopuolisten ulkoilijoiden keskuudessa. Verkkokyselyyn vastanneista 31 prosenttia on osallistunut vastaavanlaisiin Relaan tapahtumakalenterin tapahtumiin. Osallistumisella on yhteys siihen, kuinka tärkeäksi verkkoyhteisöjen järjestämät reaali maailman tapahtumat koetaan ($X^2=16,28$; $df=2$; $p=0,00$, ks. lisää liite 4). Vastaajista 71 prosenttia pitää liikunnan verkkoyhteisöjen järjestämiä reaali maailman tapahtumia tärkeinä tai jokseenkin tärkeinä. Tapahtumien koettu tärkeys korreloi puolestaan sen kanssa, kuinka tärkeäksi yhteisö mielletään ($r=0,35$; $p=0,00$, ks. lisää liite 4).

Kyselyyn vastanneet kokevat, että reaali maailman tapahtumat monipuolistavat liikunnallisten verkkoyhteisöjen toimintaa ja edistävät yhteisöllisyyden tunnetta yhteisöissä. Relaa.comin kaltaisten sivustojen toiminta on väistämättä tiiviisti kytköksissä reaali maailman tapahtumiin. Tämän vuoksi yhteisön järjestämät tapahtumat koetaan luontevana osana sivuston toimintaa. Kyselyyn vastanneet jäsenet mieltävät tapahtumat tärkeiksi harrastajien sosiaalistumisen, verkkoyhteisön yhteisöllisyyden, toiminnan monipuolisuuden ja lajikulttuurin kehittymisen kannalta. Tapahtumien järjestämiseen nähdään monia perusteltuja syitä:

”Omalla tavallaan nämä tapahtumat edistävät omaa harrastamista sekä tarjoavat mukavaa viihdettä.”

”Hyvähän se on tavata kasvot nimimerkkien takana. Tuo lisää luotettavuutta.”

”Entistä matalampi kynnys tavata omanlaisia harrastajia reaali maailmassa.”

”Relaa.com saa lihaa luiden ympärille.”

Tapahtumia eivät järjestä ainoastaan Relaa.comin ylläpitäjät. Relaassa yhteisön jäsenet voivat vaikuttaa itse siihen, miten harrastetapahtumat linkittyvät osana yhteisön toimintaa:

”Erilaisista ulkoilutapahtumista lisätään tiuhaan tahtiin ilmoituksia sivuston Menot-palstalle. Kuka tahansa yhteisön jäsen voi ilmoittaa tapahtumasta ja liittää sen lisäksi osaksi Relaa-yhteisön tapahtumakalenteria. Tapahtumista ei liiemmin käydä foorumilla keskustelua, vaan uudet viestiketjut ovat lähinnä ilmoitusmuotoisia.” (Tutkimuspäiväkirja 13.12.2012)

Vaikka keskustelua ei käydä paljoa järjestetyistä tapahtumista, ovat offline-maailman aktiviteetit näkyvästi esillä Relaa.comissa. Tekemäni havainnot kuvaavat, kuinka fyysisen ympäristön tapahtumat jäsentävät keskeisesti Relaan toimintaa:

”Keskustelu Relaa.comissa pyörii pitkälti sen ympärillä, mitä reaali-maailmassa, kirjaimellisesti ulkona, tapahtuu. Jollain tavalla keskustelu linkittyy lähes aina reaali-maailman aktiviteetteihin. Otsalamppujen vertailu kerryttää kollektiivista tietoa siitä, minkälaisilla varusteilla pärjää parhaiten erilaisissa ulkoiluaktiviteeteissa. Kaupunkien kiipeilyseiniä puolestaan vertaillaan, jotta lajin harrastajat löytävät parhaat harjoittelu-mahdollisuudet.

Toisin kuin muuntyyppisillä nettifoorumeilla, ovat reaali-maailman tapahtumat ensisijaisen tärkeitä keskustelunaiheita liikunnallisissa verkko-yhteisöissä. Fyysisen ympäristön tapahtumista keskusteleminen edesauttaa nähdäkseni sekä verkkoyhteisön että erilaisten verkostojen tiivistymistä.”
(Tutkimuspäiväkirja 13.12.2012)

Liikunnallisessa verkkoyhteisössä toimiva yksilö on ikään kuin kahden maailman välissä. Hänellä on tarttumapintaa ja sosiaalisia kontakteja sekä verkossa että reaali-maailmassa. Näiden kahden maailman väliin muodostuu jonkinlainen yhteisöllinen verkosto. Tämä verkosto ulottuu paitsi kahteen eri maailmaan myös näissä maailmoissa toimiviin erilaisiin ryhmittymiin. Rajat ryhmittymien ja maailmojen välillä ovat nähdäkseni hyvin häilyvät. Relaa-yhteisön slogan ”Elämä on ulkona – Relaa netissä!” kuvaa osuvasti vuorovaikutusta online- ja offline-ryhmittymien välillä ja osaltaan paikantaa verkkoyhteisöjen asemaa osana postmodernia liikuntakulttuuria.

5.4 Liikunnan verkkoyhteisöjen paikantaminen

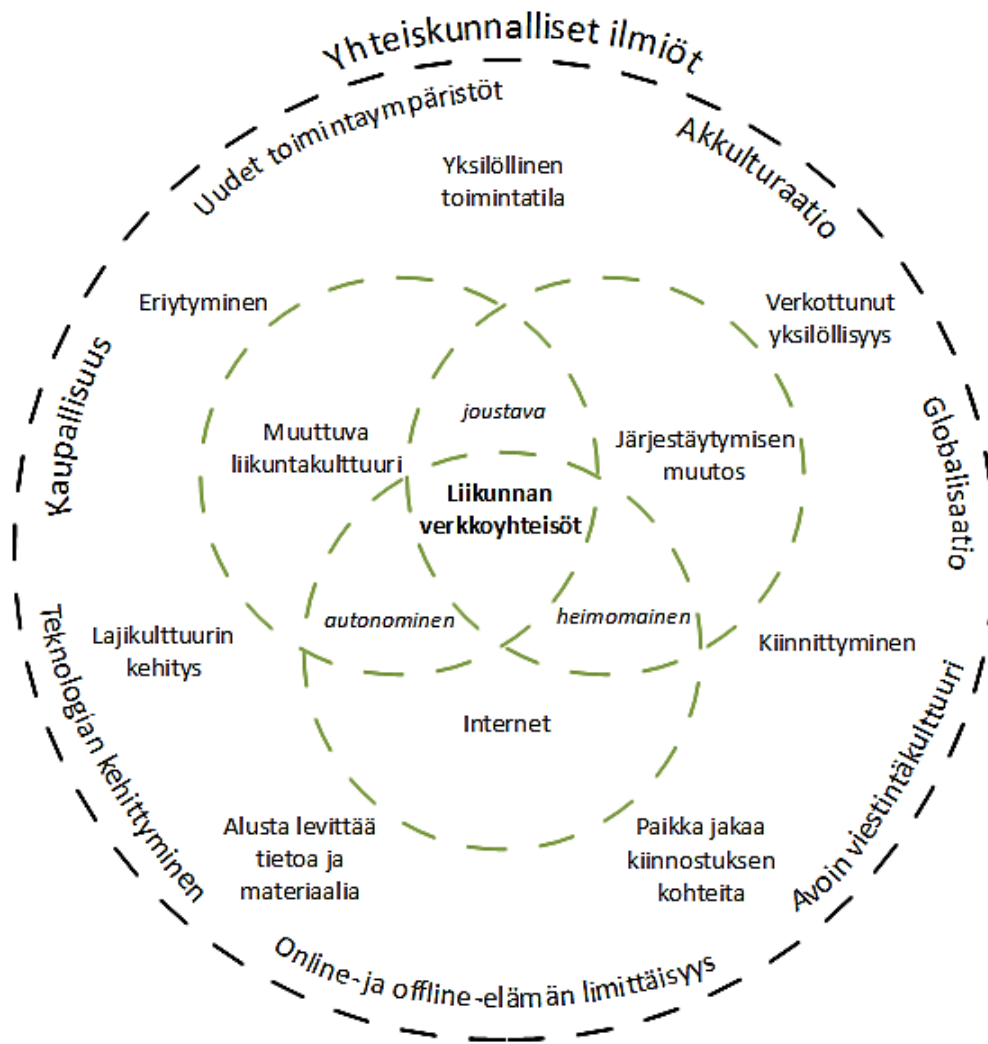
Internet viestintävälineenä ja sosiaalisen kanssakäymisen ympäristönä on vakiintunut osaksi arkipäiväämme. Castellsin (2000) mukaan internet on niin keskeisessä asemassa tämän päivän taloudellisissa, sosiaalisissa, poliittisissa ja kulttuurisissa prosesseissa, että hän käyttää virtuaalisen todellisuuden sijasta käsitettä todellinen virtuaalisuus (real virtuality) (Castells 2000, 358). Todellisessa virtuaalisuudessa fyysisen elämän kokemuksia ei pelkästään reflektoida internetissä. Virtuaaliyhteisöissä luodut kokemukset ovat sinällään itseisarvoisia ja ainutlaatuisia. (Bell 2007, 83.)

Todellinen virtuaalisuus on todellista myös tämän päivän liikuntakulttuurissa. Se on tuonut sosiaaliset verkostot keskeiseksi osaksi liikunnan ja urheilun maailmaa ja täten

osaltaan ohjannut liikuntakulttuuria kohti verkostoitumisen aikakautta. Liikunnan verkkoyhteisöjen muotoutumisen taustalla voidaan nähdä erilaiset yhteiskunnalliset ilmiöt (kuvio 10). Näistä ilmiöistä eritoten teknologian kehittyminen, globalisaatio ja kaupallisuus ovat vaikuttaneet liikunnan verkkoyhteisöjen paikkaa jäsentävään kolmeen keskeiseen tekijään: muuttuvaan liikuntakulttuuriin, järjestäytymisen muutoksiin sekä internetin keskeiseen asemaan osana tämän päivän yhteiskuntaa. Liikunnalliset verkkoyhteisöt elävät ja muokkautuvat puolestaan suhteessa näihin tekijöihin.

Todelliseen virtuaalisuuteen liittyy lisäksi internetin kyky yhdistää kulttuureita. Verkkoympäristö ei vaadi kaikkien käyttäjien homogenisoituvan yhdeksi isoksi kulttuuriksi, mutta se tarjoaa jokaiselle yksilölle jotain. Todellinen virtuaalisuus muuttaa yhteiskuntia ja kulttuureja sekä ajasta ja paikasta riippumattomien verkostojen merkityksiä. (Bell 2007, 77.) Kuten tapaustutkimuskohteeni on osoittanut, liikunnallisia verkkoyhteisöjä voidaan pitää erilaisten sosiaalisten verkostojen kohtaamispaikkoina. Relaassa monenlaiset verkostot, ihmiset ja lajit risteävät. Näiden kohtaamisten tuloksena ulkoilukulttuuri kokonaisuudessaan saa uusia vaikutteita ja ilmenemis-
muotoja.

Relaan kaltaiset virtuaaliset ryhmittymät haastavat tavanomaisia järjestäytymisen malleja ja luovat vaihtoehtoisia kiinnittymisen mahdollisuuksia hajaantuneella järjestökentällä. Verkkoyhteisöjen heimomainen rakenne sopii etenkin autonomisen eikä kilpailullisen liikuntakulttuurin arvomaailmaan ja tapaan toimia. Järjestäytyminen sosiaalisessa mediassa tapahtuu käyttäjien ehdoilla, ja jokaisella yksilöllä on täysi vapaus valita, missä yhteisöissä hän haluaa olla mukana. Balen (1994) esitys postmodernista liikuntakulttuurista osallistuvana, leikillisenä, anarkistisena, uudelleenrakentavana, joustavana ja sukupuolettomana käy hyvin yhteen verkkoyhteisöjen toimintaa kuvaavien piirteiden kanssa. Liikunnan virtuaalisia yhteisöjä voidaan täten pitää postmodernin liikuntakulttuurin yhtenä ilmentymänä.

Kuvio 10 Liikunnan verkkoyhteisöjen paikantaminen

Relaa.com kuvaa monella tapaa tätä ilmentymää. Yhteisöstä tehtyjen havaintojen, kuvauksien ja muiden johtolankojen valossa tein lopulta oman tulkintani arvoituksen ratkaisusta:

”Relaa.com on erilaisten ulkoilukulttuurin ympärille rakentuneiden sosiaalisten verkostojen kohtaamispaikka. Sosiaaliset verkostot, taustayhteisö ja sivuston yhteistyökumppanit muodostavat Relaan toiminnan reunaehdot. Relaa on yhteisö, mutta yhteisöllisyys ei niinkään kumpua sivustosta vaan yhteisön jäsenten muodostamista kontakteista.

Relaa toimii limittäin suhteessa muihin online- ja offline-maailmojen yhteisöihin. Yhteisön toimintaa ohjaavat reaali maailman ulkoilukulttuurin tapahtumat. Liikunta- ja ulkoilukulttuuri on siirtynyt fyysisestä ympäristöstä osittain verkkoympäristöön. Liikunnan verkkoyhteisöt asemoituvat reaali maailman muodollisten ja epämuodollisten ryhmittymien rinnalle tarjoten vapaamuotoisen paikan ajatusten vaihtoon ja sosiaaliseen kanssakäymiseen.” (Tutkimuspäiväkirja 31.1.2013)

6 HYPYSTÄ TUNTEMATTOMAAN – POHDINTAA, ARVIOINTIA JA YHTEENVETOA

Pro gradu -tutkielmani on ollut minulle henkilökohtainen hyppy tuntemattomaan, niin tutkimusaiheen ja -kohteen, metodien kuin myös työn kirjoittamisen suhteen. Projektin alkutaipaleella tämä hyppy tuntui arveluttavalta, sillä koin välillä vaikeaksi saada otetta asioista, joihin minulla ei ollut aikaisempaa tarttumispintaa. Työn edetessä suuntani kuitenkin selkeni ja tunsin lopulta iloa ja onnistumista tekemistäni valinnoista.

6.1 Tehdyt valinnat ja tutkimuksen luotettavuus

Netnografia tutkimusmetodologiana oli minulle entuudestaan vieras. Perehdyttyäni metodologian saloihin päädyin ottamaan siitä vaikutteita omaan tutkimukseeni. Nämä näkyivät ennen kaikkea tekeminäni havaintoina, jotka muodostivat merkittävän osan työni aineistosta. Netnografinen tutkimusote ohjasi tutkimukseni kulkua sekä etenkin tapaan lähestyä ja tarkastella yhteisön toimintaa ulkopuolisena tutkijana. Koin vahvan subjektiivisen tulkinnan korostumisen sekä metodologian rikkautena mutta myös haasteena etenkin tutkimuksen luotettavuuden suhteen.

Kozinets (2010) on luonut kymmenen netnografisen tutkimuksen luotettavuuteen kohdistuvaa arviointikriteeriä. Nämä kriteerit muodostavat netnografisen tutkimuksen laadullisten normien perustan. Jotkut kriteereistä ovat toisiinsa nähden ristiriitaisia. Tämän vuoksi Kozinets painottaa niiden moniulotteista tulkintaa ja tutkijan omien määrätietoisten valintojen merkitystä. (Kozinets 2010, 161–172.) Olen pitänyt nämä kriteerit mielessäni jo tehdessäni tutkimusta mutta käytän niitä ennen kaikkea arvioidessani seuraavassa tämän tutkimuksen validiteettia ja reliabiliteettia.

Ensimmäinen Kozinetsin määrittämistä kriteereistä on yhdenmukaisuus (coherence). Kerätyn aineiston tulee tutkimuksessa muodostaa yhtenäinen ja johdonmukainen kokonaisuus. Pidän oman työni vahvuutena aineiston monipuolisuutta. Eri menetelmin keräämäni aineisto on monella tapaa yhtenäinen, mutta joukossa on myös joitain ristiriitaisuuksia. Nämä ristiriitaisuudet tulevat toisinaan esille vertaillen omia kokemuksiani yhteisön jäsenten tai sen ylläpitäjien kokemuksiin. Tutkimukseni ei ole

täten kaikilta osin täysin johdonmukainen, mutta toisaalta juurikin epäjohdonmukaisuus antaa työn tulkintaan erilaisia näkökulmia.

Toinen luotettavuuden kriteeri on täsmällisyys (rigor). Tutkimuksen tulee toisin sanoin noudattaa netnografisen tutkimuksen standardeja. Luomani malli tutkimukseni etenemisestä perustuu netnografisen tutkimuksen standardeihin (ks. lisää Kozinets 2010, 61). Tutkimukseni eteni mallin mukaisesti eri vaiheiden kautta, joskin kertosin aikaisempia vaiheita useaan otteeseen pitääkseni kirkkaana mielessäni tutkimuksen punaisen langan. Tiedostamalla eri vaiheet pystyin etenemään työni teossa määrätietoisesti ja täsmällisesti.

Tekstin lukutaito (literacy) ja ymmärrys teoriasta (groundedness) ovat luotettavuuden kolmas ja neljäs kriteeri. Tutkimuksen on tarkoitus kytkeytyä aikaisempaan tutkimuskirjallisuuteen, ja kerätyn aineiston tukea aikaisempaa teoriaa. Aineiston ja teorian välillä on oltava selkeä ja perusteltu yhteys. Pidän valitsemaani poikkeittieteellistä näkökulmaa oman tutkimukseni toisena vahvuutena. Monipuolisen teoreettisen viitekehysten kautta olen pystynyt tarkastelemaan tapaustutkimuskohdeyhteisöni eri puolia. Kaikki keräämäni havainnot ja saamani tulokset eivät yksinomaan tue esittämääni teoriaa, mutta koen niiden antavan uusia vivahteita verkkoyhteisöjen tulkintaan. Tähän liittyy myös luotettavuuden viides kriteeri, uudistaminen (innovation). Tällä Kozinets viittaa siihen, kuinka tutkimus onnistuessaan tarjoaa innovatiivisen ja luovan tavan ymmärtää virtuaalisten yhteisöjen toimintaa.

Kuudes luotettavuuden kriteeri on tunneyhteys (resonance). Tutkimus ei saa käsitellä yhteisöä vieraana massana, vaan sen on ohjattava lukija tunnekokemusten ja assosiaatioiden kautta yhteisön pariin. Tunneyhteys tulee omassa tutkimuksessani parhaiten esille yhteisön jäsenten värikkäinä kommentteina sekä otteina omasta tutkimuspäiväkirjastani. Lukijalle luotavan tunneyhteyden lisäksi tutkijalla on oltava aito ja uskottava yhteys tutkittavaan yhteisöön. Tähän viittaa luotettavuuden seitsemäs kriteeri, totuudenmukaisuus (verisimilitude). Tässä tutkimuksessa en ole hyödyntänyt kaikkia niitä vuorovaikutteisuuden mahdollisuuksia, mitä netnografinen tutkimusote parhaillaan tarjoaa. Koin kuitenkin pääseväni aitoon vuorovaikutukseen yhteisön kanssa etenkin osallistuessani yhteisön järjestämään reaali maailman tapahtumaan.

Kahdeksas Kozinetsin määrittämä kriteeri on heijastus (reflexivity). Tämä tarkoittaa, että tutkimuksessa tutkijan subjektiivisuus tuodaan selkeästi esiin, ja siten tutkimus on avoin vaihtoehtoisille tulkinnoille. Tuon omassa työssäni esiin omaa subjektiivisuuttani ja toivon täten lukijan ymmärtävän tulkinnan moninaiset mahdollisuudet. Teoreettisen tarkastelun lisäksi tutkimuksen tulee inspiroida ja kannustaa ihmisiä käytännön toimiin. Tähän viittaa yhdeksäs luotettavuuden kriteeri, käytäntö (praxis). Uskon tästä tutkimuksesta olevan hyötyä etenkin tutkimani verkkoyhteisön ylläpitäjille. Yhteisön näyttäytyminen ulkopuoliselle ja yhteisön jäsenten tuntemusten kuuleminen auttavat luullakseni toiminnan kehittämisessä. Toiminnan kehittämiseen liittyy vahvasti erilaisten sosiaalisten ympäristöjen ja suhteiden ymmärtäminen. Tähän kytkeytyy myös viimeinen tutkimuksen luotettavuuden kriteeri, verkottuneisuus (intermix). Kozinets painottaa, että tutkimuksen on otettava huomioon sosiaalisen kanssakäymisen eri muodot ja niiden verkottuneisuus toisiinsa nähden.

Näiden lävitse käymieni kriteerien valossa pidän tutkimukseni laadullisten menetelmien validiteettia ja reliabiliteettia kaiken kaikkiaan hyvänä. Olin aluksi epävarma havaintojeni täsmällisyydestä ja laadusta mutta ymmärsin lopulta, että omat havaintoni, sellaisia kuin ne olivatkin, rikastuttivat tekemääni analyysia. Jälkiviisaana olisin voinut havainnoida erityisesti foorumilla käytyä keskustelua jossain määrin systemaattisemmin. Analyysista olisin saanut entistä monipuolisemman, jos olisin soveltanut netnografiaa laajemmin esimerkiksi osallistumalla itse järjestelmällisesti yhteisössä käytyyn keskusteluun. Pro gradu -tutkielmaa tehdessäni koin kuitenkin järkeväksi rajoittaa käyttämäni menetelmät ja niistä saatavat tulokset sellaiseen määrään, jonka pystyin varmasti hallitsemaan.

Netnografiaan tutustuminen laajensi näkemystäni erilaisista tutkimustavoista. Koin oman osallistumiseni sekä ääneni ja tulkintojeni esiin tuomisen tieteellisessä tutkimuksessa samanaikaisesti haastavana mutta hyvin kiehtovana. Netnografisen tutkimuksen heikkoutena pidin itse sitä, että en löytänyt tutkimusaineistolle netnografian menetelmäoppaista toimivaa ja yksiselitteistä analysointimallia. Metodologian vahvuutena koin puolestaan sen, miten tutkijaa velvoitettiin osallistumaan ja havainnoimaan yhteisön toimintaan eri näkökulmista ja eri tavoin kuunnellen yhteisössä olevia monenlaisia ääniä ja ihmisiä. Näin ollen analyysista muodostui itsestään kattava, yksityiskohtainen ja mielenkiintoisella tavalla ristiriitainen.

Päätökseni yhdistää eri tutkimusmenetelmiä sekä laadullista ja määrällistä tutkimusta osoittautui työssäni toimivaksi ratkaisuksi. Puhtaasti netnografisella tutkimuksella olisi varmasti syntynyt jossain määrin erinäköinen työ. Tuolloin tutkielmastani olisi löytynyt kattavampaa analyysia verkkosivustolla tuotetusta materiaalista ja etenkin käydystä keskustelusta. Päätin kuitenkin itse kysyä tutkimastani aiheesta suoraan yhteisön jäseniltä ja valitsin siksi verkkokyselyn sisällyttämisen tutkimusmenetelmiini. Määrällistä aineistoa kuvaavat luvut toivat mielestäni tässä työssä hyvää kontrastia laadulliseen analyysiini.

Puolistrukturoitu kysely tuotti ilahduttavan määrän vastauksia ja etenkin kerrontaa omin sanoin. Määrällisen aineiston analyysi ja havainnollistamistani ovat tässä tutkimuksessa varsin yksinkertaisia. En kuitenkaan kokenut tarkoituksenmukaiseksi tehdä laajaa määrällistä analyysia. Sen sijaan toin puolistrukturoidun kyselyn keskeisiä tuloksia esiin pieninä johtolankoina osana laadullista tulkintaa ja narratiivista kerrontapaa. Monipuolisempi määrällisen aineiston analysointi olisi jälleen kerran tuottanut jossain määrin erinäköisen tutkielman.

Pidän tapaustutkimuskohteeni valintaa onnistuneena. Relaan kautta pystyin havainnollistamaan ja tarjoamaan monia konkreettisia esimerkkejä siitä, mitä liikunnan verkkoyhteisö voi olla. Pienempi ei-kaupallinen verkkoyhteisö olisi saattanut tarjota paremman esimerkin yhteisöllisyydestä kuin mitä Relaa pystyi tarjoamaan. Relaan kohdalla sain kuitenkin oletettavasti paremmin nostettua esille kaupallisuuden ja erilaisten sosiaalisten verkostojen merkityksen tämän päivän liikuntakulttuurissa. Yhteisön laajuus havainnollisti lisäksi sitä, miten eri liikuntalajit kohtaavat sekä toisalta miten liikkuvien yksilöiden aktiivisuus ulottuu tänä päivänä mielenkiintoisella tavalla eri laji- ja yhteisörajojen yli.

6.2 Verkkoyhteisöt liikuntatieteissä ja -kulttuurissa

Relaa juhlii tänä vuonna kymmenvuotistaivaltaan. Verkkoyhteisöksi sillä on siis jo pitkät perinteet. Relaan voidaan katsoa vakiinnuttaneen asemansa osana uutta ulkoilu-kulttuuria, jossa internet sosiaalisena ympäristönä ja viestintävälineenä muodostaa luontaisen osan toiminnasta. Relaan kaltaiset liikunnalliset verkkoyhteisöt ovat asettuneet reaali maailman liikuntayhteisöjen rinnalle tämän päivän liikuntakulttuurissa.

Nämä kaksi yhteisötyyppiä toimivat toisiinsa nähden limittäin, tarjoavat jäsenilleen erilaisia asioita ja muodostavat yhdessä liikunnan kansalaistoiminnan perustan.

Verkkoyhteisöjen yksi etu liikuntaseuroihin verrattuna on se, että ne ottavat huomioon yksilöllisyyden ja saattavat täten sopeutua ja tukea paremmin vallitsevaa individualistista arvomaailmaa. Suomessa liikunta- ja urheiluseurat ovat perinteisesti olleet vahvasti yksilöitä ideologisesti sitouttavia. Vaikka seuratoiminnan ideologia juuria ei tänä päivänä enää erityisemmin korosteta, sitouttavat seurat jäseniään edelleen eri tavalla verkkoyhteisöihin verrattuna. Internetissä yksilö voi olla samanaikaisesti mukana usean yhteisön toiminnassa, eikä hänen tarvitse toisaalta olla kokonaisvaltaisesti sitoutunut mihinkään yhteisöön. Lisäksi yksilö voi tuntea olevansa osa yhteisöä, vaikka hän olisi mukana ryhmässä täysin anonyymisti tai passiivisesti.

Internetyhteisöjen verkostomaisuus ja heimomainen rakenne edesauttavat lisäksi sitä, että yksilön on tänä päivänä helppo löytää verkosta vertaisiaan. Virtuaaliyhteisöt tarjoavat kohtaamispaikan samasta asiasta kiinnostuneille, eivätkä maantieteelliset tai ajalliset rajoitteet ole enää este ryhmien toiminnalle. Liikuntakulttuurin näkökulmasta verkkoyhteisöt antavat täten uusia kiinnittymisen mahdollisuuksia etenkin harrasteliikkujille, jotka liikkuvat pääsääntöisesti yksin. Liikuntaseura ei välttämättä tarjoa tällaisille liikkujille toimivaa liikunnallista yhteisöä, kun taas verkosta sopiva yksilöitä yhteen kokoava ryhmittymä saattaa hyvinkin löytyä.

Reaalimaailman yhteisöt tarjoavat toisaalta toiminnallisen verkoston. Yhdessä tekeminen tuottaa sellaisia sosiaalisia kontakteja ja siteitä, joita syntyy harvoin verkkoympäristössä. Yhteisöllisyyden tunne ja me-henki näyttäytyvät vahvempina tiiviissä paikkaan sidotussa yhteisössä kuin mitä laajassa virtuaalisessa ryhmittymässä. Tietynlainen velvoite sitoutua toimintaan voi usein olla ihmisiä yhdistävä ja yhteisöllisyyttä luova tekijä.

Online- ja offline-yhteisöjen vertailujen sijaan katse tulee kuitenkin kääntää siihen, miten nämä kaksi yhteisötyyppiä voivat toimia yhteistyössä ja hyötyä toinen toisistaan. Reaalimaailman liikuntayhteisöille sosiaalinen media on tuonut mukanaan ennen kaikkea monia uusia viestinnällisiä mahdollisuuksia. Tiedon jakamisen helppous takaa sen, että yhteydenpito sekä tiedon ja vertaistuen etsintä ovat sosiaalisen median kautta aivan uudella tasolla. Esimerkiksi lajiliitot ja seurat pystyvät sosiaalisen median

välityksellä markkinoimaan itseään ja viestimään ajankohtaisista asioista entistä paremmin. Myös erinäköinen valmennustoiminta on viestinnällisesti tehokkaampaa uudenlaisten virtuaalisten yhteisöpalveluiden kautta.

Liikuntakulttuurissa suurimmat lähitulevaisuuden muutokset kohdistuvat järjestökentän murrokseen. On vielä vaikea ennustaa, mitä esimerkiksi vapaaehtois pohjaiselle seuratoiminnalle tapahtuu tulevaisuudessa. Tuleeko liikuntakulttuurissa olemaan kenties entistä enemmän sellaisia yksilöitä, jotka eivät kasva seurayhteisön vaan jonkin muun ryhmän myötä? Tuleeko autonomisten ryhmittymien tai verkkoyhteisöjen roolista entistä keskeisempi? On selvää, että yksilö tarvitsee ympärilleen yhteisön myös tulevaisuudessa. Sitä vastoin on hyvin vaikea määrittää, millaisia tulevaisuuden yhteisöt ovat rakenteeltaan, toiminnaltaan tai viestinnällisiltä piirteiltään.

Liikunnan verkkoyhteisöjä ja sosiaalisen median merkitystä liikuntakulttuurissa on tulevaisuudessa tarve tutkia entistä laajemmin ja yksityiskohtaisemmin. Jatkoa ajatellen liikunnallisia verkkoyhteisöjä on mielestäni hyvä tarkastella kahdella eri lähestymistavalla. Ensimmäinen näistä on monen yhteisön toimintaa vertaileva tutkimus, jossa painottuvat ennen kaikkea yhteisöjen määrälliset ominaisuudet. Toinen tarkastelutapa on puolestaan laadullinen ja syvälinen. Tässä tavassa tutkimus on mielekästä rajoittaa muutaman keskeisen henkilön näkemykseen tietyn verkkoyhteisön toiminnasta.

Näiden lisäksi verkkoyhteisöjen tutkimuksen kentällä on olemassa selkeä tutkimusaukko koskien sitä, miten reaali maailman liikunta- ja urheiluyhteisöt hyödyntävät sosiaalista mediaa ja sen tarjoamia palveluita sekä mitä mahdollisuuksia ja haasteita tähän liittyy. Lajiliittojen kuin myös seurojen on väistämättä pystyttävä pysymään mukana ajan kehityksessä toimintansa laadun takaamiseksi. Tulevaisuudessa on tärkeää tuoda esille hyviä esimerkkejä siitä, miten sosiaalista mediaa voidaan hyödyntää etenkin lasten ja nuorten liikuttamisessa.

Oma seikkailuni Relaan parissa päättyy puolen vuoden mukanaolon jälkeen tähän. Aloittaessani yhteisön toiminnan havainnoinnin keskustelujen, artikkelien ja videoiden seuraaminen tuntui itsestäni hyvin vieraalta. Jatkuvan havainnoinnin kautta mielenkiintoni sivustolla tuotettua materiaalia kohtaan kuitenkin kasvoi, ja lopulta sivuston päivittäisestä seuraamisesta muodostui itselleni luonteva ja tärkeä rutiini.

Kuukausien myötä tunsin tulevani osaksi yhteisöä olematta varsinaisesti toiminnan aktiivinen osapuoli. Relaa on saanut minut nauramaan, haukkomaan henkeä, miettimään omia arvojani ja inspiroinut liikkumaan. Vapaalaskijaa, alamäkipyöräilijää tai vuoristokiipeilijää minusta ei koskaan tule, mutta boulderointia olen jo kerran käynyt kokeilemassa.

LÄHTEET

Kirjallisuus

Alasuutari, Pertti 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.

Bale, John 1994. Landscapes of modern sport. Leicester: Leicester University Press.

Barnes, Susan 2001. Online connections: Internet interpersonal relationships. Cresskill: Hampton Press.

Bell, David 2007. Cyberculture theorists: Manuel Castells and Donna Haraway. Abingdon: Routledge.

Castells, Manuel 2000. The rise of the network society. Oxford: Blackwell Publishers.

Castells, Manuel 2001. The Internet galaxy: Reflections on the Internet, business, and society. Oxford: Oxford University Press.

Cova, Bernard 1997. Community and consumption: Towards a definition of the “linking value” of product or services. *European Journal of Marketing* 31 (3/4), 297–316.

Creswell, John 2009. Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches. Los Angeles: Sage.

Eichberg, Henning 1988. Leistungsräume: Sport als Umweltproblem. Münster: Lit.

Forte, Maximilian 2005. Centring the links: Understanding cybernetic patterns of co-production, circulation and consumption. Teoksessa C. Hine (toim.) *Virtual methods: Issues in social research on the Internet*. Oxford: Berg, 1–16.

Heikkinen, Hannu 2010. Narratiivinen tutkimus – todellisuus kertomuksena. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia*

aloittelevalla tutkijalla tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 143–159.

Hentilä, Seppo 1993. Urheilu kansanliikkeenä. Teoksessa H. Itkonen & A. Nevala (toim.) Urheiluseura: Juuret mullassa – tukka tuulessa. Jyväskylän yliopisto. Liikunnan sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 58, 23–34.

Hersberger, Julia, Murray, Adam & Rioux, Kevin 2007. Examining information exchange and virtual communities: An emergent framework. *Online Information Review* 31 (2), 135–147.

Hintikka, Kari 2010. Verkkovoima kollektiivisen toiminnan organisaatiomuotona. Teoksessa E. Konttinen & J. Peltokoski (toim.) Verkostojen liikettä. Jyväskylän yliopisto. Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali, 132–155.

Hurenkamp, Menno 2009. Organize liberal, think conservative: Citizenship in light communities. Teoksessa J. Duyvendak, F. Hendriks & M. Van Niekerk (toim.) *City in sight: Dutch dealings with urban change*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 141–158.

Itkonen, Hannu 1996. Kenttien kutsu: Tutkimus liikuntakulttuurin muutoksesta. Helsinki: Gaudeamus.

Itkonen, Hannu 2011. Changing roles and practices of sport in local context. *Portuguese Journal of Sport Sciences* 11 (Supplement 1), 327–329.

Jenkins, Henry 2006. *Convergence culture: Where old and new media collide*. New York: New York University Press.

Konttinen, Esa & Peltokoski, Jukka 2010. Liikkeet liikkeessä. Teoksessa E. Konttinen & J. Peltokoski (toim.) Verkostojen liikettä. Jyväskylän yliopisto. Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali, 2–23.

Kozinets, Robert 2010. *Netnography: Doing ethnographic research online*. London: Sage.

Langerak, Fred, Verhoef, Peter, Verlegh, Peeter & de Valck, Kristine 2003. The effect of members' satisfaction with a virtual community on member participation. Rotterdam: Erasmus Research Institute of Management (ERIM).

McMillian, David & Chavis David 1986. Sense of community: A definition and theory. *Journal of Community Psychology* 14 (1), 6–23.

Maffesoli Michel 1996. *The time of the tribes*. London: Sage.

Maslow, Abraham 1943. A Theory of Human Motivation. *Psychological Review* 50 (4), 370–396.

Meyrowitz, Joshua 1997. Shifting worlds of strangers: Medium theory and changes in "them" versus "us". *Sociological Inquiry* 67 (1), 59–71.

Panteli, Niki 2009. Virtual social networks: A new dimension for virtuality research. Teoksessa N. Panteli (toim.) *Virtual social networks. Mediated, massive and multiplayer sites*. New York: Palgrave Macmillian, 1–17.

Robins, Kevin 2000. Cyberspace and the world we live in. Teoksessa D. Bell & B. M. Kennedy (toim.) *The cybercultures reader*. London: Routledge, 77–95.

Rosen, Devan, Lafontaine, Pascale & Hendrickson, Blake 2011. CouchSurfing: Belonging and trust in a globally cooperative online social network. *New Media & Society* 13 (6), 981–998.

Shields, Rob 1996. Foreword: Masses or tribes? Teoksessa M. Maffesoli (toim.) *The time of tribes*. London: Sage.

Tiwana, Amrit & Bush, Ashley 2001. A social exchange architecture for distributed web communities. *Journal of Knowledge Management* 5 (3), 242–248.

Wellman, Barry 2001. The persistence and transformation of community: From neighbourhood groups to social networks. Report to the Law Commission of Canada.

Wood, Emma & Somerville, Ian 2012. Corporate identity. Teoksessa A. Theaker (toim.) The public relations handbook. New York: Routledge, 126–153.

Worcester, Robert 2009. Reflections on corporate reputations. *Management Decision* 47 (4), 573–589.

Zhao, Shanyang 2004. Consociated contemporaries as an emergent realm of the lifeworld: Extending Schutz's phenomenological analysis to cyberspace. *Human Studies* 27 (1), 91–105.

Sähköiset lähteet

Blanchard, Anita & Markus, Lynne 2002. Sense of Virtual Community – Maintaining the Experience of Belonging. Proceedings of the 35th Hawaii International Conference on System Sciences, Big Island, Hawaii 7.10.1.2002. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://www.psych.uncc.edu/alblanch/SOVC.pdf>](http://www.psych.uncc.edu/alblanch/SOVC.pdf) (luettu 4.3.2013).

Hintikka, Kari 2007. Web 2.0 – johdatus internetin uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin. TIEKE ry:n julkaisusarja, 28. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://www.tieke.fi/download/attachments/20218187/julkaisu_28.pdf>](http://www.tieke.fi/download/attachments/20218187/julkaisu_28.pdf) (luettu 4.3.2013).

Hyvärinen, Matti 2006. Kerronnallinen tutkimus. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://www.hyvarinen.info/material/Hyvarinen-Kerronnallinen_tutkimus.pdf>](http://www.hyvarinen.info/material/Hyvarinen-Kerronnallinen_tutkimus.pdf) (luettu 4.3.2013).

Patentti ja rekisterihallitus 2013. Yrityshaku – Ulko Oy. Saatavilla [www-muodossa <URL: https://virre.prh.fi/portal/dt?action=content&provider=layout>](https://virre.prh.fi/portal/dt?action=content&provider=layout) (luettu 4.3.2013).

Relaa 2011b. Vastaus#3. Relaan uudistuksen lähtölaskenta on alkanut - maanantaina päpähtää! Keskustelufoorumin viesti 1.10.2011 GTM 13:13. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://www.relaa.com/keskustelu/index.php?topic=36296>](http://www.relaa.com/keskustelu/index.php?topic=36296) (luettu 4.3.2013).

Relaa 2012. Vastaus#377. Keskustelufoorumin viesti 18.5.2012 GTM 11:30. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://www.relaa.com/keskustelu/index.php?topic=25053>](http://www.relaa.com/keskustelu/index.php?topic=25053) (luettu 4.3.2013).

Relaa 2013a. Mikä Relaa.com? Saatavilla [www-muodossa <URL: www.relaa.com>](http://www.relaa.com) (luettu 4.3.2013).

Relaa 2013b. Keskustelut – Tilastot. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://www.relaa.com/keskustelu/index.php?action=stats>](http://www.relaa.com/keskustelu/index.php?action=stats) (luettu 4.3.2013).

Relaa 2013c. Keskustelut – Jäsenlista. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://www.relaa.com/keskustelu/index.php?action=mlist>](http://www.relaa.com/keskustelu/index.php?action=mlist) (luettu 4.3.2013).

Relaa 2013d. Mainosta Relaa.comissa. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://relaa.com>](http://relaa.com) (luettu 4.3.2013).

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. Narratiiviset tarkastelutavat. Kvalitatiivisten tutkimusmenetelmien oppimisympäristö. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://www.fsd.uta.fi/metodologia/metodologia/kvali/L7_3_6_4.html>](http://www.fsd.uta.fi/metodologia/metodologia/kvali/L7_3_6_4.html) (luettu 4.3.2012).

Sanastokeskus TSK 2010. Sosiaalisen media sanasto. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://www.tsk.fi/tiedostot/pdf/Sosiaalisen_median_sanasto.pdf>](http://www.tsk.fi/tiedostot/pdf/Sosiaalisen_median_sanasto.pdf) (luettu 4.3.2013).

Stanoevska-Slabeva, Katarina & Schmid, Beat 2001. A typology of online communities and community supporting platforms. Proceedings of the 34th Hawaii International Conference on System Sciences. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://www.hicss.hawaii.edu/HICSS_34/PDFs/INCDE01.pdf>](http://www.hicss.hawaii.edu/HICSS_34/PDFs/INCDE01.pdf) (luettu 4.3.2013).

Tilastokeskus 2012. Tieto- ja viestintäteknikan käyttö 2012. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://tilastokeskus.fi/til/sutivi/2012/sutivi_2012_2012-11-07_fi.pdf>](http://tilastokeskus.fi/til/sutivi/2012/sutivi_2012_2012-11-07_fi.pdf) (luettu 4.3.2013).

Haastattelut

Henttonen, Jarkko 2012. Haastattelu 13.10.2012.

Julkaisemattomat lähteet

Jussila, Markku 2012. Sähköpostiviesti 18.12.2012. Relaa.com -sivuston markkinointivastaavan selonteko Relaan uudistuksesta vuonna 2010.

Relaa 2011a. Relaa.comin kävijäprofiili.

Tutkielmassa mainitut verkkoyhteisöt

Empire of Sports. <URL: www.empireofsports.com>

Facebook. <URL: www.facebook.com/>

Fillarifoorumi. <URL: www.fillarifoorumi.fi>

Heiaheia. <URL: www.heiaheia.com>

Juoksufoorumi. <URL: www.juoksufoorumi.fi>

Lumitykki. <URL: www.bngr.fi>

Mpora. <URL: www.mpora.com>

Reddit. <URL: www.reddit.com>

Relaa. <URL: www.relaa.com>

Second Life. <URL: www.secondlife.com>

Slouppi. <URL: www.slouppi.net>

Twitter. <URL: <https://twitter.com/>>

Youtube. <URL: www.youtube.com>

LIITTEET

Liite 1 Helsinki Adventure Night -tapahtumassa käytetty haastattelulomake

1. Millainen yhteisö Relaa.com on mielestäsi?
2. Miten olet mukana yhteisön toiminnassa?
3. Mikä sai sinut liittymään mukaan toimintaan?
4. Mitä verkkoyhteisö antaa sinulle?
5. Miten suhteutat Relaa.com -yhteisön muihin harrasteyhteisöihin? Onko se sinulle yhtä tärkeä kuin jokin reaali maailman yhteisö?

Liite 2 Puolistrukturoitu kyselylomake

Kysely liikunnan verkkoyhteisöistä

Veera Hintala Jyväskylän yliopistosta tekee pro gradu -tutkielmaa liikunnan verkkoyhteisöistä. Tapaustutkimuksen kohteena on Relaa.com -yhteisö. Veeraa kiinnostaa erityisesti se, mitä tämä yhteisö merkitsee sinulle ulkoilijana. Toivomme, että sinulla olisi aikaa vastata tähän kyselyyn. Vastaaminen kestää *noin viisi minuuttia*.

TAUSTATIEDOT

Olen *

- Nainen
- Mies

Olen iältäni *

- alle 20
- 20–25
- 26–30
- 31–35
- 36–40
- 41–50
- Yli 50 vuotta

Elämäntilanteeni

- Asun yksin
- Naimisissa/avopari, ei lapsia
- Naimisissa/avopari, on lapsia
- Yksinhuoltaja, on lapsia

Talouteni yhteenlasketut kuukausitulot (bruttotulot) ovat keskimäärin noin

- Alle 1000 euroa/kk
- 1000–2499 euroa/kk
- 2500–3999 euroa/kk
- 4000–7500 euroa/kk
- Yli 7500 euroa/kk

Arvioi taloutesi tulot veroja vähentämättä.

Suorittamani koulutuksen ylin taso on

- Peruskoulu/kansakoulu
- Ammattikoulu/lukio/opistotason tutkinto
- Alempi korkeakoulututkinto
- Ylempi korkeakoulututkinto
- Jokin muu

Harrastan aktiivisesti seuraavia ulkoilulajeja

- vaeltaminen ja retkeily
- laskettelu
- lumilautailu
- maastohiihto
- pyöräily
- juoksu
- kiipeily
- kalastus
- melonta
- purjehdus tai veneily
- surf (laine-, purjelauta tai kite)
- rullaluistelu tai -lautailu
- jokin muu ulkoilulaji (tarkenna alapuolella)

Voit valita useampia.

Mitä muuta ulkoilulajia harrastat?

Tarkennus edelliseen monivalintaan.

Liikun aktiivisesti *

- päivittäin
- muutaman kerran viikossa
- muutaman kerran kuussa
- harvemmin kuin kerran kuussa

Vierailen Relaa.com-sivustolla *

- päivittäin
- muutaman kerran viikossa
- muutaman kerran kuussa
- harvemmin kuin kerran kuussa

KÄYTTÖTOTTUMUKSET JA KIINNITTYMINEN**Olen käyttänyt Relaa.comia**

- Alle 1 vuoden
- 1–3 vuotta
- 4–6 vuotta
- 7–9 vuotta
- Vähintään 10 vuotta (Relaa.com ja sen edeltäjä Rakka.net)

Miten olet ollut mukana Relaa.com -sivuston toiminnassa?

- olen seurannut keskustelupalstan keskustelua
- olen osallistunut keskustelupalstan keskusteluun
- olen lukenut sivustolla ilmestyviä artikkeleita ja blogitekstejä
- olen kirjoittanut sivustolle reissuraportin tai blogitekstin
- olen osallistunut tapahtumakalenterin tapahtumiin
- olen ostanut, myynyt tai lainannut varusteita Relaan Puodista
- olen lainannut varusteita Relaan Testilainaamosta
- olen ollut toiminnassa mukana jotenkin muuten (tarkenna alapuolella)

Voit valita useampia.

Miten muuten olet ollut Relaa.comin toiminnassa mukana?

Tarkennus edelliseen monivalintaan.

Mitä sivusto tarjoaa sinulle?

- tietoa ja käyttäjäkokemuksia
- viihteellistä ajanvietettä
- muita samanhenkisiä ihmisiä, joiden kanssa voin jakaa harrastus- ja ajatusmaailmani
- muita ihmisiä, joita voin tavata reaali maailmassa esimerkiksi yhteisen harrastuksen merkeissä
- jotain muuta (tarkenna alapuolella)

Voit valita useampia.

Mitä muuta sivusto tarjoaa sinulle?

Tarkennus edelliseen monivalintaan.

Minkäláisten muiden yhteisöjen toiminnassa olet mukana?

- muut verkkoyhteisöt
- muut liikunnan verkkoyhteisöt (tarkenna alapuolella)
- reaali maailman harrasteyhteisöt
- reaali maailman liikunta- ja ulkoiluyhteisöt (tarkenna alapuolella)
- tuttava- tai ystävápohjaiset harrasteporukat, joissa järjestáytyminen on pääosin epämuodollista

Voit valita useampia.

Minká muiden liikunnan verkkoyhteisöjen jäsen olet?

Tarkennus edelliseen monivalintaan.

Minká reaali maailman liikunta- ja ulkoiluyhteisöjen toiminnassa olet mukana?

Tarkennus edelliseen monivalintaan.

YHTEISÖLLISYYS**Mikä tekee mielestäsi Relaa.com -sivustosta yhteisön?**

- jaettu arvomaailma
- jaetut kiinnostuksen kohteet
- yhteinen identiteetti
- jäsenten välinen vuorovaikutus
- käytetty kieli
- jaettu historia
- jokin muu tekijä (tarkenna alapuolella)
- en osaa sanoa
- Relaa.com -sivustoa ei voi mielestäni nimittää yhteisöksi

Voit valita useampia.

Mikä muu tekee Relaa.comista yhteisön?

Tarkennus edelliseen monivalintaan.

Kuvaile Relaa.com -yhteisöä muutamalla adjektiivilla

Mitkä ovat mielestäsi Relaa.com -yhteisön tärkeimmät tehtävät? (valitse korkeintaan KAKSI)

- koota yhteen ulkoilun harrastajia
- edistää eri lajien lajikulttuuria
- jakaa lajitietoutta
- jakaa ulkoilukulttuurin arvomaailmaa
- toimia verkostoitumisen alustana eri lajien harrastajille
- toimia reaali maailman liikuntayhteisöjen viestinnällisenä kanavana
- jokin muu tehtävä (tarkenna alapuolella)
- en osaa sanoa

Valitse korkeintaan kaksi.

Mikä muu tehtävä on tärkein Relaa.comille?

Tarkennus edelliseen monivalintaan.

LIITETYT MERKITYKSET**Kuinka tärkeä Relaa.com -yhteisö on sinulle?**

- ei lainkaan tärkeä
- jokseenkin tärkeä
- tärkeä
- hyvin tärkeä

Vieraillessasi Relaa.com -sivustolla koetko olevasi enemmän

- osa yleistä ulkoilun yhteisöä
- osa jotain lajispesifiä yhteisöä (esimerkiksi kiipeilyn harrastajana osa kiipeily-yhteisöä)

Tarjoaako liikunnan verkkoyhteisö sinulle jotain sellaista, mitä reaali maailman liikuntayhteisö ei sinulle tarjoa?

- ei
- kyllä (tarkenna alapuolella)

Mitä sellaista liikunnan verkkoyhteisö tarjoaa, mitä reaali maailman liikuntayhteisö ei tarjoa?

Tarkennus edelliseen monivalintaan, jos vastasit Kyllä.

Tarjoaako reaali maailman liikuntayhteisö sinulle jotain sellaista, mitä liikunnan verkkoyhteisö ei tarjoa?

- ei
- kyllä (tarkenna alapuolella)

Mitä sellaista reaali maailman liikuntayhteisö tarjoaa, mitä liikunnan verkkoyhteisö ei tarjoa?

Tarkennus edelliseen monivalintaan, jos vastasit Kyllä.

Kuinka tärkeinä pidät liikunnan verkkoyhteisöjen järjestämiä reaali maailman tapahtumia, esimerkiksi Relaa.comin Vapaalaskuiltamia tai Helsinki Adventure Nightia?

- ei lainkaan tärkeinä
- jokseenkin tärkeinä (tarkenna perustelulla alapuolella)
- tärkeinä (tarkenna perustelulla alapuolella)

Miksi pidät verkkoyhteisöjen järjestämiä tapahtumia tärkeinä tai jokseenkin tärkeinä?

Tarkennus edelliseen monivalintaan.

Minkälainen on suhteesi muihin Relaa.com -yhteisön jäseniin?

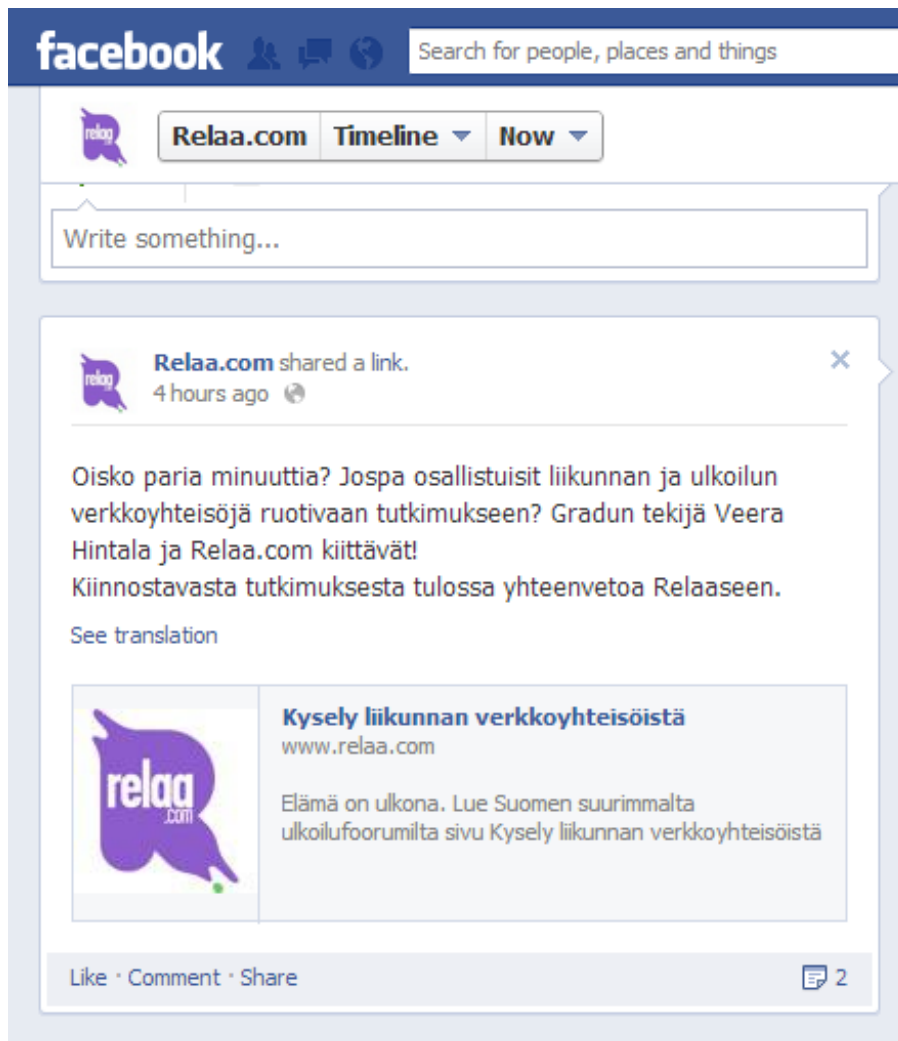
- minulla ei ole minkäänlaista suhdetta muihin yhteisön jäseniin
- tunnen muita yhteisön jäseniä reaali maailman harrastepiirien kautta
- tunnen muita yhteisön jäseniä muiden verkkoyhteisöpalvelujen (esim. Facebook) kautta
- olen saanut yhteisön kautta uusia tuttavuuksia mutta en ole tavannut heitä kasvokkain
- olen saanut yhteisön kautta uusia ystäviä mutta en ole tavannut heitä kasvokkain
- olen saanut yhteisön kautta uusia tuttavuuksia ja olen tavannut heidät kasvokkain
- olen saanut yhteisön kautta uusia ystäviä ja olen tavannut heidät kasvokkain

Voit valita useampia.

Onko vielä jotain, mitä haluaisit sanoa Relaa.com -yhteisön merkityksestä sinulle?

Lähetä

Liite 3 Verkkokyselyn markkinointi sosiaalisessa mediassa

facebook Search for people, places and things

Relaa.com Timeline Now

Write something...

Relaa.com shared a link. 4 hours ago

Oisko paria minuuttia? Jospa osallistuisit liikunnan ja ulkoilun verkkoyhteisöjä ruotivaan tutkimukseen? Gradun tekijä Veera Hintala ja Relaa.com kiittävät!
Kiinnostavasta tutkimuksesta tulossa yhteenvetoa Relaaseen.
See translation

Kysely liikunnan verkkoyhteisöistä
www.relaa.com

Elämä on ulkona. Lue Suomen suurimmalta ulkoiluforumilta sivu Kysely liikunnan verkkoyhteisöistä

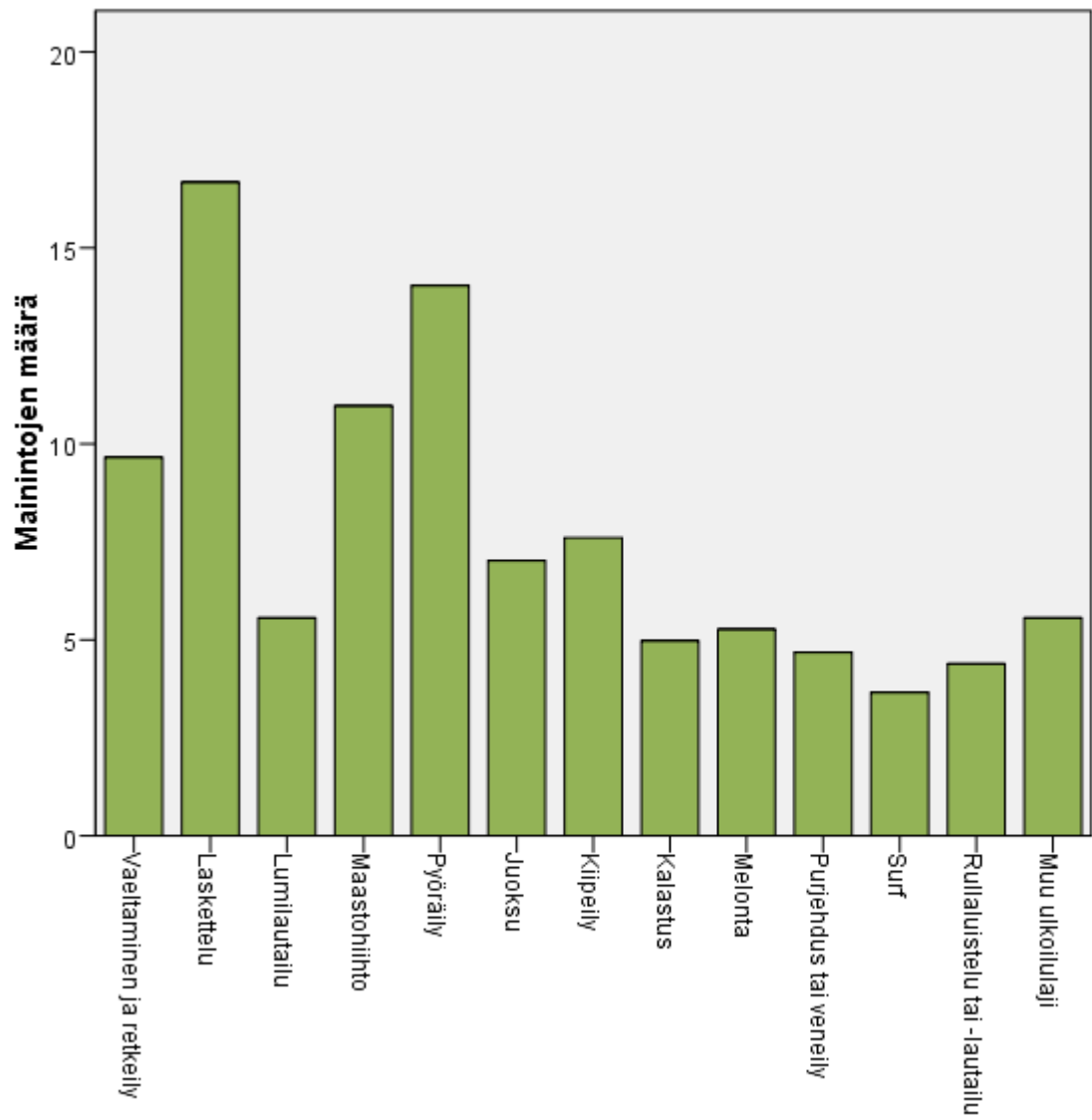
Like · Comment · Share 2

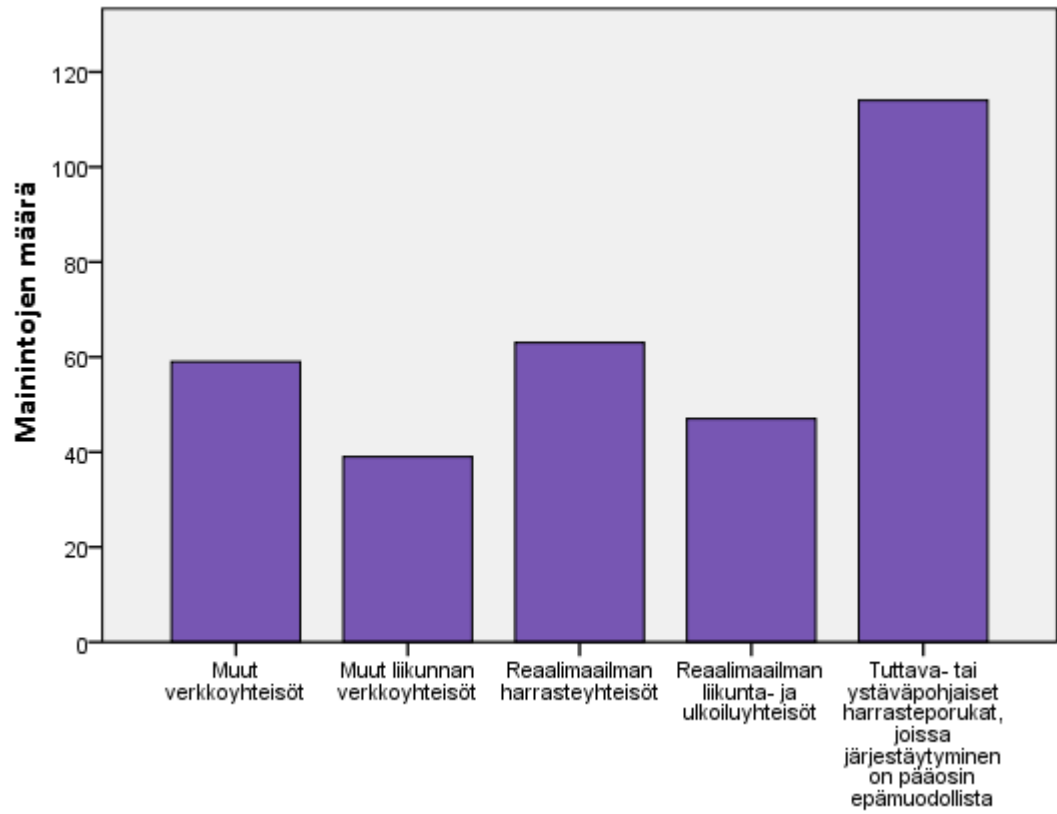
Relaa.com @relaacom

Jeesaa graduntekijä Veeraa ja Relaa.comia, osallistu kyselyyn liikunnan verkkoyhteisöistä. Ottaa 2-5 minuuttia, relaa.com/kysely-liikunt... Kiitos!

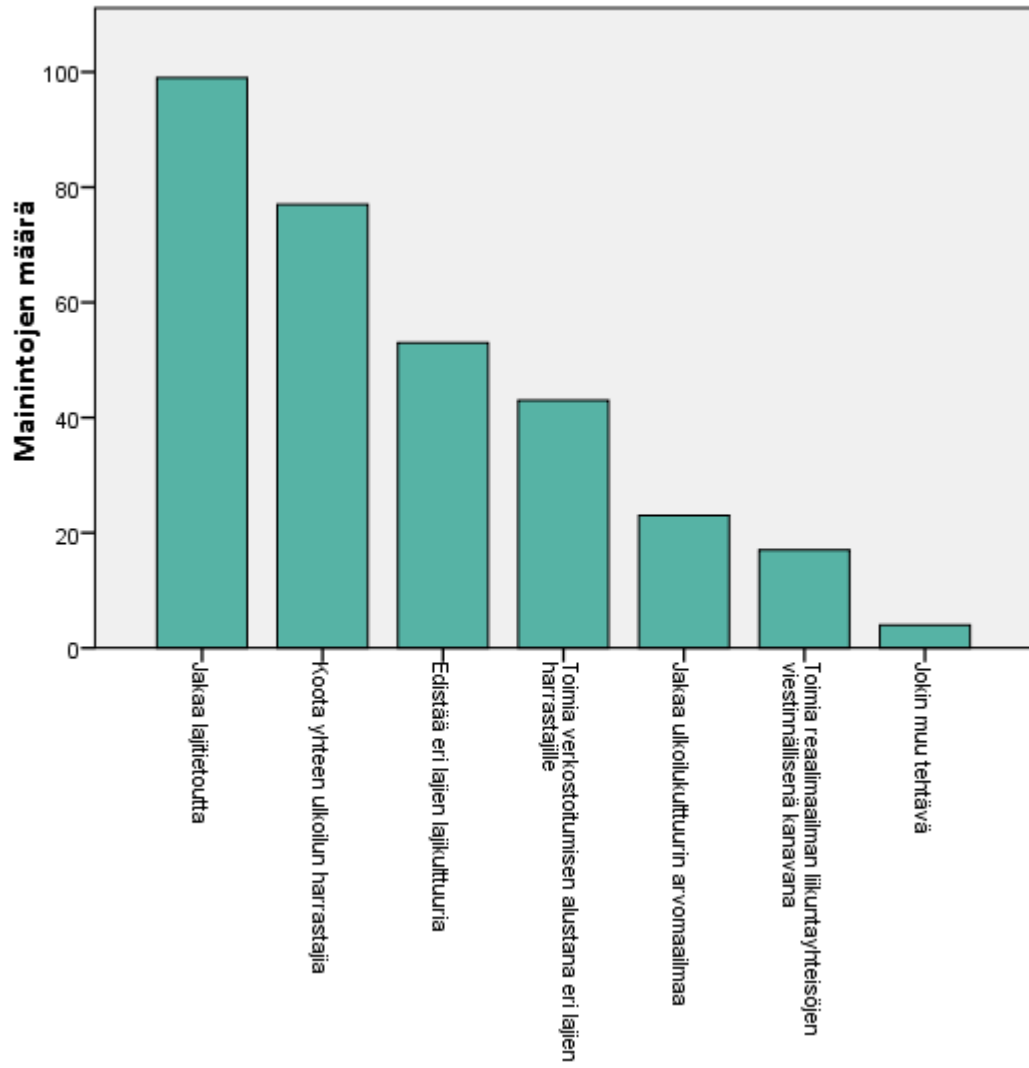
8:15 AM Tue Jan 15 2013 · web

Liite 4: Verkkokyselyn tuloksia

KUVIO 1 Vastaajien ulkoiluharrastukset

KUVIO 2 Mukanaolo muissa yhteisöissä

KUVIO 3 Mitkä ovat Relaa.com -yhteisön tärkeimmät tehtävät?

TAULUKKO 1 Keskeisten muuttujien väliset korrelaatiot

		Spearmanin korrelaatio				
		Tärkeys	Liikunta	Sivusto- aktiivisuus	Jäsenyys	Tapahtumat
Tärkeys	Korrelaatio- kerroin	1,000	-,018	-,346**	,028	,393**
	2-suuntainen merkitsevyys	.	,828	,000	,734	,000
	N	147	147	147	147	146
Liikunta	Korrelaatio- kerroin	-,018	1,000	,103	-,068	-,152
	2-suuntainen merkitsevyys	,828	.	,215	,414	,066
	N	147	147	147	147	146
Sivusto- aktiivisuus	Korrelaatio- kerroin	-,346**	,103	1,000	-,072	-,104
	2-suuntainen merkitsevyys	,000	,215	.	,387	,210
	N	147	147	147	147	146
Jäsenyys	Korrelaatio- kerroin	,028	-,068	-,072	1,000	-,105
	2-suuntainen merkitsevyys	,734	,414	,387	.	,209
	N	147	147	147	147	146
Tapahtumat	Korrelaatio- kerroin	,393**	-,152	-,104	-,105	1,000
	2-suuntainen merkitsevyys	,000	,066	,210	,209	.
	N	146	146	146	146	146

** Korrelaatio on merkittävä tasolla 0.01 (2-suuntainen).

TAULUKKO 2 Tapahtumien koettu tärkeys ja niihin osallistuminen ristiintaulukoituna

			Olen osallistunut tapahtumakalenterin tapahtumiin		Yhteensä
			Kyllä	Ei	
Kuinka tärkeinä pidät liikunnan verkkoyhteisöjen järjestämiä reaali maailman tapahtumia	Ei lainkaan tärkeinä	Esiintymiskerrat	7	35	42
		Odotettu frekvenssi	14,7	27,3	42,0
		%	13,7%	36,8%	28,8%
	Jokseenkin tärkeinä	Esiintymiskerrat	21	44	65
		Odotettu frekvenssi	22,7	42,3	65,0
		%	41,2%	46,3%	44,5%
	Tärkeinä	Esiintymiskerrat	23	16	39
		Odotettu frekvenssi	13,6	25,4	39,0
		%	45,1%	16,8%	26,7%
Yhteensä		Esiintymiskerrat	51	95	146
		Odotettu frekvenssi	51,0	95,0	146,0
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Khiin neliön testi

	Arvo	df	2-suuntainen merkitsevyys
Pearsonin khiin neliö	16,280	2	,000
Vastanneiden lukumäärä	146		